

HU CSIAO-MU

A KÍNAI
KOMMUNISTA PÁRT
HARMINC ÉVE

SZIKRA

HU CSIAO-MU

**a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottsága
Propagandaosztályának helyettes vezetője**

**A KÍNAI KOMMUNISTA PÁRT
HARMINC ÉVE**

SZIKRA

BUDAPEST 1952

1921 július 1-én megalakult a Kínai Kommunista Párt. Harmincéves története annak a története, hogyan aratott nagy győzelmet a marxizmus-leninizmus egy hatalmas, félféudális-félgyarmati jellegű országban, ahol a világ lakosságának majdnem negyedrésze él. Annak a története, hogyan vezette a munkásosztály a parasztok széles tömegeit és a többi demokratikus erőket az imperialisták és lakájaik ellen vívott hősi harcokban, és miként döntötte meg végül, túljutva a nehézségek és akadályok hosszú időszakán, reakciós uralmukat. Annak a története, hogy a munkásosztály miként alapította meg a vezetése alatt álló, a munkások és parasztok szövetségén alapuló népi demokratikus köztársaságot, széles utat nyitva a szocializmusba vezető átmenethez.

A Kínai Kommunista Párt harmincéves küzdelmének történetét négy szakaszra oszthatjuk:

- 1) a párt megalapítása és az Első Forradalmi Polgárháború (1921—1927),
- 2) a Második Forradalmi Polgárháború (1927—1936),
- 3) Ellenállási Háború a japán agresszióval szemben (1937—1945),
- 4) a Harmadik Forradalmi Polgárháború, a Kínai Népköztársaság létrehozása és a gazdasági helyreállítás szakasza (1945—).

A következőkben e harminc év történetének rövid vázlatát ismertetjük.

I. A PÁRT MEGALAPÍTÁSA ÉS AZ ELSŐ FORRADALMI POLGÁRHÁBORÚ

A Kínai Kommunista Párt a kínai munkásmozgalom és a marxizmus-leninizmus egyesüléséből született meg. Nem véletlen, hogy a párt éppen 1921-ben alakult meg. Ez az esemény az első világháború, az oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalom után történt, azután, hogy a kínai nép 1919 május 4-én megindította Május 4-e hazafias mozgalmát az imperialista versailles-i szerződés ellen, valamint általában az imperializmus és a feudalizmus ellen.

Az első világháború alatt Kína elmaradt iparviszonylag gyorsan fejlődött. Ennek megfelelően a kínai munkásosztály számban megnövekedett, és harcai is nagyobb arányokat öltöttek. Az oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme után Kína forradalmi értelmisége a marxizmus-leninizmus hatása alá került. Május 4-e mozgalma gyorsította a kínai munkásmozgalom és a marxizmus-leninizmus egyesülését, s megvetette a párt megalakításának alapjait. Egy évvel Május 4-e mozgalma megindulása után a nagyvárosokban — Sanghajban, Pekingben, Hankouban, Csangsában, Kantonban, Csinanban, Hangcsouban és másutt — kommunista csoportok alakultak.

A kínai munkásosztály megerősödésének folyamata egybeesett azzal a folyamattal, amelynek során az imperialista agresszió félgyarmati állapotba taszította Kínát és a kínai nép harcot indított a külföldi agresszorok és lakájai, a kínai feudális urak ellen.

1840-ben Anglia fegyveres erői megtámadták Kínát, megkezdődött az ópiumháború. Kína kénytelen volt aláírni az első nem egyenlőjogú szerződést — a nankingi szerződést. Ezt követte Anglia és Franciaország háborúja Kína ellen 1857-ben, a kínai-francia háború 1884-ben, a kínai-japán háború 1894-ben, a nyolc hatalom Kína elleni háborúja 1900-ban, és Santung-félsziget elfoglalása Japán által 1914-ben. Ezekkel a háborúkkal és egyéb erőszakos módszerekkel az idegen agresszorok kínai területeket ragadtak el, „jóvátételeket“ zsaroltak ki Kínától, előjogokat (koncessziókat) csikartak ki, melyek értelmében csapatokat tarthattak, bankokat, üzletházakat nyithattak és gyárakat alapíthattak Kína területén. Ellenőrizték Kína kereskedelmi kikötőit, közlekedési vonalait és vámügyeit. „Befolyási szférákat“ hasítottak ki, beavatkoztak Kína belügyeibe, s Kínát politikailag és gazdaságilag egyaránt félgyarmati helyzetbe taszították. Az imperialista agresszió a kínai nép létét fenyegette, lehetetlenné tette Kína gazdasági fejlődését és politikai haladását. Ezért az imperializmus elleni harc, az imperialisták kínai uralmának megdöntése a kínai forradalom egyik legfőbb feladatává vált.

A külföldi kapitalizmus behatolása aláásta Kína feudális gazdaságát, és elősegítette a kínai kapitalizmus fejlődését. Kína modern ipara a múlt század hatvanas éveiben kezdett kialakulni, de ez a nemzeti ipar az imperializmus és a feudalizmus kettős elnyomása miatt még évtizedeken át gyengén fejlődött. A feudalizmus utolsó időszakában Kína reakciós urai kegyetlenül elnyomták a dolgozó nép különböző rétegeit. A megművelt földek túlnyomó része a földesúri osztály kezében volt, amely a paraszt jövedelmének javarészét elvette és gazdasági előjogain kívül még egyéb kiváltságokat is élvezett. Az uzsorások, kereskedők, kompradorok, feudális bürokrata és földesurak együttesen kifosztották a parasztokat és a kézműveseket. Az ipar

részben az imperialisták, részben a kínai hivatalnokok, részben pedig a kínai tőkések kezében volt — ez utóbbiakat a másik kettő szorongatta és elnyomta.

A kínai nép forradalmi mozgalmának elfojtásában a feudális bürokrata kormány sokáig az imperialisták támogatására és segítségére támaszkodott. Az 1900-as veszített háború után a kormány teljesen beadta a derekát az imperializmusnak. Ez a helyzet az 1912-ben megalakított úgynevezett Kínai Köztársaság egymást váltó militarista kormányainak uralma alatt is változatlanul fennállt. Az egyetlen alapvető változás 1912 után az volt, hogy Kína látszólagos egysége helyébe nyílt szakadás lépett. Ezek a militaristák, imperialista gazdáikkal hátuk mögött, állandóan egymás ellen harcoltak. A feudális vezetők különböző klikkjei 1912 előtt és után egyaránt elutasítottak minden igazi társadalmi reformot, s így Kínában a feudalizmus elleni harc és a feudális uralom megdöntése a forradalom másik alapvető feladata lett.

A fentebb említett körülmények között a kínai nép fő követelése az imperialista és feudális elnyomás lerázása, s az ország függetlenségének, demokráciájának és szabadságának kivívása volt.

Hogy ezeket az életbevágó követeléseket valóra váltsák, megfelelő vezetésre volt szükség. Az ópiumháborútól Május 4-e mozgalmának előestéjéig a kínai nép sok harcot vívott az imperializmus és a feudalizmus ellen. Ezek közül a legfontosabb a forradalmi parasztháború volt 1851—1864-ben, amely tíz évvel az ópiumháború után tört ki és létrehozta a Tajping Birodalmat; valamint az 1911-es polgári forradalom, amely tíz évvel a Kínai Kommunista Párt megalapítása előtt tört ki. De mindezek a küzdelmek és forradalmak verebességet szenvedtek. A kínai burzsoázia, mivel maga is gyenge volt, éppúgy tartott az imperializmustól és a feudalizmustól, mint a munkásoktól és a parasztoktól. A kínai burzsoázia nemcsak attól volt messze, hogy

megoldja az imperializmus és a feudalizmus elleni harc kérdését, de még fel sem merte vetni ezt a kérdést. A parasztok rendkívül sokan voltak és élt bennük az elhatározás, hogy szembeszálljanak az imperializmussal és a feudalizmussal. Elavult és elmaradt termelési módszereik korlátjai következtében azonban nem látták a harc kimenetelét, és nem voltak képesek arra, hogy a forradalmat győzelemre vigyék. Új osztályra volt szükség, amely magára vállalja a vezetés felelősségét. Ennek az osztálynak képesnek kellett lennie arra, hogy teljes és helyes harci programot adjon, egyesítsen minden hazai és külföldi erőt, következetes és elszánt harcot vívjon a félelmetes ellenség ellen. A munkásosztály ilyen osztály volt. Bár a kínai munkásosztály számra nem volt nagy (körülbelül hárommillió), de különbözött a parasztságtól, mert az új termelőerőket képviselte, különbözött a burzsoáziától, mert az imperializmus, a feudalizmus és a kapitalizmus hármasságának elnyomásának áldozata volt és szilárd harci vágy élt benne.

A kínai munkásosztály ereje először 1919 Május 4-e mozgalmában mutatkozott meg. A marxizmus-leninizmus befolyása is ekkor kezdett terjedni a munkások között. Sanghaj, Tansan és Csangszintien munkásai — Kína történelmében először — politikai sztrájkot szerveztek. Ezzel hozzájárultak az egész nemzetet átfogó imperialistaellenes népi harchoz, és elősegítették azt, hogy a harc minél előbb győzelemmel végződjék. A kínai munkásosztály erejének növekedése ösztönzőleg hatott a kínai értelmiség balszárnyára, melyet arra ösztönzött, hogy forradalmi munkát végezzen a munkások között. Május 4-e mozgalma a kultúra terén megteremtette a demokráciáért és a tudományért vívott harc jelszavát. Az oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatása alatt e mozgalom balszárnya — amely azokból a forradalmi értelmiségiekből állt, akik megismerkedtek a kommunizmus eszméivel — azt a nézetet kezdte terjeszteni, hogy Kínának meg kell

valósítania a szocializmust, és hogy a kínai forradalom irányításában nélkülözhetetlen a marxizmus-leninizmus alkalmazása. Ezek az értelmiségiek kitartottak emellett az álláspontjuk mellett, s propaganda- és szervezési munkát folytattak a munkások között. Ily módon a kínai munkásmozgalom és a kínai forradalmi mozgalom új szakaszba lépett.

Mao Ce-tung elvtárs „Kína új demokráciája” című könyvében az 1919-es évet tartja annak a fordulópontnak, amikor a kínai demokratikus forradalom régi típusú demokratikus forradalomból új típusú demokratikus forradalommá alakult át. Ez azért volt így, mert ettől az időtől fogva a kínai demokratikus forradalom a kínai munkásosztály által vezetett forradalommá, a proletár-szocialista világforradalom részévé lett. Ebben a történelmi jelentőségű tanulmányában Mao Ce-tung elvtárs azt a lenini-sztálini nézetet fejti ki, hogy az első világháború és az oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalom után a nemzeti kérdés a proletár-szocialista világforradalom részévé vált. Rámutatott arra, hogy az 1919-es kínai forradalmi mozgalom „a világforradalom, az orosz forradalom... Lenin felhívására tört ki...”¹

Ezzel kapcsolatban külön meg kell jegyeznünk, hogy Lenin már 1900-ban, de főleg 1912-ben és 1913-ban nagy figyelemmel kísérte a kínai kérdést, és fontos cikkeket írt róla. 1918 és 1920 között, az Októberi Forradalmat követő legkritikusabb években, Lenin és Sztálin sokszor nyújtottak rendkívül alapos útmutatást Kelet nemzeti kérdésével kapcsolatban. Éppen ez az útmutatás alkotja Mao Ce-tung elvtárs „Kína új demokráciája” című könyvének kiindulási pontját. A Komintern második kongresszusán, 1920 júliusában, Lenin külön beszámolót tartott a nemzeti és gyarmati

¹ A kínai forradalom diadalmas útja. Mao Ce-tung válogatott beszédei és írásai. (1939—1949.) Szikra 1950. 70. old.

kérdésről, és programot nyújtott be erre vonatkozóan. Leninnek ezek a klasszikus művei kijelölték az elnyomott nemzetek, valamint a gyarmati és félgyarmati országok népei számára a forradalom menetének alapvonalait, lefektették azt a politikai alapot, amelyet a kommunistáknak követniök kell a nemzeti forradalmi mozgalmakban, és ezzel hatalmas méretekben segítettek a kínai forradalmat.

1921 július 1-én tizenkét küldött, akiket Május 4-e mozgalma után a különböző központokban kialakult kis kommunista körök választottak, megtartotta Sanghajban — Kína iparának és munkásmozgalmának egyik központjában — a párt I. kongresszusát. A küldöttek közt ott voltak Mao Ce-tung, Tung Pi-vu, Cseng Tang-csiu, Ho Su-heng és mások, akik mintegy ötven kommunistát képviseltek. Az I. pártkongresszus elfogadta a Kínai Kommunista Párt első Szervezeti Szabályzatát, megválasztotta a párt központi szervét és ezzel megalapította a Kínai Kommunista Pártot. Ezzel Kínában egy teljesen új és egységes politikai párt jelent meg, a munkásosztály pártja, amelynek célja a kommunizmus, és a cselekvésben követett vezérfonala a marxizmus-leninizmus. A kongresszuson jelen volt a Komintern küldötte.

Mao Ce-tung elvtárs Hunan tartomány pártszervezeteinek küldötte volt, ahol már Május 4-e mozgalma előtt forradalmi szervezeteket alakított. 1920-ban csoportot szervezett a marxizmus tanulmányozására és ugyanabban az évben megszervezte a Szocialista Ifjúsági Szövetséget. A párt I. kongresszusa után Mao Ce-tung elvtárs visszatért Hunanba, hogy ellássa Hunan tartomány párttitkári teendőit. Mao Ce-tung elvtárs munkája ebben a tartományban azt eredményezte, hogy Hunan az első forradalmi polgárháború idején a munkás- és parasztmozgalomban az élenjáró tartományok közé került.

Az I. kongresszus Cseng Tu-hsziut választotta

meg a párt központi szerveinek vezetőjéül. Cseng Tu-hsziu azonban nem volt jó marxista. Május 4-e mozgalma előtt és alatt ismert szélsőradikális demokrata; miután a marxizmus eljutott Kínába, befolyásos szocialista propagandista, és a kommunista párt egyik alapító tagja lett.

1922 májusában a Nyugati-tónál, Hangcsouban megtartották a párt II. kongresszusát. Ez a kongresszus a párt kiáltványában lefektette a párt programját, megbírált a forgalomban levő különféle polgári reformista ideológiákat, és a kínai nép alapvető feladatait a következőkben határozta meg:

„...a polgárháború befejezése, a militaristák legyőzése és a belső béke megteremtése, a nemzetközi imperializmus elnyomásának megdöntése, és a kínai nemzet teljes függetlenségének kivívása, egész Kína egyesítése igazi demokratikus köztársasággá.“

A párt ily módon, a történelemben először, kitűzte a kínai nép elé az igazi forradalmi demokrácia jel-szavát.

A kiáltvány hiányosságai a következők voltak: nem mutatott rá arra, hogy a demokratikus forradalmat a proletariátusnak kell vezetnie, nem adott hangot annak, hogy a munkások és a parasztok politikai hatalmat és a parasztok földet követelnek; csupán arra hívta fel a munkásokat és a parasztokat, hogy vegyenek részt a demokratikus forradalomban és pusztán saját jogaikért harcoljanak. Később, az 1924—1927 közötti időszakban, amikor a forradalmi munkát a párt vezette, ezeket a hiányosságokat Cseng Tu-hsziu opportunistá csoportja az általános politikai vonalban elkövetett komoly eltévelyedéssé változtatta.

A párt II. kongresszusa határozatot fogadott el arról, hogy a párt csatlakozzék a Kominternhez.

A megalapítását követő két évben a párt erőfeszítéseit a munkásmozgalom vezetésére összpontosította. Megalakította a legális Kínai Szakszervezeti Szövetség-

get a munkásmozgalom országos irányítására, és 1922 májusában Kantonban összehívta a Szakszervezetek I. Kínai Országos Kongresszusát. A párt jó munkájának eredménye volt, hogy a munkások harca 1922 január és 1923 február között az egész országban hatalmassá nőtt. Az ország minden nagyobb városában és ipari központjában száznál több sztrájk volt, és ezekben több mint 300 000 munkás vett részt. Mindezek a sztrájkok a kommunista párt vezetésével zajlottak le és legnagyobb részük teljes sikerrel végződött. E győzelmek után a munkások kommunisták által vezetett szakszervezeteket alakítottak. A munkásmozgalom és a munkásszervezetek gyors fejlődése rövid idő alatt világosan bebizonyította, milyen fontos szerepe van a munkásosztálynak Kína politikai és gazdasági életében.

De 1923 februárjában a reakciós uralkodó osztály súlyos csapásokat mért a kínai munkásmozgalom első fellendülésére. Vu Pej-fu, a vezető militarista, aki ekkor Hopej, Honan és Hupej tartományokat tartotta ellenőrzése alatt, erőszakhoz folyamodott, hogy elfojtsa a Peking—Hankoui Vasúti Munkások Általános Szakszervezetének alakuló gyűlését. Amikor ennek és más vasútvonalaknak munkásai tiltakozásul sztrájkba léptek, Vu Pej-fu csapatokat vezényelt ki és február 7-én vasutasokat mészárolt le Hankouban és Csangsintienben. E „Február 7-i mészárlás“ néven ismert összeütközések során mintegy negyven munkást megöltek és többszázat megsebesítettek.

A kínai vasutasok hősi küzdelme a munkásosztály-szervező erejének és forradalmi lelkesedésének gyors fejlődéséről tanúskodott, és nagyban erősítette a munkásosztály és a Kínai Kommunista Párt politikai tekintélyét az egész kínai nép szemében. Ugyanekkor bebizonyította, hogy erős szövetségesek és saját fegyveres erők nélkül a minden demokratikus jogtól megfosztott munkásosztály nem tudja legyőzni az állig felfegyverzett reakciókat. A munkások kezdeti harcai egy

időre ellanyhultak a reakciós kormány fokozódó nyomása alatt. A tények arra tanították a pártot és a munkásosztályt, hogy ha győzelmet akarnak aratni a kínai forradalomban, imperializmus- és feudalizmussal szembe kell kötniök az ország lakosságának nyolcvan százalékát kitevő parasztsággal, a városi kispolgárság tízmillióival és a burzsoáziának azokkal a demokratikus elemeivel, amelyek szembe akarnak szállni az imperializmussal és a feudalizmussal. A párt és a munkásosztály felismerte, hogy a fegyveres ellenforradalommal fegyveres forradalmat kell szembe szegezni.

A párt először lépéseket tett, hogy egyesüljön a Szun Jat-szen által vezetett Kuomintanggal. Így remélte megvalósítani a munkásosztály és a többi demokratikus erők szövetségét. Az 1911-es forradalomnak, amely megdöntötte a mandzsu kormányt, fő szervezője a „Szövetséges Liga“ (Tung-meng-huj) volt, a Kuomintang elődje. Politikailag a „Szövetséges Liga“ különböző csoportok laza szövetsége volt, melyek a burzsoázia és a kispolgárság radikális elemeitől kezdve a burzsoázia liberális elemein keresztül egészen a földesúri osztály mandzsuellenes elemeiig mindenkit magukban foglaltak.

Miután az 1911-es forradalmat elárulták, e szövetség legtöbb csoportja megadta magát az imperialistáknak és a reakció erőinek. A Szun Jat-szen vezetése alatt álló csoport azonban továbbfolytatta a polgári-demokratikus harcot, miközben újabb vereségeket szenvedett. Szun Jat-szen a kuangtungi militaristákra támaszkodott annak érdekében, hogy továbbküzdjön a pekingi reakciós kormány ellen; de Csen Csiung-ming militarista kiűzte őt Kuangtung tartományból, és ezzel fokozta a Kuomintang belső bomlását.

Az oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme, a Szovjetunióval Kínával és más elnyomott keleti népekkel kapcsolatban folytatott

őszinte politikája, Május 4-e mozgalma, valamint a Kínai Kommunista Párt és a kínai munkásmozgalom növekedése a Május 4-e mozgalom után — mindezek a körülmények fokozatosan felkeltették Szun Jat-szen és a Kuomintang más tagjainak figyelmét, s a Szovjet-unióval és a kommunista párttal való összefogás forradalmi politikájára készítették őket.

A Kínai Kommunista Párt III. kongresszusa, melyet 1923 júniusában tartottak, helyesen értékelte mind Szun Jat-szennek az imperializmussal és a feudális militaristákkal szemben elfoglalt demokratikus álláspontját, mind pedig annak lehetőségét, hogy a Kuomintang a munkások, a parasztok, a kispolgárság és a nemzeti burzsoázia forradalmi szövetségévé váljék.

A párt III. kongresszusa két jelentős pártonbelüli elhajlást bírált meg. Az egyik Cseng Tu-hsziu defetizmusa volt. Ez abban a nézetben jutott kifejezésre, hogy a polgári-demokratikus forradalmat a burzsoáziának kell vezetnie, hogy „az egész munkát a Kuomintangnak kell elvégeznie“ és hogy „ha sikeresen végetért a demokratikus forradalom, a proletariátus mindössze némi szabadságot és jogokat fog nyerni“. Ennek az elhajlásnak a hirdetői egy pillanatra sem próbálták meg, hogy a proletariátust és a kommunista pártot képessé tegyék a forradalom vezetésére. Semmit sem tettek annak érdekében, hogy a proletariátus a lehető legtöbbet érjen el a forradalom győzelmével, hogy a proletariátus a tényleges politikai hatalom magvává váljék, és ezt a politikai hatalmat arra használja fel, hogy biztosítsa az állam előrehaladását a szocializmus felé. Azt tartották, az első forradalomban meg kell engedni, hogy a burzsoázia burzsoá köztársaságot hozzon létre, amelyben a proletariátus csak bizonyos „szabadságot és jogokat“ szerezhethet, de semmi többet. Ezért úgy vélték, hogy a polgári-demokratikus forradalomban a proletariátus csak passzív és másodrangú szerepet játszhat, nem pedig vezetőserepet. Azt tartották, hogy a proletariát-

tusnak ki kell várnia a polgári demokrácia megalakulását, a kapitalista gazdaság továbbfejlődését, mielőtt a polgári köztársaságot megdöntené és a proletariátus diktatúrájával váltaná fel. Véleményük szerint csak ekkor lehet megvalósítani a szocializmust és ez lesz majd a második forradalom. Ezért nézeteiket „a két forradalom elmélete” néven ismerték.

A második elhajlás a Csang Kuo-tao által képviselt „zárt ajtó” politikája volt. Ennek az álláspontnak a hirdetői azt tartották, hogy a kommunista pártnak nem szabad együttműködnie a Kuomintanggal, hogy a munkásosztály csak egyedül tudja keresztülvinni a forradalmat és hogy a Kuomintang nem tudja megvalósítani a demokratikus forradalmat. Ezért ellenezték azt, hogy a kommunista párt tagjai, munkások vagy parasztok csatlakozzanak a Kuomintanghoz. A kongresszus megbírálta mind a jobboldaliak, mind a „baloldaliak” téves nézeteit. Elhatározta, hogy együttműködik a Kuomintanggal, hozzájárul ahhoz, hogy a kommunista párt tagjai belépjenek a Kuomintangba. Elhatározta, hogy demokratikus, forradalmi szövetséggé szervezi és alakítja át a Kuomintangot, de ugyanakkor megőrzi a kommunista párt szervezeti és politikai függetlenségét. A III. pártkongresszus azonban nem fordított kellő figyelmet a parasztkérdésre és a forradalmi fegyveres erők kérdésére.

Mao Ce-tung elvtárs jelen volt a III. pártkongresszuson. Szilárdan támogatta a helyes nézeteket és szembeszállt a téves nézetekkel. Ezen a kongresszuson beválasztották a párt Központi Bizottságába.

A párt egységfrontpolitikája nagymértékben gyorsította a kínai forradalom ütemét. A Kínai Kommunista Párt erőfeszítései, a Komintern és a SzK(b)P vezető szervei által nyújtott jelentős támogatás lehetővé tette, hogy a Kuomintang 1924 januárjában Kantonban megtartsa I. Nemzeti Kongresszusát, mely kiáltványt tett közzé, lefektette a demokratikus forradalom program-

ját és különböző rendszabályokat hozott a szervezet újjászervezése és forradalmasítása érdekében. Ez a kongresszus, melyen jelen voltak a kommunista párt tagjai és amelyet a kommunista párt és a Kuomintang együttesen vezetett, jelentette a forradalmi fellendülés kiinduló pontját. A Kuomintang és a kommunista párt együttműködése harcba vitte Szun Jat-szent, a Kuomintang balszárnyát, és az egész nemzetet az imperia- lizmus, a feudalizmus és ezek Kuomintangon belüli ügynökei — a jobboldali elemek ellen. A Kínai Kom- munista Párt javaslatára, annak vezetésével és támo- gatásával, Kuangtung tartományban forradalmi kor- mányt és egy forradalmi katonai akadémiát létesítettek, hadjáratot indítottak a kuangtungi reakciós erők ellen, az egész nemzetet magával ragadó népi mozgalmat kez- deményeztek a Nemzetgyűlés összehívásáért és a nem egyenlőjogú szerződések érvénytelenítéséért. A mun- kásmozgalom továbbküzdött és megindult a paraszt- mozgalom. A Kínai Kommunista Párt IV. kongresz- szusa, melyet 1925 januárjában tartottak, szervezeti előkészületeket tett a tömegharc új fellendülésére. 1925 márciusában Szun Jat-szen meghalt. Az egész nép szé- leskörű politikai propagandahadjáratral fejezte ki a nagy forradalmár halálán érzett gyászát.

A sanghaji munkások 1925 májusában Anglia és Japán ellen irányuló nagy sztrájkja után hatalmas, az egész nemzetre kiterjedő forradalmi vihar tört ki. Május 15-én egy sanghaji japán pamutszövőgyár kapi- talista tulajdonosa megölt egy kommunista munkást, Ku Cseng-hungot. Május 30-án a sanghaji munkások és diákok tüntetést szerveztek a pamutszövőgyár mun- kásainak támogatására. Amikor a tüntetők végighalad- tak a Nanking-úton, az angol rendőrség tüzet nyitott és sok tüntetőt megölt vagy megsebesített. Az elkeseredett felháborodás hulláma zúdult végig Sanghajon és az egész országon. A következő néhány napban Sanghaj munkásai, diákjai és más lakosok tovább tüntettek az

imperialisták vérengzése ellen. Az angol, amerikai és japán rendőrség számos embert megölt. Egész Sanghaj munkásai általános sztrájkba léptek, a diákok nem jelentek meg az előadásokon, a kereskedők beszüntették az árusítást. A mozgalom gyorsan terjedt végig az ország városain. A munkások, diákok és a lakosság tömegei ezekben a városokban számos imperialista-ellenes tüntetést szerveztek, letették a szerszámot, beszüntették az előadásokon való részvételt, bezárták az üzleteket és bojkottálták az angol és a japán árukat. Miután általános sztrájkot szerveztek Honkongban, a munkások átmentek Kantonba, vesztegzár alá vették Hongkongot és teljesen megbénították a kikötő forgalmát. Hongkong sztrájkoló munkásai a kantoni munkásokkal és diákokkal, a katonai akadémia növendékeivel együtt június 23-án tüntetést rendeztek. A tüntetést az angol tengerészek Samin koncesszióban (Kanton) sortűzzel szétzavarták. Sok tüntetőt megöltek vagy megsebesítettek. Ez még nagyobb ellenállást váltott ki az egész népből. Mindezekben a mozgalmakban az egész nemzet egyhangúlag követelte — többek között — a gyilkosok megbüntetését, kártérítés fizetését, az idegen settlementek visszaadását és az idegen csapatok kivonását. De a militarista kormányok Pekingben és az ország többi részében továbbra is meghunyászkodtak az imperialisták előtt és elnyomták a népi mozgalmat. Csak a kuangtungi forradalmi kormány támogatta a sztrájkoló munkásokat és a nép antiimperialista harcat. Ennek eredményeképpen a hongkongi és kantoni sztrájkok teljes tizenhat hónapig tartottak.

Május 30-a mozgalma — melyet a május 30-i véres tüntetésről neveztek így — nagyban elősegítette Kuangtung tartomány forradalmasítását és az egész országban előkészítette az utat egy nagyarányú forradalom számára. A kuangtungi nemzeti forradalmi hadsereg gyors ütemben egyesítette az egész tartományt és 1926 júliusában megindította az Északi Hadjáratot,

hogy megdöntse a Pekingben székelő feudális uralmat. A kommunisták és a Kuomintang forradalmi elemei hősie harcának eredménye volt az, hogy az Északi Expedíciós Hadsereg rövid időn belül szétzúzta a reakciós militaristák fegyveres erőit és nagy győzelmeket aratott. 1926 szeptemberében az Északi Expedíciós Hadsereg elfoglalta Hankout. 1927 márciusában Sanghaj munkásai, az Északi Expedíciós Hadsereg Sanghaj elfoglalására irányuló erőfeszítéseivel összhangban, felkelést hajtottak végre. Az egész országban hatalmasan terjedt a munkás- és parasztmozgalom. A szakszervezetek tagjainak összlétszáma 2 800 000 volt, a parasztszövetségek tagjainak száma pedig elérte a 9 500 000 főt. A Kínai Kommunista Párt taglétszáma, mely Május 30-a mozgalma előtt mintegy 900 volt, 57 900-ra nőtt.

De ennek a gyorsan fejlődő forradalomnak nem voltak szilárd alapjai. Cseng Tu-hszü, aki ekkor a kommunista pártot vezette, az alapvető feladatokkal kapcsolatban — nevezetesen azzal, hogy a demokratikus forradalmat a proletariátusnak kell vezetnie, s hogy a kommunistáknak kell irányítaniok a Kuomintang és a kommunista párt együttműködését, valamint az északi expedíciós háborút — teljesen passzív és gyenge magatartást tanúsított. Már folytak a tömegharcok, különösen a parasztok küzdöttek sokhelyütt a földért, Cseng Tu-hszü azonban nem követett határozott és eredményes, a tömegmozgalom támogatására és további fejlesztésére irányuló politikát, amely megfelelt volna a tömegek, elsősorban a földért küzdő parasztok követeléseinek. A tömegek erőit sem szervezte meg annak érdekében, hogy a reakciós elemek kezében levő államhatalmi szerveket újjáalakítsák, hogy megteremtse a tömegek saját fegyveres erőit és kibővítsék a megbízható forradalmi seregek sorait.

A forradalomnak már nagy tekintélye volt a szilárd Északi Expedíciós Hadseregben, de a pártnak e

hadseregben belül végzendő munkájára vonatkozólag nem volt helyes elgondolása. A kommunisták aktív politikai munkát végeztek az Északi Expedíciós Hadseregben, de mivel a párt vezető szerve szem elől tévesztette a fegyveres erők ellenőrzésének fontosságát, valójában a fegyveres erőknek csak rendkívül kis része állt a kommunista párt tagjainak ellenőrzése alatt. Az Északi Expedíciós Hadseregben a hatalmat a valóságban legnagyobbbrészt régi típusú katonatisztek tartották a kezükben, főleg Csang Kaj-sek, aki a Kuomintang jobbszárnyát képviselte és ebben az időben a nemzeti forradalmi hadsereg főparancsnoka volt. Csang Kaj-sek már 1926 március 20-án, amikor még nem is volt nagy hatalma, kommunista- és szovjetellenes összeesküvést szervezett. Ürügyet teremtett arra, hogy a hadseregben és a Kuomintang vezető szerveiben támadást indítson a kommunista párt ellen. Csang Tu-hszü, amikor Csang Kaj-sek ilyen jellegű támadásai érték, opportunistá engedményeket tett, és teljesítette Csang Kaj-sek arra irányuló reakciós követeléseit, hogy a kommunista párt korlátozza tevékenységét a hadseregben és a Kuomintang vezető szerveiben. Csang Kaj-sek 1926 végén nancsangi főhadiszállását a Kuomintang hankoui balszárnyával szembeni ellenállás központjává változtatta.

1927 elejére Csang Tu-hszü téves irányzata már jobboldali opportunistá vonallá fajult. A Kuomintang földesúri és burzsoá elemei a Kuomintangban félve figyeltek fel a munkások és parasztok tömegmozgalmának nagyarányú fejlődésére és a harcban tanúsított forradalmi elszántságukra. Mivel vidéken fenyegette őket a parasztmozgalom, a földesurak tömegesen menekültek a városokba. Mindenféle rágalmaikat terjesztettek a parasztok ellen, a városokban azt híresztelték, hogy „a munkás- és parasztmozgalomban túlzásokat követtek el“, és mindezt arra használták fel, hogy támadják a kommunista pártot. A kispolgári forradalmi elemek nagyfokú ingadozást mutattak. Ebben a kri-

tikus időpontban Cseng Tu-hsziut levette lábáról a reakciósök fennhéjázó magatartása. Nemcsak hogy nem mert a fellendülő munkás- és parasztmozgalomra támaszkodni a forradalmi csoportok egyesítése, a közbeeső csoportok megnyerése és a reakciósök visszaverése érdekében, hanem követte a reakciósök nyomdokait abban, hogy a munkás- és parasztmozgalmat „túlzásokkal” vádolta és korlátozta a tömegmozgalmat, ebben az időben különösen a parasztmozgalmat. Oktalanul abban bízott, hogy a Kuomintang földesúri és burzsoá elemeit kompromisszumokkal és engedményekkel kiengesztelheti, olyannyira, hogy azok nem fogják elhagyni a forradalom frontját, és azt remélte, hogy ezzel „megmenti a forradalmat”. Az eredmény az volt, hogy mennél több kompromisszumot kötött a kommunista párt, annál jobban megerősödtek a reakciós erők. Ugyanakkor a tömegek ereje jelentősen meggyengült, s a kommunista párt ingadozásai és visszavonulása következtében súlyos veszteségeket szenvedett.

Ebben a helyzetben az imperialisták gyorsan meg egyeztek Csang Kaj-sekkel. A komprador burzsoázia és a feudális földesurak ugyancsak Csang Kaj-seket tették meg új politikai képviselőjükké és arra biztatták, hogy belülről törje meg a nagy, de még tapasztalatlan kínai forradalmat.

Ebben az időben még volt lehetőség arra, hogy a Kínai Kommunista Párt elhárítsa, vagy legalábbis enyhítse a küszöbönálló vereséget. Hiszen Sztálin elvtárs már 1926 novemberében, időben figyelmeztetett erre „A kínai forradalom távlatairól” szóló, jól ismert beszédében. Ebben a beszédben Sztálin elvtárs ragyogó éleslátással mutatott rá a kínai nemzeti burzsoázia gyengeségére, s arra a komoly veszélyre, hogy az imperialista hatalmak a kínai ellenforradalmi erőket a kínai forradalom elleni beavatkozás érdekében fogják felhasználni. Hangsúlyozta: a kínai forradalomban rendkívül fontos az, hogy legyenek igazi forradalmi fegy-

veres erők, a kommunisták számára rendkívül fontos, hogy komolyan hozzáfogjanak a hadügyek tanulmányozásához, és képesek legyenek a fegyveres erők vezetésére, arra, hogy a forradalmat kifejlésszék a falun, s eleget tegyenek a parasztok követeléseinek; a proletariátus számára pedig az, hogy felkeljen és megszerezze a vezetést. A későbbiek során Sztálin elvtárs és a Komintern Végrehajtó Bizottsága továbbra is részletes útmutatást nyújtott arra vonatkozólag, hogy a Kínai Kommunista Párt milyen politikát kövessen a kínai forradalomban. Ha Sztálin elvtársnak és a Kominternnek ezek az értékes tanácsai idejében felébresztették volna a Kínai Kommunista Párt vezetőit, az ellenség nem tudta volna a forradalmat leverni.

A kínai forradalomnak ebben az első válságos időszakában mutatkozott meg először Mao Ce-tung elvtárs forradalmi lángelméje. Mao Ce-tung elvtárs elsőnek alkalmazta a marxizmus-leninizmus módszereit a kínai osztályviszonyok elemzésében és felismerte, hogy a kínai forradalom sikerének vagy bukásának kulcsa az, vajjon képes-e a munkásosztály a parasztság vezetésére vagy sem. Ez volt az a kérdés, amelyet nem oldottak meg a párt előző kongresszusai, beleértve a párt III. kongresszusát is. 1924 végén Mao Ce-tung elvtárs útnak indult, hogy tanulmányozza a falusi viszonyokat Hunanban és élére állt a parasztok forradalmi harcának. 1925-ben és 1926-ban Kuangtungban a Nemzeti Parasztmozgalmi Intézetet vezette, s erőfeszítéseit arra összpontosította, hogy kádereket neveljen a parasztság harcainak vezetésére. 1926 márciusában Mao Ce-tung elvtárs „A kínai társadalom különböző osztályainak elemzése” című marxista-leninista munkájában összefoglalta a kínai parasztokra és más osztályokra vonatkozó megfigyeléseit. A forradalomban elsőrendűen fontos az — mondotta —, hogy megkülönböztessük az igazi barátokat az ellenségtől. Csak így „tudjuk igazi barátainkat valódi ellenségeink elleni támadásra egye-

síteni“. Ezután Mao Ce-tung elvtárs az öt fő kínai társadalmi erő — a földbirtokos és komprador osztályok, a burzsoázia, a középparasztok és egyéb kispolgárok, a szegényparasztok és egyéb félproletárok, valamint a proletariátus — gazdasági és politikai helyzetének mélyreható elemzését adja. Mao Ce-tung elvtárs a következő megállapításra jutott:

„A militaristák, hivatalnokok, valamint a komprador és nagybirtokos osztályok, melyek összeesküdtek az imperialistákkal, továbbá a reakciós értelmiségnek hozzájuk csatlakozó része — ellenségünk. Forradalmunk vezető ereje az ipari proletariátus. Valamennyi félproletár osztály és a kispolgárság legközelebbi barátunk. Ami az ingadozó középrétegeket² illeti, ezek jobbszárnya potenciális ellenségünk, balszárnya pedig potenciális barátunk, de állandóan résen kell lennünk, hogy meg ne bontsák arcvonalunkat.“

Így tehát Mao Ce-tung elvtárs Cseng Tu-hszü jobboldali opportunizmusával, amely csak a burzsoáziát és a Kuomintangot ismeri el, de nem látja a parasztokat, éppúgy szembeszállt, mint Csang Kuo-tao „baloldali“ opportunizmusával, amely csak a munkásokat ismeri el és nem veszi észre a parasztokat.

Hogy támogassa a parasztküzdelmeket, amelyek az északi expedíciós háború alatt, illetve már azt megelőzően törtek ki, Mao Ce-tung elvtárs 1927 januárjában megvizsgálta a hunani parasztoknak a földesúri uralom megdöntésére irányuló harcait. Ezután megírta a párt legfontosabb munkáját az egész Első Forradalmi Polgárháború szakaszában — „Beszámoló a hunani parasztmozgalom megvizsgálásáról“ címen. Mao Ce-tung elvtárs kíméletlenül leleplezte mindazokat, akik a párton belül vagy azon kívül kételkedtek a parasztokban és hibáztatták őket. Nyomatékosan rámutatott arra, hogy ha a párt elfogadja a tömegek

² Mao Ce-tung elvtárs itt a nemzeti burzsoáziára céloz.

lehető legnagyobb mértékű mozgósításának politikáját, akkor „rendkívül rövid időn belül Kína középső, déli és északi tartományaiban több százmillió paraszt fog felkelni. Orkán heveességével, olyan elsöprő erővel fognak megmozdulni, hogy nincs hatalom, bármilyen nagy legyen is, mely képes lenne megállítani őket. A felszabadulás felé törve, el fognak tépni minden köteléket és sírba fognak taszítani minden imperialistát, militaristát, korrupt hivatalnokokat és rothadt dzsentrit”³.

Mao Ce-tung elvtárs e művének legfőbb értéke, hogy:

1) teljes méltatását adja a parasztok szerepének a kínai forradalomban;

2) rámutat arra, hogy meg kell teremteni a parasztok politikai hatalmát és a parasztok fegyveres erőit a falun;

3) elemzi a parasztság különböző rétegeit és rámutat arra, hogy a kínai nép többségét alkotó szegény-parasztok képviselik a legforradalmibb erőt a parasztok között;

4) nyomatékosan védi azt a forradalmi elvet, hogy mozgósítani, szervezni kell a tömegeket és fenntartás nélkül rájuk kell támaszkodni.

Ezért ez a könyv a kínai kommunisták klasszikus útmutatásává vált a parasztok harcának vezetésére. De ebben az időben, bár Mao Ce-tung elvtárs helyes nézetei megnyerték a párttagság egy részének támogatását, Cseng Tu-hsziu opportunistá vezető klikkje elnyomta e nézeteket, s a párt vezetősége sem fogadta el őket. Ezért nem lehetett ebben az időben megmenteni a forradalmat.

Pontosan úgy történt, ahogy Sztálin elvtárs előre-

³ Így nevezték a tudós fokozatok birtokosait, a mandarin-jelölteket, a parasztságot kizsákmányoló vidéki közigazgatási, pénzügyi, bírósági stb. tisztviselőket, akik többnyire földbirtokosok voltak. Ahhoz, hogy valaki dzsentri legyen, vizsgát kellett tennie és meg kellett szereznie egy fokozatot. — Szerk.

látta: az imperialisták fokozták a kínai forradalom elleni beavatkozásukat. 1927 március 24-én, miután az Északi Expedíciós Hadsereg elfoglalta Nankingot, Anglia, az Egyesült Államok, Japán és Franciaország hajóhada bombázta a várost. Az imperialisták utasítására Csang Kaj-sek április utolsó tíz napján ellenforradalmi államcsínyt hajtott végre Sanghajban, lemészárolt számos munkást és kommunista párttagot, s kijelentette, hogy szembeszáll a kommunistákkal. Bár Hankouban a Kuomintang balszárnya büntető hadjáratot hirdetett Csang Kaj-sek ellen, ebben a csoportban is gyorsan elterjedtek a reakciós irányzatok.

Ebben a kritikus helyzetben hívta össze a Kínai Kommunista Párt V. kongresszusát Hankouban április 25-én. Mao Ce-tung elvtárs jelen volt a kongresszuson, de Cseng Tu-hsziu teljesen kirekesztette a kongresszus vezetőségéből, és nem szavazhatott. Egyes elvtársak, így Csu Csiu-paj és Zsen Bi-si, bírálták Cseng Tu-hsziu opportunistá vezetését, de nem tettek határozott lépéseket. A párt V. kongresszusa, bár elfogadta a Kominternnek a kínai forradalomra vonatkozó helyes útmutatását, s bár hozott határozatokat, amelyekben elítélte az opportunizmust és követelte az agrárreform bevezetését — mégis Cseng Tu-hsziut választotta meg a párt főtitkárának. Cseng Tu-hsziu továbbra is kitarzott megrögzött opportunistá álláspontja mellett. Így a párt V. kongresszusa ténylegesen egyetlen problémát sem oldott meg. Közvetlenül a kongresszus után, május 21-én, Hszu Ko-hsziang, egy reakciós katonatiszt ellenforradalmi államcsínyt hajtott végre Csangszában és sok forradalmárt meggyilkoltatott. Július 15-én Vuhanban a Kuomintang elhatározta, hogy szakít a kommunista párttal és ezzel elárulta a forradalmat. Ilymódon az Első Forradalmi Polgárháború vereséget szenvedett.

Bár az Első Forradalmi Polgárháború elbukott, a fiatal Kínai Kommunista Párt és a kínai nép komoly és fontos tanulságokat vont le belőle. Az Első Forra-

dalmi Polgárháború Kína demokratikus forradalmának következő alapelveit erősítette meg:

1) Ma Kínában a demokratikus forradalmat a munkásosztály vezetése alatt álló egységfrontnak kell megindítania; a forradalom nem győzhet e nélkül az egységfront nélkül, és az egységfront megbukik, ha azt nem a munkásosztály, hanem a burzsoázia vezeti.

2) Kína demokratikus forradalmában a munkásosztály vezetésének központi problémája a parasztkérdés; a forradalom győzelmét csak úgy lehet kivívni, ha a munkásosztály a parasztokat megnyerte forradalmi szövetségesnek.

3) A kínai forradalom fő formája csak a fegyveres forradalom lehet, amely szembeszáll a fegyveres ellenforradalommal, forradalmi fegyveres erők nélkül minden elvész.

Ezek a tanulságok nemcsak az Első Forradalmi Polgárháború idején, hanem a következő szakaszokban is helyesnek bizonyultak.

Az Első Forradalmi Polgárháború megmutatta, hogy az ellenforradalom ereje Kínában — mindenekelőtt pedig az imperializmus ereje — messze felülmúlta a forradalom erejét; megmutatta, ha le akarjuk győzni a Kínát évtizedeken át elárasztó erős nemzetközi imperializmust és lakáját, a kínai feudalizmust, kemény harcot kell vívnunk; ha győzelemre akarjuk vinni ezt a kemény harcot, nemcsak a forradalmi lendületre kell támaszkodnunk, hanem a marxizmus-leninizmus elméleti vezetésére is.

A Kínai Kommunista Párt röviddel megalakítása után hatalmas, az egész nemzetet magával ragadó forradalmi harcba került, melynek során a kommunisták a munkásosztály és a nép ügye iránt határtalan hűséget és magasfokú szervezési képességet tanúsítottak. De, Mao Ce-tung és még néhány elvtárs kivételével, nem tanulmányozták alaposan a marxizmus-leninizmust, nem fogták fel a marxizmus-leninizmus szellemét és

lényegét. A pártnak ez a gyengesége odavezetett, hogy a párt vezető szervei nem tudták alkalmazni Lenin, Sztálin és a Komintern által nyújtott forradalmi útmutatást, a bonyolult, kritikus és gyorsan változó forradalmi harcok során nem tudták legyőzni az opportunizmust és a burzsoázia árulását. A marxizmus-leninizmus elméleti ismeretének elégtelensége a pártban, azt mutatta, hogy a párt egésze ebben az időben még gyermekkorát élte.

Az Első Forradalmi Polgárháború bukása után a Kínai Kommunista Párt számára nehéz szakasz következett. De a párt ebben a nehéz szakaszban érte el politikai és katonai érettségét.

II. A MÁSODIK FORRADALMI POLGÁRHÁBORÚ

1927-ben, a gyorsan fejlődő forradalomban a fiatal Kínai Kommunista Pártot erős ellenfelek támadták meg, részben a forradalom sorain belül, részben azokon kívül. A párt a vezető szervei által elkövetett hibák miatt nem tudott kellően ellenállni ezeknek a támadásoknak, és ennek következtében rendkívül súlyos csapásokat szenvedett. A párt megpróbálta megmenteni a forradalmat a vereségtől. Augusztus 1-én Csu En-laj, Csu Te, Je Ting, Ho Lung és más elvtársak az Északi Expedíciós Hadseregnek a párt befolyása alatt álló 30 000 főt számláló csapatait Nancsangban, Kiangszi tartományban fegyveres felkelésre vezették. De ahelyett, hogy csatlakoztak volna a kiangszi parasztmozgalomhoz, dél felé törtek, Kuangtung tartományba. A későbbiek során megőrizték ugyan erejüknek egy kis részét, de a csapatok legnagyobb részét az ellenség szétverte a Kuangtung tartomány keleti részében vívott csatákban. Ekkor a helyzet már a forradalom elkerülhetetlen vereségét mutatta. Április 12-től, amikor Csang Kaj-sek megkezdte a vérengzést, a forradalom vereségét követő időig a párt sok kitűnő vezetőjét, sok forradalmi munkást, parasztot és értelmiségit mészároltak le kegyetlenül szerte az országban. Az egész ország hirtelen sötétségbe merült. Nemcsak a nemzeti burzsoázia, hanem a kispolgárság felső rétegeinek nagyrésze is elhagyta a forradalmat. Sok kispolgári származású ér-

telmiségi, akiben nem volt elég elszántság, bejelentette, hogy kilép a pártból. De a hős kommunista pártot és Kína forradalmi népét — mint Mao Csetung elvtárs mondta „Koalíciós kormány“ című cikkében — „nem rémítették meg, nem győzték le és nem semmisítették meg. Újra felegyenesedett, letörölte a vérfoltokat, eltemette elesett elvtársait és továbbharcolt“.

Csang Kaj-sek és a Kuomintang, a forradalom árulói, a kínai forradalmat kiváltó problémák közül egyetlenegyét sem oldottak meg, de nem is tudtak megoldani. Ellenkezőleg, Kína nemzeti válságát Csang Kaj-sek és a Kuomintang csak súlyosbította, hiszen ezek még az előző reakciós vezetőknél is jobban függtek az imperialistáktól és még könyörtelebbről elnyomták a forradalmi népet. Az imperialisták bizonyos formai engedményeket tettek Csang Kaj-seknek (feladták a konzuli bíraskodás jogát és az egyezményes vámtarifákat), mert tudták: mind-egy, hogy Csang Kaj-seket ruházzák-e fel ezekkel a jogokkal vagy maguknak tartják fenn őket. De a valóságban agressziójuk egyre mélyebben hatolt be Kínába. Különösen az amerikai imperialisták gazdasági és politikai befolyásának növekedése volt szemmel látható.

A Kuomintang új militaristái, akiket — mint a múltban is — az imperializmus és a feudalizmus irányított, szakadatlan belső háborúkat vívtak egymás ellen. A munkásokat és parasztokat még súlyosabban kizsákmányolták és elnyomták, mint azelőtt. A Kuomintang uralma különösen a városokban volt még kegyetlenebb, mint a régi típusú militaristák uralma. Csang Kaj-sek, miután elárulta a forradalmat, már nem a nemzeti burzsoázia, hanem az imperializmus, a feudalizmus és a komprador burzsoázia érdekeit képviselte. Csang Kaj-sek kifejlesztette azt, amit később bürokratikus kapitalizmusnak neveztek — a komprador,

feudál-, militarista, monopolkapitalizmust. Ennek következtében Csang Kaj-sek uralma a nemzeti burzsoáziát még inkább elnyomta, mint a régi uralom. Mao Ce-tung elvtárs összefoglalva a helyzetet, akkoriban (1928) megállapította:

„A munkások, parasztok, a köznép, sőt még a burzsoázia is az egész országban továbbra is ellenforradalmi uralom alatt maradt, nem szabadult fel sem politikailag, sem gazdaságilag“⁴.

Ez a fő oka annak, hogy a japán imperializmus nagyszabású katonai offenzívákat mert indítani Kína ellen 1931-ben és 1937-ben.

Csang Kaj-sek még az előző militarista uralomnál is erőszakosabb rendszert vezetett be. Uralmának azonban megvoltak a gyengeségei: elszakadt a néptől, azonkívül még belső villongások is gyengítették. Megerősítette államapparátusát, hogy a népet még jobban elnyomhassa, de fő erőit csak a városokban összpontosíthatta. A városi lakosságnak tehát nem volt könnyű az elnyomás ellen felvenni a harcot és megszervezni az ellenállást. Csang Kaj-seknek azonban semmikép sem sikerült erős reakciós uralmat létesíteni az ország hatalmas kiterjedésű falusi körzeteiben. Ebben a tekintetben csak súlyosbította Csang Kaj-sek nehézségeit a Kuomintang-militaristák különböző klikkjei között dúló állandó háborúskodás. Különösen falun voltak nehézségek, ott, ahol a forradalom hatása érvényesült, ahol a parasztok földet követeltek és tapasztalataik voltak a földesúri osztály elleni harcok szervezésében. Ez a körülmény kedvező volt a forradalom és kedvezőtlen az ellenforradalom számára. Az Első Forradalmi Polgárháború vereségét az okozta, hogy nem tudták az agrárkérdést helyesen megoldani — hiszen éppen attól lehetett várni a forradalmi mozgalom feléledé-

⁴ Mi tette lehetővé a kommunisták államhatalmát Kínában.

sét, hogy az új viszonyok között helyesen vezetik a parasztoknak a földért folytatott harcát.

Ebben a helyzetben, amikor a forradalmat leverték és Csang Kaj-sek berendezte gyökeréig reakciós uralmát, a párt feladata az volt, hogy világossá tegye a nép előtt: folytatni kell a forradalmi harcot, továbbá az, hogy a népet e harc újjáélesztésének helyes útjára vezesse. Hogy ezt megtehesse, a párt-nak összegeznie kellett az első forradalmi polgárháború tapasztalatait, ki kellett javítania a párt vezetőségének hibáit és gyorsan össze kellett gyűjtenie a forradalmi erőket, hogy megszervezze a rendezett visszavonulást és a védekezést az ellenség offenzívája ellen. Valójában arra volt szükség, hogy a pártszervezetek egyrésze azokba a falusi körzetekbe menjen, ahol az ellenforradalmi erők aránylag gyengék voltak, a forradalom aránylag jól meg volt szervezve, hogy a parasztokat az agrárreform végrehajtásában és a partizánharcokban vezesse. A pártszervezetek másik részének a városokban kellett maradnia, illegalitásba kellett vonulnia, és csak fedőnevek alatt dolgozhatott, hogy megőrizze a kádereket és a pártszervezeteket, megőrizze és kiépítse a tömegek forradalmi erőit. A pártszervezetek harcait össze kellett hangolni és az ellenség belső ellentmondásait, gyengeségeit kihasználva, harcolni kellett a forradalmi mozgalom megújulásáért.

Közvetlenül azután, hogy a Kuomintang Vuhanban 1927 júliusában a kommunista párt ellen fordult, a párt augusztus 7-én rendkívüli konferenciát hívott össze. Ez a konferencia teljesen felszámolta Cseng Tu-hsziu defetizmusát, őt magát pedig eltávolította a vezetőségből. A párt VI. kongresszusa 1928 júliusában még behatóbban vizsgálta meg Cseng Tu-hsziu hibáit. Cseng Tu-hsziu ezeket a hibákat nem ismerte el. Akkoriban ő és hívei azt állították, hogy a burzsoázia győzelmével befejeződött a kínai polgári-

demokratikus forradalom. A burzsoázia már meg-alapította és meg is fogja szilárdítani uralmát — mondották — és a kínai proletariátusnak fel kell hagynia a forradalmi harccal, legális működésre kell áttérnie és a továbbiakat a szocialista forradalomra, a távolabbi jövőre kell elhalasztani. Ezután Cseng Tu-hsziu és hívei a trockistákkal való együttműködés ellenforradalmi útjára léptek és pártellenes tevékenységet folytattak. Ezért a párt 1929-ben ki-zárta őket tagjai sorából.

A párt augusztus 7-i konferenciája (1927) a for-radalom megmentése érdekében felhívást intézett a parasztokhoz, hogy indítsák meg az „őszi termésfel-kelest“. A konferencia után Mao Ce-tung elvtárs Kiangszi tartomány nyugati és Hunan tartomány ke-leti vidékein vezette a munkások, parasztok és az Északi Expedíciós Hadsereghez tartozó csapatok egy részének felkeléseit, megteremtette a munká-sok és parasztok forradalmi hadseregét Hunan és Kiangszi tartomány határán, és harcba szállt az el-lenséggel.

Ezenkívül 1927 őszétől 1928 tavaszáig a párt fegyveres felkeléseket szervezett Kelet-Hupejben, Kelet- és Dél-Hunanban, Kanton városában, Kelet-Kuangtungban, Hajnan szigetén, Nyugat-Kuangszi-ban stb. A délhunani felkelések élén Csu Te, Csen Ji, Lin Piao és más elvtársak álltak, akik Dél-Hu-nanba vezették a nancsangi felkelésben részvevő és a kuangtungi vereség után megmaradt csapatok ma-radványait. Röviddel ezután ezek a csapatok és a felkelések során létrehozott parasztsereg egyesült a Mao Ce-tung elvtárs vezetése alatt álló csapatok-kal. Azoknak a fegyveres erőknek egy része, ame-lyek a másfelé lezajlott felkelésekben alakultak ki, szintén érintetlen maradt.

Ott, ahol jól vezették ezeket a fegyveres erőket, fejlődött a fegyveres forradalmi harc. Ezután meg-

indult a Második Forradalmi Polgárháború. Ezek a csapatok alkották a Kínai Munkás-Paraszt Vörös Hadseregnek, a mai Kínai Népi Felszabadító Hadseregnek a csíráját.

A forradalom leverése után a párt szerepe nagyjában arra szorítkozott, hogy támadás helyett a helyénvaló visszavonulást vezesse. Ugyanis ebben az időben a helyi fegyveres harcok nem jelenthettek mást, mint a védekezés különleges formáját. Ezzel szemben a párt 1927 telétől 1928 tavaszáig Csu Csiupaj elvtárs vezetésével a hibás „baloldali” puccs-taktikát követte. Úgy értékelte a helyzetet, mintha a forradalom még emelkedőben volna, nem akarta belátni, hogy a forradalom vereséget szenvedett. Ellenezte a visszavonulást és folytatni akarta az offenzívát, amivel nagy veszteségeket okozott a még meglevő forradalmi erőknek.

A párt VI. kongresszusa, 1928 júliusában, felszámolta Cseng Tu-hsziu defetizmusát és megbírálta a helytelen „baloldali” puccs-taktikát. Ez a kongresszus újra megállapította, hogy a kínai forradalom demokratikus jellegű forradalom volt, és leszögezte, hogy a fő feladat a munkások és parasztok antiimperialista és antifeudális demokratikus diktatúrájának megalakítása. A kongresszus ki is dolgozta a munkások és parasztok demokratikus diktatúrájára vonatkozó program különböző szempontjait. A kongresszus előtérbe helyezte a Vörös Hadsereg megalapításának feladatát, továbbá vidéken forradalmi tanács-területeket hozott létre, és végrehajtotta a földosztást. A kongresszus rámutatott arra, hogy a forradalmi fellendülésnek elkerülhetetlenül be kell következnie, de pillanatnyilag a politikai helyzet két forradalmi fellendülés közé esik. Éppen ezért a párt fő feladata nem az, hogy támadást indítson vagy felkeléseket szervezzen mindenütt, hanem sokkal inkább az, hogy megnyerje a

tömegeket. Ezek voltak a VI. pártkongresszus eredményei. A kongresszus hiányosságai a következők: nem látta tisztán, hogy a demokratikus forradalom elhalasztódott, nem értékelte helyesen a középrétegek szerepét és a reakciós erőkön belül meglevő elmentmondásokat; nem értette meg azt sem, hogy taktikailag a pártnak vissza kell vonulnia. Nagy hiba volt észre nem venni, hogy a kulcskérdés: a párt tevékenysége központjának áthelyezése a városokból — ahol az ellenség viszonylag erős — a vidéki körzetekbe, ahol az ellenség viszonylag gyenge. A párt vezetése még mindig a „baloldali“ elemek kezében volt. A párt VI. kongresszusának ezek a hiányosságai akadályozták a pártonbelüli „baloldali“ elhajlások teljes kiküszöbölését.

Mao Ce-tung elvtárs nem volt jelen a VI. kongresszuson, de távollétében is beválasztották a párt Központi Bizottságába.

Azokat a kérdéseket, melyeket a VI. kongresszus nem oldott meg helyesen, később Mao Ce-tung elvtárs oldotta meg, elméletben és gyakorlatban egyaránt. 1927 októberében Mao Ce-tung elvtárs az újonnan megalapított forradalmi munkás-paraszt hadsereg egy részének visszavonulását vezette a Csingkang-hegységbe, Kiangszi és Hunan tartomány határára. Itt megalakította a Hunan-Kiangszi Határterület munkás- és parasztkormányát, visszaverte az ellenség megismételt támadásait, és megkezdte a parasztok földosztásának vezetését.

Miután a Csu Te és Peng Tö-huaj elvtársak parancsnoksága alatt álló csapatok egymásután csatlakoztak a Mao Ce-tung elvtárs parancsnoksága alatt álló csapatokhoz, a Tanács-Területet, melynek a Csingkang-hegységben volt a központja, fokozatosan kiterjesztették. Ebben az időszakban ki-fejlődtek a paraszt partizánharcok, és erősödött a küzdelem a földért Kiangszi, Hunan, Hupej, Kuang-

szi és más tartományokban. Egymásután alakultak a Vörös Hadsereg egységei és újabb tanács-területek. 1929-ben a Mao Ce-tung és Csu Te elvtársak vezette Vörös Hadsereg előretört Dél-Kiangsziba, valamint Fukien tartomány nyugati részébe, s megalkototta a Központi Tanács-Területet, Zsujcsing központtal (Kiangszi tartomány).

A tanács-területeken folyó munka és az onnan kiinduló forradalmi háború vált ebben az új szakaszban a kínai forradalmi harc fő tartalmává. Ez áll arra a tanács-területre, amelyet Mao Ce-tung elvtárs alakított meg 1927 telén, továbbá a más elvtársak vezetése alatt álló területekre is. Ezek voltak a nemzet politikai életének fő tényezői, ezek jelentették a legnagyobb veszélyt Csang Kaj-sek reakciós uralma számára, és ezek nyújtották a legnagyobb reménységet az egész ország dolgozó népének.

Hogyan vált lehetségessé a Vörös Hadsereg hadviselése és a vidéki tanács-területek megalakítása? Miért ezek alkották ekkor a kínai forradalmi harc fő tartalmát? Mao Ce-tung elvtárs ezekre a kérdésekre elméletileg megalapozott feleletet adott a következő két cikkében: „Mi tette lehetővé a kommunisták államhatalmát Kínában“ (1928 október) és „Egyetlen szikra lángot fog gyújtani“ (1930 január). Az első cikkben Mao Ce-tung elvtárs rámutatott arra, hogy ekkoriban a következő öt fő tényező tette lehetővé a kommunisták államhatalmát Kínában:

1) A helyileg elszigetelt mezőgazdálkodás és az imperialistáknak az a politikája, hogy az országot befolyási szférákra osszák fel maguk között — rést ütött a belső reakció uralmán, amelyet kihasználhattak a forradalmi erők.

2) Az ország hatalmas területein még elevenen élt a népben az Első Forradalmi Polgárháború emléke.

3) A forradalmi helyzet tovább érlelődött az ország egész területén.

4) Fennállt a Vörös Hadsereg a kommunista államhatalom támogatására.

5) Létezett a kommunista párt, mely vezetni tudta a kommunista államhatalmat.

Második cikkében Mao Ce-tung elvtárs részletesen taglalta a Kínai Vörös Hadsereg által vívott háború jelentőségét. Mao Ce-tung elvtárs rámutatott arra, hogy a Vörös Hadsereg hadviselése és a tanács-területek alkották „azt a legfejlettebb és szükségyszerű formát, melyet a parasztok harcának egy félgyarmati országban öltenie kell”; ezek „fontos tényezők voltak a közelgő, egész nemzetre kiterjedő forradalmi fellendülés meggyorsításában”. Mao Ce-tung elvtársnak az volt a véleménye, hogy a lehető legnagyobb mértékben ki kell fejleszteni a Vörös Hadsereg harcát, az agrárforradalmat és a forradalmi államhatalmat.

„Csak így nyerhetjük el az egész ország forradalmi tömegeinek bizalmát és tiszteletét, amint a Szovjetunió elnyerte az egész világon. Csak így gördíthetünk nagy nehézségeket az uralkodó osztályok útjába, csak így rendíthetjük meg őket alapjukban, csak így gyorsíthatjuk meg felbomlásukat. És csakis így tudunk valóban megteremteni egy Vörös Hadsereget, mely a közelgő nagy forradalom egyik fontos eszköze lesz. Röviden: csak így tudjuk gyorsítani a közelgő forradalmi fellendülést.”

Ilymódon Mao Ce-tung elvtárs megtalálta a kínai forradalom fejlődésének egyetlen helyes törvényét abban a helyzetben, amikor a kínai forradalom a városokban vereséget szenvedett erős ellenségeitől, és amikor átmenetileg nem volt meg a győzelem lehetősége a városokban. Ez a törvény abban állt, hogy az ellenforradalmi megszállás alatt álló városokat a felfegyverzett forradalmi falusi körzetek

segítségével be kell keríteni, később pedig elfoglalni. A kínai forradalom fejlődése a következő 20 év során teljes mértékben igazolta Mao Ce-tung elvtárs előrelátását.

Ebben az időszakban Mao Ce-tung elvtárs nemcsak vázolta a forradalom fejlődésének alapvonalát a Második Forradalmi Polgárháború szakaszában, hanem fontos útmutatásokat is adott különböző konkrét politikai kérdésekkel, így az agrárforradalomra, a középrétegekre stb. vonatkozó politikai kérdésekkel kapcsolatban. Megtanított a stratégiára és taktikára, hogy legyőzhesse a fölényben lévő ellenséget, megtanított arra, hogyan kell dolgozni a katonák között, és foglalkozott a pártépítés kérdésével falun, a háborús viszonyok közt. Mao Ce-tung elvtárs szem előtt tartotta azt, hogy a falusi körzetekben a szegényparasztok és a mezőgazdasági munkások jelentik a legforradalmibb erőt, a középparasztság pedig fontos erő, mely szilárdan támogatja a forradalmat; továbbá, hogy a polgári-demokratikus forradalom szakaszában fenn kell tartani a gazdag parasztgazdaságokat, támogatni és fejleszteni kell a közép- és kisipart, valamint a kereskedelmet. Mao Ce-tung elvtárs mindezek alapján helyesen és határozottan követte az agrárforradalomban azt a vonalat, mely szerint a szegényparasztokra és a mezőgazdasági munkásokra kell támaszkodni, össze kell fogni a középparasztokkal, korlátozni kell a gazdag parasztokat, támogatni a közép- és kisiparosokat, valamint a kereskedőket, és csak a földbirtokos osztályt kell likvidálni.

A kínai forradalomban a küzdelem fő formája a háború, és a fő szervezeti forma a hadsereg volt. A forradalmi háborút ebben az időben az jellemezte, hogy az ellenség számszerű fölényben volt, mi pedig kevesen voltunk; továbbá az, hogy az ellenség elszakadt a tömegektől, mi pedig szorosan egyesül-

tünk a tömegekkel. Mao Ce-tung elvtárs helyesen fektette le a következő alapelveket: a Vörös Hadseregnek a párt, a népi államhatalom, az agrár-reform munkájában és minden egyéb helyi feladat végrehajtásában propagandistának és szervezőnek kell lennie; a Vörös Hadseregnek komoly politikai munkát kell végeznie és soraiban szigorú fegyelmet kell kialakítania; a Vörös Hadsereg háborújának népi háborúnak kell lennie, melyben a partizánharc vagy a mozgóháború során a tömegekre támaszkodik, de amely háború jellege, az akkori idők fő hadviselési formájának megfelelően, partizánháború; a Vörös Hadseregnek stratégiai szempontból hosszantartó háborút kell folytatnia, de taktikailag gyors döntést kereső csatákra kell törekednie; időnként csapatokat kell kiküldenie a tömegek mozgósítására, harc idején pedig fölényben lévő erőket kell összpontosítania az ellenség bekerítésére és megsemmisítésére. Ezek az alapelvek és néhány más katonai elv alkotja a kínai forradalmi háború katonai vonalát. Mindezt szem előtt tartva megállapíthatjuk, hogy Mao Ce-tung elvtársnak a kínai forradalom e nehéz szakaszában végzett munkája megteremtette a kínai forradalom jelenlegi győzelmének legfőbb alapjait.

1930-ban a Vörös Hadsereg létszáma az egész ország területén 60 000-re nőtt, amelyből több mint 30 000 Kiangszi tartományban, a Központi Tanács-Területen volt. Később a tanács-területeket kiterjesztették Fukien, Anhuj, Honan, Senszi, Kanszu és más tartományokra, valamint a Kuangtung tartományhoz tartozó Hajnan szigetére. A Vörös Hadsereg gyors erősödése rendkívül megrémítette Csang Kaj-seket. 1930 vége felé Csang Kaj-sek hét hadosztályt — összesen 100 000 embert — küldött a Központi Tanács-Terület ellen a Vörös Hadsereg bekerítésére. Az eredmény az volt, hogy a Vörös Had-

sereg másfél hadosztályt megsemmisített; és foglyul ejtette Csang Kaj-sek hadseregparancsnokát. 1931 februárjában Csang Kaj-sek Ho Jing-csin parancsnoksága alatt 200 000 emberrel egy második bekerítő hadjáratot indított a Központi Tanács-Területen lévő Vörös Hadsereg ellen. Ez a kísérlet is kudarcot vallott. A Vörös Hadsereg 30 000-nél több embert ejtett foglyul és több mint 20 000 kézifegyvert zsákmányolt. Ugyanez év júliusában Csang Kaj-sek megindította harmadik hadjáratát. Ő maga töltötte be a parancsnok tisztét, s kíséretében angol, japán és német katonai tanácsadók tartózkodtak. A vezetése alatt álló 300 000 főnyi hadsereg három oldalról mélyen behatolt a Vörös Hadsereg bázisaiba a Központi Tanács-Területen. De a támadás ismét összeomlott. Ugyanakkor a Hszu Hsziang-csien elvtárs parancsnoksága alatt álló hadsereg — mely először a Hupej—Honan—Anhui Tanács-Területen állomásozott, majd átment az Észak-Szecsuan Tanács-Területre, — továbbá a Ho Lung elvtárs parancsnoksága alatt álló Nyugat-Hunan és Nyugat-Hupej Tanács-Terület Vörös Hadserege is sok fontos győzelmet aratott.

A Vörös Hadsereg győzelmeinek hatására a Kuomintang 26. hadseregének több mint 10 000 főt számláló csapatai, amelyeket a Vörös Hadsereg megtámadására küldtek ki, 1931 decemberében Ningtuban (Kiangszi tartomány) Csao Po-seng, Tung Csen-tang és más elvtársak vezetése alatt felázadtak és áttértek a Vörös Hadsereg oldalára. Ilyen győzelmek közt tovább erősödött a Vörös Hadsereg és fokozatosan új forradalmi helyzet érlelődött meg.

A japán imperializmus pontosan ekkor, 1931 szeptember 18-án, kezdte meg nagyszabású invázióját Észak-Kínában. A japán imperialisták, akik már az 1894-es japán-kínai háború óta be akartak

hatolni Kínába, látták, hogy az egész kapitalista világot megrázó 1929-es gazdasági válság után Anglia, az Egyesült Államok és a többi ország sokkal jobban el volt foglalva belügyeivel, mintsem hogy versenyezhetett volna Japánnal Kína elfoglalásában. Azt is látták, hogy Csang Kaj-sek kormánya teljesen behódolt az imperialistáknak, s hogy az angol-amerikai imperialisták segítségével támaszkodva polgárháborút vív a Kínai Munkás-Paraszt Vörös Hadsereg ellen. Látták továbbá, hogy ez a kormány nem mer ellenállni a japán inváziónak.

A japán imperialisták úgy döntöttek, hogy Észak-Kelet megtámadásával kezdik, majd fokozatosan kiterjesztik agressziójukat, és egész Kínát elfoglalják. Mivel Csang Kaj-sek kormánya továbbra is a Japán előtti behódolásnak, a „kommunista-ellenes nyomás” fokozásának és a fasiszta terror erősítésének politikáját követte, a japánok 1931-ben gyors ütemben előzönlöttek egész Észak-Keletet. 1932 januárjában elfoglalták Sanghajt. 1933-ban megszállták Zseholt és Csahar északi részét, továbbá Hopej keleti részét.

A japán imperialista betörés döntő változást idézett elő Kína politikai helyzetében. A japán behatolás visszaverése az egész kínai nép legsürgősebb feladatává és általános követelésévé vált. Az ország minden részében fellendültek a munkások, parasztok és diákok által vezetett japánellenes mozgalmak. A nemzeti burzsoázia és a kispolgárság felső rétegei, melyek 1927-ben visszahúzódtak a forradalomtól, most megváltoztatták politikai magatartásukat: politikailag aktivizálódtak és követelték, hogy Csang Kaj-sek kormánya változtassa meg politikáját. Megindult a politikai bomlás magán a Kuomintangon és a Kuomintang-csapatokon belül is. 1932 januárjában a Kuomintang 19. hadserege, a sanghaji nép japánellenes mozgalmának

hatására, hőiesen ellenállt a Sanghajra törő japán csapatoknak. 1933 novemberében e hadsereg parancsnokai, más Kuomintang-személyiségek közreműködésével, Fukien tartományban népi kormányt alakítottak. Ez a kormány szembefordult Csang Kaj-sekkel és együtt akart működni a kommunistákkal. 1933 májusában Feng Jü-hsziang, a kommunistákkal együttműködve, megszervezte Kalganban (Csahar tartomány) az Egyesült Japánellenes Népi Hadsereget.

Miután a japán hódítók megtámadták Kínát, a Kínai Kommunista Párt elsőként követelte a fegyveres ellenállást. Ugyancsak a párt vezette az egész nemzetet átfogó japánellenes népi mozgalmat és Északkelet-Kína népének japánellenes partizánhadjáratát. 1933 januárjában a Kínai Munkás-Paraszt Vörös Hadsereg bejelentette, hogy három feltétel mellett — ha beszüntetik a Vörös Hadsereg ellen indított támadásokat, ha biztosítják a nép demokratikus jogait és felfegyverzik a tömegeket — hajlandó beszüntetni a harcot és békét kötni valamennyi hadsereggel az országban, a japán agresszióval szembeni közös ellenállás érdekében. Ennek ellenére a párt vezetősége 1931 és 1934 között újabb súlyos „baloldali” hibákat követett el. Ez azt eredményezte, hogy a forradalom, azok között a kedvező körülmények között, melyeket az egyre erősödő, japán- és Csang Kaj-sek-ellenes népi harc és a Vörös Hadsereg győzelmei hoztak létre, nemcsak hogy nem haladt előre, hanem, ellenkezőleg, ismét visszaesett.

Az Első Forradalmi Polgárháború bukásából és az ezt követő különböző eseményekből levont tanulságok ellenére a párt vezető szervei a párt VI. kongresszusa után is Sanghajban — az ellenforradalom központjában — maradtak. A párt vezetősége még nem összpontosította figyelmét a Vörös Hadsereg

háborújára, és még mindig nem hallgattak Mao Ce-tung elvtárs szavára. A kispolgári, heveskedő „baloldali” opportunisták, akik nem ismerték fel a Vörös Hadsereg háborújának jelentőségét és törvényszerűségeit, továbbra is vezető helyet foglaltak el a párt központi szerveiben. Ezek a „baloldaliak” arról álmodoztak, hogy felkeléseket szerveznek olyan városokban, ahol dühöngött az ellenforradalmi fehérterror. A párt Központi Bizottsága Li Li-szan elvtárs vezetése alatt 1930 júniusától októberéig azt követelte, hogy szervezzenek általános felkelést a kulcsvárosokban, a Vörös Hadsereg pedig indítson általános offenzívát a kulcsvárosok ellen. Ez a hibás terv komoly veszteségeket okozott a párt földalatti szervezeteinek a Kuomintang ellenőrzése alatt álló területeken, de nem voltak komoly következményei a Vörös Hadseregben, ahol Mao Ce-tung elvtárs elszántan szembeszállt ezzel a tervvel. 1930 októberében Li Li-szan elvtárs hibáit a párt VI. kongresszusán megválasztott Központi Bizottság III. plénuma kijavította. 1931 januárjában a Vang Ming (Csen Sao-ju) és Po Ku (Csin Pang-hsien) vezette újabb „baloldali” frakció, melyet dogmatizmus jellemzett, marxista-leninista „elméletek” leple alatt „balról” támadta a III. plénumot. Ennek a csoportnak a tagjai azt állították, hogy a Li Li-szan elvtárs által elkövetett legnagyobb hiba, valamint a Kínai Kommunista Pártban jelenleg fennálló legnagyobb veszély nem a „baloldali”, hanem a jobboldali elhajlás. Szerintük a III. plénum „nem tett semmit annak érdekében, hogy leleplezze és megtámadja azt a jobboldali-opportunista elméletet és gyakorlatot, melyet Li Li-szan és hívei állandóan követtek”. Végül a párt VI. kongresszusán megválasztott Központi Bizottság IV. plénumán megszerezték a központi szervekben a vezető helyeket. Ez a Vang Ming és Po Ku vezetése alatt álló

új „baloldali“ csoport teljes mértékben tagadta azokat a fontos változásokat, melyeket a japán invázió okozott Kína belpolitikai helyzetében, és a Kuomintang különböző klikkjeit meg a közbülső csoportokat egyformán ellenforradalminak tekintette. Ezért azt követelte, hogy a párt valamennyiük ellen élet-halál harcot vívjon.

Ez a „baloldali“ csoport szembehelyezkedett Mao Ce-tung elvtársnak a partizán- és mozgóháborúra vonatkozó elveivel, és makacsul azt követelte, hogy a Vörös Hadsereg foglalja el a kulcsvárosokat. Ami a Kuomintang által ellenőrzött területek városaiban folyó pártmunka kérdését illeti, ellenezték azokat a Liu Sao-csi elvtárs által szilárdan képviselt nézeteket, melyek értelmében fel kell használni a legális formákat és gyűjteni kell a forradalmi erőket. A „baloldali“ csoport kalandorpolitikát folytatott, mely elszigetelte őket a tömegektől. E hibás vezetés miatt a Kuomintang ellenőrzése alatt lévő területeken a pártnak csaknem valamennyi szervezetét felszámolták. A „baloldali“ elemekből álló ideiglenes központi vezető szervek 1933-ban átköltöztek a Vörös Hadsereg központi bázisaiba. Az ideiglenes központi vezető szervek, megérkezésük után csatlakoztak a Központi Bizottság tagjaihoz, Mao Ce-tung elvtárshoz és másokhoz, akik a Vörös Hadseregben és a tanács-területeken dolgoztak; később belőlük alakult meg a hivatalos központi vezető szerv. De Mao Ce-tung elvtársat, különösen a Vörös Hadseregben, félretolták a vezetéstől. Így aláásták a forradalom újjáéledését, mely a Vörös Hadsereg győzelmeiben és a Kuomintang ellenőrzése alatt álló területeken a tömegmozgalom fellendülésében nyilvánult meg.

1932 júniusától 1933 februárjáig Csang Kaj-sek, közvetlen azután, hogy Sanghajban elárulta az Ellenállási Háborút a japán imperializmusnak, 500 000

embert mozgósított a Kínai Munkás-Paraszt Vörös Hadsereg elleni negyedik bekerítő hadjáratra. Mao Ce-tung elvtárs stratégiai vezetésével a Vörös Hadsereg átkaroló ellentámadást indított és nagy győzelmeket aratott. 1933 októberében Csang Kaj-sek 1 millió főnyi erővel megindította ötödik bekerítő hadjáratát a Vörös Hadsereg ellen. Egyedül a Központi Tanács-Terület Vörös Hadseregének megtámadására 500 000 katonát küldött. Ebben a hadjáratban a Vörös Hadsereg nem tudta összezúzni az ellenséget, mert a pusztá védekezés teljesen helytelen hadászati elvéhez ragaszkodott és a párt központi vezető szervei egyéb hibákat is elkövettek.

1934 októberében a Vörös Hadsereg visszavonult a Kiangszi Központi Tanács-Területről és megkezdte a világtörténelemben egyedülálló Hosszú Menetelést. Közben más tanács-területek és a Vörös Hadsereg más erői is az egész országban hasonló veszteségeket szenvedtek a „baloldali“ elemek vezetése következtében. Az északszenszi Vörös Hadsereg egységeinek kivételével, a Vörös Hadsereg egységei elhagyták eredeti támaszpontjaikat és egymásután csatlakoztak a Hosszú Meneteléshez.

A Vörös Hadsereg Hosszú Menetelése alatt a párt központi vezető szervei továbbra is katonai hibákat követtek el, melyek többször veszélyes helyzeteket idéztek elő. E hibák miatt a Vörös Hadsereg igen nagy veszteségeket szenvedett. Hogy megmentse a veszélyeztetett Vörös Hadsereget és Kína forradalmát, Mao Ce-tung és más elvtársak elszánt harcot folytattak és kivívták azt, hogy 1935 januárjában Cunjiban (Kujcsou tartomány) összehívják a párt Központi Bizottsága Politikai Irodájának kibővített konferenciáját. Az elvtársak többségének segítségével, akik felismerték a kivezető utat, a cunji konferencia eltávolította a „baloldali“ opportunistákat a párt vezetőségéből, és biztosította

Mao Ce-tung elvtárs vezető helyét a központi szervezetekben és az egész pártban. Ettől kezdve a Kínai Kommunista Párt és a kínai forradalom állandóan ennek a kiváló, nagy és tökéletesen megbízható vezetőnek marxista-leninista irányítása alatt állt — és ez volt a forradalom győzelmének legfontosabb biztosítója.

A Vörös Hadsereg páratlan kitartással, megszámlálhatatlan katonai és politikai nehézséget, természeteti akadályokat legyőzve, csaknem járhatatlan, hóborította hegyeken és sztyeppéken át haladva, befejezte a 25 000 lis⁵ Hosszú Menetelését. 1935 októberében, a Hosszú Menetelés kezdete után egy évvel, elérte Észak-Senszit és csatlakozott az észak-senszi Vörös Hadsereg egységeihez. A Vörös Hadsereg Zsen Bi-si és Ho Lung elvtársak által vezetett egységei, valamint a Hszu Hsziang-csien elvtárs vezetése alatt álló egységek, 1936 októberében csatlakoztak a Vörös Hadsereghez Senszi-Kanszu területén.

Csang Kuo-tao, aki a Vörös Hadsereg Hszu Hsziang-csien elvtárs vezetése alatt álló egységeiben működött, elvesztette a forradalom jövőjébe vetett hitét, s a pártot eláruló bomlasztó tevékenységbe fogott. Nem volt hajlandó továbbmenni Északnyugat-Szecsuánból észak felé a Vörös Hadsereggel; a csapatok egy részét arra kényszerítette, hogy Szikang tartomány felé vonuljanak. Megszegte a szervezeti szabályokat, és egy második központi vezető szervet létesített. Hála Mao Ce-tung elvtárs helyes politikájának, továbbá Csu Te, Zsen Bi-si, Ho Lung, Kuan Hsziang-jing és mások kitartó erőfeszítéseinek, az áruló Csang Kuo-tao bomlasztó intrikái rövidesen teljes vereséget szenvedtek. Csang Kuo-tao árulása komoly károkat okozott a Vörös Had-

⁵ 1 li = kb. 580 m. — Szerk.

seregnek. A Kuomintang ötödik bekerítő hadjárata előtt a Vörös Hadsereg csapatainak létszáma már elérte a 300 000 főt, de mikor a csapatok a Hosszú Menetelés végén elérték Észak-Senszit, a Vörös Hadsereg összlétszáma mintegy 30 000-re csökkent. Ez volt a Vörös Hadsereg és a párt színe-java.

A Kínai Munkás-Paraszt Vörös Hadsereg győztes Hosszú Menetelése fordulatot jelentett a kínai forradalomban és reménységgel töltötte el a kínai népet. A Hosszú Menetelés meggyőzte Kínát és az egész világot arról, hogy a Kínai Kommunista Párt és a Kínai Vörös Hadsereg ereje legyőzhetetlen. A kínai nép most már tisztán látta, hogy ha le akarja győzni a telhetetlen japán imperializmust, akkor a Kínai Kommunista Pártra kell támaszkodnia és véget kell vetnie a kommunistaellenes polgárháborúnak.

1935 novemberében, közvetlenül az erők egyesítése után, a kuangszi Vörös Hadsereg, az északszenszi egységek, és a Hupej, Honan, Anhuj tartományokból észak felé haladó egységek, közösen szétzúzták a Kuomintang-csapatoknak az északszenszi tanács-területek ellen indított harmadik bekerítő hadjáratát. Ezzel jelentősen megszilárdították ezeket a támaszpontokat és emelték a Vörös Hadsereg tekintélyét. Később, a japán imperializmus további északkínai támadásai nyomán az egész országban elterjedt a December 9-e mozgalom. Ez a mozgalom a diákok 1935 december 9-i nagy tüntetésével kezdődött. A mozgalom jelszava ez volt: „Ellenállni Japánnak! Mentsük meg Kínát!” E mozgalom hatására a tömegek egyhangúlag elfogadták a Kínai Kommunista Párt által megfogalmazott jelszót: „Vessünk véget a polgárháborúnak! Egyesüljünk a japánok ellen!” A forradalmi hullám ismét emelkedett. Mindazonáltal sürgősen szükség volt a japán betörést követően kialakult belső helyzet pontos elemzésére. Dönteni kellett a

párt politikájáról, helyes vágányokra kellett terelni a pártban uralkodó „baloldali“, „zárt ajtó“-irányzatokat. A párt központi vezető szervei nem oldották meg ezt a feladatot 1931 és 1934 között, s Mao Ce-tung elvtársnak sem volt módjában ezzel a kérdéssel foglalkozni a Hosszú Menetelés alatt. Szükség volt erre az elemzésre akkor, amikor a Kínai Kommunista Párt, a Komintern helyes, fasisztaellenes egységfrontpolitikájának segítségével, 1935 augusztus 1-én kiáltványt adott ki, melyben követelte az egységfrontot; amikor a párt Központi Bizottságának Politikai Irodája december 25-én határozatot hozott a politikai helyzetről és a párt feladatairól; amikor Mao Ce-tung elvtárs december 27-én, egy pártaktíva értekezleten beszámolót tartott „A japán imperializmus elleni harc politikája“ címmel.

Mao Ce-tung elvtárs beszámolójában kifejtette a japán imperializmus elleni nemzeti egységfront megalakításának problémáját. Rámutatott a következő lehetőségekre: a nemzeti burzsoázia balszárnya esetleg csatlakozik a japán imperializmus ellen folyó harchoz; a nemzeti burzsoázia többi része ingadozásból semlegességbe mehet át; a Kuomintang táborá széteshet, s a kompradorok angol-amerikabarát klikkje bizonyos feltételek közt esetleg kénytelen résztvenni a japánellenes harcban. Beszámolója további részében vázolta a Hosszú Menetelés hatalmas jelentőségét, majd végül így foglalta össze a párt feladatait:

„A párt előtt az a feladat áll, hogy a Vörös Hadsereg tevékenységét összehangolja az egész ország munkásainak, parasztjainak, diákjainak, kispolgárságának és nemzeti burzsoáziájának tevékenységével, hogy ebből forradalmi nemzeti egységfrontot hozzon létre.“

Mao Ce-tung elvtárs erélyesen visszautasította

a párt túlzó baloldali elemeinek az egységfront ellen felhozott érveit. Mao Ce-tung elvtárs a munkások és parasztok köztársaságának jelszavát a népi köztársaság jelszavával váltotta fel, és meghatározta a nemzeti burzsoázia irányában követendő helyes politikai és gazdasági politikát. Mao Ce-tung elvtárs rámutatott arra, hogy a polgári-demokratikus forradalom szakaszában a népi köztársaság védi a nemzeti burzsoáziának azokat a tagjait, akik nem támogatják az imperializmust és lakójait. Megmagyarázta, hogy a munkásokon és parasztokon alapuló népi köztársaság a nép minden olyan rétegének érdekeit képviseli, melyek szembenállnak az imperializmussal és a feudalizmussal.

Mao Ce-tung elvtárs kifejtette, hogy a jelenlegi egységfront és az 1924—1927-es egységfront között különbség van. A jelenlegi egységfrontban résztvesz az elszánt és erős kommunista párt, valamint a forradalmi hadsereg. Összehasonlítva a két szakaszt, Mao Ce-tung elvtárs a következőket mondotta:

„A helyzet most megváltozott. Nemcsak erős és elszánt kommunista pártunk, valamint hatalmas Vörös Hadseregünk van, hanem ennek a Vörös Hadseregnek bázisai is vannak. Ezek nemcsak kezdeményezői a nemzeti japánellenes egységfrontnak, hanem elkerülhetetlenül a leendő japánellenes kormány és hadsereg erős támaszaivá lesznek. Ezek véglegesen megghiúsítják a japánoknak és Csang Kaj-seknek a japánellenes nemzeti egységfront szétrobantására és a defetizmus terjesztésére irányuló mesterkedéseit.“

Mao Ce-tung elvtárs beszámolója nemcsak a párt politikáját fektette le erre az időre, és nemcsak a kínai politikai helyzet további fejlődését jelezte meg, hanem a forradalmi polgárháborúk két szakaszának alapvető tapasztalatait is összefoglalta

és meghatározta a pártnak a demokratikus forradalom szakaszában követendő vonalát.

A Kínai Kommunista Párt Központi Bizottságának helyes politikai vonala rövid időn belül nagy eredményeket hozott és életrehívta az Ellenállási Háborút a japán agresszióval szemben. A Vörös Hadsereg, miután 1936 februárjában behatolt Sanszi tartományba, előrenyomult keletre és számos győzelmet aratott. Májusban nyílt üzenetet küldött a Kuomintangnak, melyben javasolta az ellenségeskedések beszüntetését, a béketárgyalások megkezdését és azt, hogy egységesen forduljanak szembe a japán imperializmussal. A Vörös Hadsereg mindezelőtt Csang Hszüe-lianggal, Jang Hu-csenggel és másokkal kötött fegyverszünetet Senszi tartományban. A Kuomintang ellenőrzése alatt álló területeken újjáéledt a pártmunka és ugyancsak erősödött és terjedt Liu Sao-csi elvtárs helyes vezetése alatt a nemzet megmentésének japánellenes mozgalma, melyben a legkülönbözőbb rétegek vettek részt. De Csang Kaj-sek továbbra is ragaszkodott a Kínai Kommunista Párt és a kínai nép ellen irányuló reakciós politikájához és tovább támadta a Vörös Hadsereget. Csang Hszüe-liang és Jang Hu-cseng, akik követelték a Kínai Kommunista Párttal való szövetséget a japánok ellen, 1936 december 12-én Szianban letartóztatták Csang Kaj-seket és kényszerítették, hogy vessen véget a nemzetet romlásba döntő kommunistaellenes polgárháborúnak. Ebben a helyzetben a Kínai Kommunista Párt a japán imperialista agresszió elleni harc érdekében szükségesnek tartotta a sziani incidens békés rendezését. Csang Kaj-seket szabadon engedték és megteremtették a belső békét.

Miután a sziani incidens békés megoldást nyert, a Kínai Kommunista Párt elhatározta, hogy ideiglenesen felfüggeszti a földbirtokosok földjeinek el-

kobzását, és újrafelosztását abból a célból, hogy elősegítse a belső béke fenntartását és a földbirtokos osztályt megnyerje a japán imperializmus ellen folyó harc ügyének. A belső béke megszilárdításának tudható be, hogy amikor az 1937 július 7-i Liukoucsiaoi (Marco Polo-híd) incidens ürügyén a japán imperialisták új offenzívát indítottak Kína ellen, a kínai csapatok — beleértve Csang Kaj-sek hadseregét is — ellenálltak a japán agresszióknak. Kitört a Nemzeti Ellenállási Háború. A belső béke és az Ellenállási Háború megvalósítása — mely a Kínai Kommunista Pártnak a sziani incidens előtti és utáni helyes nézetei és munkája nyomán született meg — az egész országban nagyban növelte a kommunista párt tekintélyét a néptömegek előtt.

1937 májusában a Központi Bizottság párttervezetet hívott össze, mely megvitatta és jóváhagyta a pártnak 1935 óta követett politikai vonalát, s politikai és szervezeti előkészületeket tett az Ellenállási Háborúra.

Azokban az években, mikor a forradalom kikerült a veszélyből és újabb fellendüléshez közeledett, Mao Ce-tung elvtárs nagyjelentőségű elméleti munkát végzett annak érdekében, hogy összefoglalja a tapasztalatokat és kádereket neveljen. 1936 őszén megírta „Kína forradalmi háborújának stratégiai problémái” című művét. Ebben összefoglalta az 1927—1936-os forradalmi háborúk tapasztalatait, kifejtette a kínai forradalmi háborúk jellegzetességeit és következetesen megbírált a „baloldaliak” és a jobboldaliak hibás katonai vonalát. Ez a mű a világ kommunista mozgalmának egyik legragyogóbb katonai vonatkozású marxista műve. Ez a könyv ugyanakkor fontos politikai és filozófiai munka is, mert behatóan elemzi a kínai forradalom egészének törvényeit, a háborús győzelem és vereség okait, a

háború törvényeit és azok megértésének fontosságát.

1937 nyarán Mao Ce-tung elvtárs megírta „A gyakorlatról” című ismert filozófiai tanulmányát. Ebben a könyvében Mao Ce-tung elvtárs a marxista-leninista ismeretelméletet fejti ki érthetően, mélyen és népszerűen. Ez a könyv óriási jelentőségű és értékű a kínai gondolkodás történetében és a párt ideológiai munkájában. A nép számára ez a legjobb tankönyv, amely megtanít a helyes gondolkodásra, cselekvésre és tanulásra. Elemzi a Második Forradalmi Polgárháború idején dúló pártonbelüli viszályok filozófiai természetét. A materializmus megcáfolhatatlan elvei segítségével kifejti a „baloldaliak” és jobboldaliak ismeretelméletének doktrínér és empirista hibáit. Mao Ce-tung elvtárs nemcsak a Kínai Kommunista Párt marxista-leninista nevelésének alapjait fektette le ezzel a művével, hanem a marxista-leninista filozófia kincsestárát is értékes hozzájárulással gazdagította.

A Második Forradalmi Polgárháború szakaszában a Kínai Kommunista Párt rendkívül nehéz körülmények között elérte a politikai érettséget, és a forradalmat új magaslatokra emelte. Ebben a szakaszban, főként Mao Ce-tung elvtárs erőfeszítései eredményeképpen, a párt alapjaiban felismerte a katonai és a falusi munka fontosságát, megteremtette a forradalmi hadsereget és a vidéki tanács-területeket. Megtanulta, hogyan vezesse a forradalmi háborút, a földreformot és az államhatalom feladatát jelentő egyéb munkákat. Ebben a szakaszban ismerte el a Kínai Kommunista Párt Mao Ce-tung elvtársat igazi marxista-leninista vezetőjéül, és ugyanakkor felismerte a különböző „baloldali” kispolgári ideológiákban rejlő veszélyt és károkat.

A párt a különböző téves kispolgári ideológiák ellen vívott harcokban teremtette meg vezetőségét,

amelynek élén Mao Ce-tung elvtárs áll. Az Első Forradalmi Polgárháborúban a Kuomintang és a kommunista párt együttműködése idején a jobboldaliság jelentette a fő veszélyt, ebben a szakaszban azonban a párt vezetőségének fő hibáját a „baloldali” elhajlások alkották. A „baloldali” hibák a pártnak és a Vörös Hadseregnek komoly veszteségeket okoztak, hátráltatták a forradalom haladását új magaslatok felé. Ennek ellenére a párt és a hadsereg, mely gazdag tapasztalatokkal került ki a súlyos megpróbáltatásokból és nehézségekből, alkotta később azt a fő erőt, mely az Ellenállási Háborút, majd pedig a Népi Felszabadító Háborút vezette. Szem előtt tartva ezeket a tényeket, megállapíthatjuk, hogy a Második Forradalmi Polgárháború idején történtek meg a legfontosabb politikai előkészületek, nevelődtek ki a káderek ahhoz, hogy a kínai forradalom győzelmet arathatott.

A párt 1927 és 1937 között rendkívül súlyos időszakot hagyott maga mögött. Ebben az egy évtizedet felölelő időszakban az ellenség meg akarta semmisíteni pártunkat, és pártunk nehéz, bonyolult és bátor harcokat vívott ellenük; másrészt a párt, miután legyőzte Cseng Tu-hsziu jobboldali opportunizmusát, többízben volt kitéve a baloldali opportunizmus támadásának, mely rendkívül nagy veszélyeket rejtett magában. Hála Mao Ce-tung elvtárs helyes, alkotó marxista-leninista vezetésének, rendkívüli türelmének és tudományos előrelátásának, a párt végülis teljesen kielégítő eredménnyel le tudta győzni az opportunisták hibákat és így rendkívül veszélyes helyzetből szabadult meg. Ilymódon a párt a reakció tíz éve alatt — bár kívülről és belülről egyaránt támadták ellenségei — az ország népének óriási tömegeit forradalmi szellemben tudta nevelni, magasra tudta emelni a párt forradalmi zászlaját a néptömegek közt, meg tudta őrizni a Vö-

rös Hadsereg fő erőit és a tanács-területek egy részét, meg tudta őrizni a párt sok kiváló káderét s a párttagok tízezreit. Gazdag forradalmi tapasztalatokra tett szert, különösen a hadviselést és a tanács-területeket illetően. Fel tudott készülni az új forradalmi hullámra — az egész nemzetet magával ragadó hazafias Ellenállási Háborúra, a Kuomintang és a Kínai Kommunista Párt közötti új együttműködésre.

III. ELLENÁLLÁSI HÁBORÚ A JAPÁN AGRESSZIÓVAL SZEMBEN

1937 július 7-én a japán inváziós hadsereg megtámadta a Liukuocsiaóban — Pekingtől délre — állomásozó kínai helyőrséget. A helyőrség hősiezen állta a támadást. Augusztus 13-án a japán inváziós hadsereg megtámadta Sanghajt, de a sanghaji helyőrségi csapatok is hősiezen ellenálltak. Ekkor az egész nemzet megkezdte az Ellenállási Háborút a japán agresszióval szemben. Miután létrejött a megegyezés a Kuomintang-kormányzattal, a kínai Vörös Hadsereget és a Dél-Kína különböző tartományaiban hátrahagyott partizáncsapatokat folyamatosan átszervezték a Nyolcadik Hadsereggé és a Negyedik Hadsereggé. Ezek a csapatok azután az észak- és kelet-kínai frontokra vonultak, hogy résztvegyenek az Ellenállási Háborúban.

Ebben az időben az Ellenállási Háborúra kiható politikai viszonyok lényegében a következőképpen alakultak.

A japán imperializmus dühödten agresszív volt. Az egész Kína leigázására irányuló japán politika kiváltotta minden kínai hazafi ellenállását. Japán nemcsak Kínába hatolt be, hanem időről-időre ismétlődő meglepetésszerű támadásokkal háborút akart provokálni a Szovjetunió ellen is.

Ugyanebben az időben Japán arra próbálta felhasználni ilyesfajta ténykedéseit, hogy engedményeket csikarjon ki a szovjetellenes politikát folytató

angol-amerikai imperialistáktól. De Japán Kína elleni agressziója érzékenyen érintette Anglia és az Egyesült Államok imperialista érdekeit Kínában, sőt veszélyeztette őket egész Délkelet-Ázsiában és a Csendes-óceánon is. Ennek következtében ellentétek támadtak egyrészt Japán, másrészt Anglia és az Egyesült Államok között, melyek 1941 decemberében a csendesóceáni háború kitörésére vezettek. A háború folyamán a japán nép forradalmi erői szembefordultak a japán imperializmussal és segítették a kínai népet. Túlságosan gyengék voltak azonban ahhoz, hogy komolyan befolyásolják az eseményeket.

A Szovjetunió határozott politikája az volt, hogy Kínát segítse az Ellenállási Háborúban a japán agresszióval szemben. 1937 augusztusában a Szovjetunió megnemtámadási szerződést kötött Kínával és kibővítette az anyagi és katonai segítség kereteit. A Szovjetunió határozott békepolitikát folytatott, és éberrel elkerülte az angol-amerikai imperialisták csapdáit, akik szerették volna „biztos helyről szemlélni a tigrisek viaskodását”. A hitleri Németország leverése után, 1945-ben, a Szovjetunió haladéktalanul hadat üzent Japánnak. A tények megmutatták, hogy a Szovjetunió politikája teljesen helyes volt, mert egyformán képviselte a Szovjetunió, Kína és a világ népeinek érdekeit.

Anglia és az Amerikai Egyesült Államok ebben az időben nemcsak Japánnal állt szemben, hanem a Szovjetunióval is. Az angol-amerikai imperialisták azt remélték, hogy a háborút a Szovjetunió ellen fordíthatják, s ők mégis csak biztos helyről szemlélhetik a tigrisek viaskodását. Továbbá féltek attól, hogy a kínai nép erejének növekedése veszélyeztetni fogja érdekeiket. Végül pedig erősen lekötötte őket az a feszült helyzet, amelyet Hitler teremtett Nyugaton, ennél fogva tompítani akarták a Japánnal való ellentéteket, hogy Japán meg ne támadja őket. Követ-

kezésképpen 1941-ben, a csendesóceáni háború kitörése előtt, Anglia és az Amerikai Egyesült Államok megpróbáltak egyességre lépni Japánnal, azt remélve, hogy Japán Kínával együtt elpusztul a háborúban. A csendesóceáni háború kitörésekor, főleg pedig miután az Egyesült Államok fölénybe kerültek a Csendes-óceánon, az amerikai imperialisták azt kívánták, hogy Kína indítson ellentámadást Japán ellen. Az amerikai imperializmus a helyzetet arra akarta kihasználni, hogy megszerezze Kína fölött a kizárólagos ellenőrzés jogát, elnyomja a kínai nép forradalmi erőit, s Kínát amerikai gyarmattá tegye. Az angol-amerikai imperialisták forradalomellenes, kétszínű politikája arra készítette Kína népét, hogy kettős forradalmi politikát folytasson, vagyis egyrészt szövetkezzék velük a japán agresszió ellen, másrészt óvakodjék tőlük és megakadályozza a kínai nép ellen szőtt összeesküvéseiket.

Kínában három különböző erő létezett egymás mellett: a nép, a Kuomintang és az árulók. A nép kifejezetten japánellenes volt. Az Ellenállási Háború vezetője a munkásosztály, fő ereje a parasztság volt. A városi kispolgárság, a nemzeti burzsoázia, sőt a földbirtokos osztály bizonyos rétegei — főleg a földbirtokos osztályból kikerülő felvilágosodott dzsentrik — csatlakoztak a Japán elleni harchoz. Ennél fogva a japánellenes népi egységfront igen széles alapokon állt. Az árulók állhatatosan kiszolgálták Japánt és segítették abban, hogy behatolhasson Kínába és leigázza a kínai népet. Japán óriási erőfeszítéseket tett, hogy megvásárolja a nagybirtokosok és a nagyburzsoázia legreakciósabb rétegeit és az egyéb söpredéket. A Kuomintang reakciós, halogató politikája is nagyban bátorította az árulók tevékenységét. Röviddel az Ellenállási Háború kitörése után a Vang Csing-vej vezetése alatt álló kuomintangista klikk átpártolt az ellenséghez. Egyébként

azonban az árulók száma nem volt jelentékeny. A nép országszerte egységesen lépett fel az árulókkal szemben, sőt még a Kuomintang reakciós elemei is kénytelenek voltak — legalábbis szóban — elítélni őket.

A legnagyobb probléma a Kuomintang volt. A Kuomintang zöme, Csang Kaj-sek klikkje, amely a nagybirtokosokat és a nagyburzsoáziát képviselte, lényegében az angol és amerikai kompradorok klikkje volt. Ezek reakciós uralmuk hosszú évein át csöknyösen szembenálltak a néppel, megtagadták a japán-ellenes harcot és minden erejükkel a kommunista párt felszámolására törekedtek.

Csang Kaj-sek mégis szembeszállt Japánnal, és pedig a következő okokból. Először is, a nép nyomása miatt nem volt más választása, mint az ellenállás, különben az egész kínai nép, a szervezett japánellenes erők nélküle is harcoltak volna Japán ellen, és ebben az esetben Csang Kaj-sek képtelen lett volna uralmát fenntartani. Másodszor, a japán imperialista invázió Kína egész területén közvetlenül veszélyeztette uralmát, valamint a földbirtokos és polgári osztályok vagyonát. Így a Csang Kaj-sek és a japán imperializmus között fennálló ellentéteket többé nem lehetett összeegyeztetni. Harmadszor, ellentétek voltak az angol-amerikai imperializmus és a japán imperializmus között is. Ebben az időben Anglia és az Amerikai Egyesült Államok — bár maguk nem akarták megtámadni Japánt — szívesen vették azt, hogy Kína hadat visel Japán ellen, s ily módon lekötí keleti versenytársukat. Ezek voltak azok az okok, amelyek miatt Csang Kaj-sek klikkje ilyen magatartást tanúsított az Ellenállási Háborúban. Csang Kaj-sek egyrészt maga is harcolni akart Japán ellen, és azt akarta, hogy más erők is aktívan lépjenek fel Japánnal szemben. A háború kezdetén mutatott is bizonyos lelkesedést a Japán elleni küzdelemben és

azt remélte, hogy gyors győzelmet fog aratni. Másrészt azonban szembenállt a néppel és azt továbbra is elnyomta. Semmikép sem akarta, hogy a nép felkeljen és a betolakodók ellen harcoljon, de főleg azt nem akarta, hogy a kommunista párt és más japán-ellenes erők mozgósíthassák a népet a Japán elleni küzdelemre. Ki akarta sajátítani az Ellenállási Háború vezetőjének szerepét, de egyetlen olyan, valóban demokratikus reformot sem hajtott végre, amely a Japán elleni küzdelmekhez szükséges volt. Mindent megtett, hogy meggátolja a nép erejének, főleg pedig a kommunista párt erejének megszilárdulását. Titokban azt tervezte, hogy japán militaristák megsemmisítik majd a Nyolcadik Hadsereget, a Negyedik Hadsereget, valamint az Ellenállási Háború más japán-ellenes erőit, ő pedig megőrizheti erejét. E célból utasította a Nyolcadik Hadsereget és a Negyedik Hadsereget, hogy a legkeményebben harcoljanak a frontokon és az ellenség hátában.

Csang Kaj-sek nem hitte, hogy Kína saját erejéből győzelmet arathat az Ellenállási Háborúban. Ennélfogva nem támaszkodott a kínai nép erejére, hanem idegen segítségbe vetette reményeit. Azt remélte, hogy hamarosan ráveheti Angliát és az Amerikai Egyesült Államokat a Japán elleni beavatkozásra, s hogy Anglia és az Amerikai Egyesült Államok őrte fognak harcolni. A következő események megmutatták, hogy Csang Kaj-sek vérmes reményei nem váltak valóra.

A Nyolcadik Hadsereg és a Negyedik Hadsereg behatolt az ellenség háta mögötti területre, ott egyesült a néptömegekkel, egyik győzelmet a másik után aratta és hatalmas erőre kapott. Az egész kínai nép Japán ellen felsorakozó erői áttörték a korlátokat, amelyeket Csang Kaj-sek állított elébük, és óriásivá növekedtek. Ezzel szemben a Kuomintang saját csapatainak nagyrésze elpusztult vagy nagy vesztesé-

geket szenvedett az Ellenállási Háború folyamán, tekintélye pedig rohamosan hanyatlott. Mindez Csang Kaj-seket elkeserítette és félelemmel töltötte el. Ezután a passzív ellenállás politikáját követte Japánnal szemben, a kommunista párttal és a néppel pedig aktívan szembehelyezkedett. Elkerülte az ütközeteket és csak nézte, hogy mások hogyan harcolnak. Kímélte és összpontosította saját fegyveres erőit és várta, hogy a győzelem gyümölcsei megérnek számára. Arra számított, hogy Japán leverése után pihent csapatait felhasználhatja a kommunista párt és a nép erőinek megsemmisítésére. Ez volt Csang Kaj-sek politikája az Ellenállási Háborúban. Ezt a politikát az amerikai imperializmus teljes egészében jóváhagyta és támogatta az Ellenállási Háború végső szakaszában, az amerikai közvélemény egy részének elégedetlensége ellenére is. Ilyenformán Csang Kaj-sek elkülönült a japánokkal együttműködő árulóktól, de ellentétbe került a Japán ellen küzdő néppel is. A Japán ellen küzdő nép azt követelte, hogy egyesítsék mindazokat az erőket, amelyek országszerte egyesíthetők, főképp pedig azt, hogy mozgósítsák a nép egész erejét az Ellenállási Háborúra. Ezért egyrészt bizonyos mértékig össze kellett fogni Csang Kaj-sekkel, hogy a parancsnoksága alatt álló hadsereg is harcoljon Japán ellen. Másrészt viszont határozott harcot kellett vívni Csang Kaj-sek reakciós politikája ellen azért, hogy megóvhassák és mozgósíthassák a népi erőket a győzelemért folyó harcra. Ilyen módon lehetett elérni azt, hogy a népi erők ne gyengüljenek, ne maradjanak alul, hanem úrrá legyenek Csang Kaj-sek és gazdái, az amerikai imperialisták összeesküvésén. Ezért a Kínai Kommunista Párt, amely a Japán ellen harcoló nép érdekeit képviselte, magától értetődően ragaszkodott ahhoz, hogy a Kuomintanggal alkotott egységfronton belül megőrizze függetlenségét és kezdeményezőerejét.

Mao Ce-tung elvtárs helyesen értékelte a bonyolult politikai helyzetet. Az Ellenállási Háború kitörése után Mao Ce-tung elvtárs rámutatott a következőkre: a vitás kérdés a kommunista párt és a Kuomintang között, a proletariátus és az Ellenállási Háborúban résztvevő nagybirtokosok és nagyburzsoák (Csang Kaj-sek klikkje) között nem az, hogy vajjon folytassák-e az Ellenállási Háborút vagy sem, hanem az, hogy milyen úton jussanak el a győzelemhez. Mao Ce-tung elvtárs megállapítása szerint az Ellenállási Háborúnak két ellentétes vonala van: az egyik a nagybirtokosok és nagyburzsoák vonala, amelyet Csang Kaj-sek képvisel, a másik a proletariátusé és az egész kínai népé, és ezt a vonalat a kommunista párt képviseli. A háború feltétlenül vereséggel végződik, ha a Csang Kaj-sek-féle Kuomintang politikáját, a „részleges háború“ politikáját követik, amelynek értelmében az Ellenállási Háborút a Kuomintang-kormánynak egyedül, az egész kínai nép részvétele nélkül kell végigküzdenie. A háborút csak úgy lehet megnyerni, ha a „nép háborúja“, vagyis az általános háború politikai vonalát követik.

1937 augusztusában a Jenan mellett Locsuánban megtartott konferencián a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottsága Mao Ce-tung elvtárs indítványára elfogadta „A nemzet megmentésének és a Japánnal szembeni ellenállásnak 10 pontból álló programját.“ Ez a program lehetővé tette a párt számára, hogy a kínai népet az Ellenállási Háborúban győzelemre vezesse és szembeállítsa Csang Kaj-sek reakciós, kétszínű politikájával. A locsuani konferencia határozatot hozott arról, hogy nagyszabású partizánhadjáratot kell indítani az ellenség hátában. A határozat értelmében a partizánalakulatoknak a fronton küzdő csapatokkal összhangban kell megoldaniuk a harc stratégiai feladatait, azáltal, hogy az ellenség hátában frontot nyitnak és japánellenes

bázisokat létesítenek. A konferencia úgy döntött, hogy a Kuomintang kezében lévő területeken nagyarányú japánellenes tömegmozgalmakat kell szervezni. A locsuani konferencia elhatározta továbbá: harcolni fog a nép politikai és gazdasági jogaiért, hogy ezzel országszerte megkönnyítse a tömegek mozgósítását az Ellenállási Háború folytatására. Végül megállapította, hogy az Ellenállási Háború alatt a parasztkérdés megoldása érdekében követhető fő politikai irányvonalnak a bérleti díjak és a kamatok csökkentésének kell lennie.

Az Ellenállási Háború folyamán kialakult két vonal a párton belül is megmutatkozott. Néhány elvtárs, Vang Ming (Csen Sao-ju) vezetésével, aki a Második Forradalmi Polgárháború folyamán komoly „baloldali” hibákat követett el, most jobboldali oportunista szemszögből bírálta és ellenezte a párt irányvonalát. Munkájukban, melyért felelősek voltak, a legmesszebbmenően megsértették a pártfegyelmet azáltal, hogy önkényesen érvényesítették jobboldali oportunista vonalukat. Abból a körülményből, hogy a kommunista párt és katonai hatalma pillanatnyilag gyenge, a Kuomintang pedig látszatra erős volt, azt a téves következtetést vonták le, hogy az Ellenállási Háború győzelmes befejezése a Kuomintangon múlik, hogy a győzelem elkerülhetetlenül a Kuomintangot és nem a népet illeti meg, tehát az Ellenállási Háború vezetője csakis a Kuomintang lehet, nempedig a kommunista párt. Lebecsülték a kommunista párt vezetésével folyó partizánháború jelentőségét az Ellenállási Háborúban és azt az illúziót táplálták, hogy a Kuomintang-hadseregére támaszkodva gyors győzelmet lehet aratni. Elvetették azt a forradalmi politikát, amely az egységfronton belül meg akarta őrizni a párt függetlenségét és kezdeményezését. Nem vették tudomásul azokat az elvi különbségeket, amelyek az Ellenállási Háború folyamán a kommu-

nista párt és a Kuomintang között kialakultak; azt kívánták, hogy a kommunista párt tegyen engedményeket a Kuomintang néPELLenes politikájának az-
által, hogy tevékenységét azok közé a keretek közé
szorítja, amelyeket a Csang Kaj-sek-féle Kuomintang
lehetővé tesz számára. Azt kívánták végül, hogy
a Nyolcadik Hadsereget és a Negyedik Hadsereget
olvasszák be teljesen a Kuomintang-hadseregbe, hogy
ezáltal megvalósuljon „az egység a hadvezetésben,
szervezésben, felszerelésben, a fegyelem terén, a
haditervek kidolgozásában és végrehajtásában“.

Ellenezték, hogy a tömegeket harcra mozgósít-
sák, a felszabadított körzeteket kiterjesszék, s meg-
erősítsék a nép fegyveres erőit a japán megszállás
alatt lévő területeken. Attól féltek, hogy az ilyesmi
„elriasztja“ a Csang Kaj-sek-féle Kuomintangot a
japánellenes harctól. Önkényesen több olyan nyilat-
kozatot, határozatot és cikket tettek közzé, amelyek-
ben hibás nézeteket fejtettek ki — mindezt a Köz-
ponti Bizottság beleegyezése nélkül — és elvetették
a Központi Bizottság helyes utasításait. Ezek a téves
cszmék és téves eljárások befolyásolták a párt mun-
káját, amelyért 1938-ban Vuhanban Vang Ming elv-
társ volt felelős, valamint Hsziang Jing elvtársnak
az 1941 januárjában bekövetkezett „délanhui inci-
dens“ előtt a Negyedik Hadseregben végzett mun-
káját. Az eredmény az lett, hogy megnehezítették a
nép Ellenállási Háborújának kifejlődését a Jangce
folyó körzetében és ez vezetett a „délanhui inci-
dens“ során a Negyedik Hadsereg vereségéhez is.
Világos, hogy a jobboldali elemek nézetei Csang
Kaj-sek érdekeit szolgálták, és sértették a proleta-
riátus, a Japán ellen küzdő nép érdekeit. Arról volt
szó, hogy új helyzetben jelentkezett az a jobboldali
opportunizmus, amelyet Cseng Tu-hszü képviselt az
Első Forradalmi Polgárháborúban. Mao Ce-tung elv-
társ elszánt harcot folytatott az ilyen téveszmék

ellen, és sikerült is ezeket leküzdeni a gyakorlati munkában, mielőtt még nagyobb bajt okozhattak volna.

Az Ellenállási Háború kérdésében a párton belül és kívül burjánzó téves fogalmak teljes tisztázására Mao Ce-tung elvtárs 1938 májusában megírta „A hosszantartó háborúról” című könyvét. Ebben a könyvben Mao Ce-tung elvtárs mélyrehatóan elemezte a kínai és a japán politikai és katonai helyzetet. Rámutatott arra, hogy Kína Ellenállási Háborúja számára biztos a végső győzelem. Azt is bebizonyította, hogy csak hosszantartó háborúról lehet szó, nem gyors győzelemről, és ha meg akarjuk nyerni a háborút, a népi háború politikáját kell követnünk.

1938 októberében megtartották Jenanban a párt VI. kongresszusán megválasztott Központi Bizottság VI. kibővített plénumát. A plénum jóváhagyta a Mao Ce-tung elvtárs vezetése alatt álló Központi Politikai Bizottság vonalát az Ellenállási Háború és a japánellenes nemzeti egységfront kérdésében.

A plénum megbírált a egységfronttal kapcsolatban tanúsított téves megbékélési politikát és kimondta, hogy az egész pártnak függetlenségét fenntartva, minden megszorítás nélkül kell szerveznie a nép japánellenes fegyveres harcát. Elhatározta továbbá, hogy a pártnak fő tevékenységét a frontokon és az ellenség mögöttes területein kell kifejtenie. Elítélte azokat a téves eszméket, melyeknek alapján az Ellenállási Háború győzelmét egyesek a Kuomintang-hadseregtől várják és azt gondolják, hogy a nép sorsát rá lehet bízni a reakciós Kuomintang-uralom keretei között folytatott legális tevékenységre.

Az Ellenállási Háború további fejlődése bebizonyította, hogy Mao Ce-tung elvtársnak és a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottságának igaza volt. Csang Kaj-sek hadserege, bár az Ellenállási Háború első szakaszában ellenállt a japán hadsereg-

nek, Csang Kaj-sek politikai és katonai hibái következtében hamarosan vereséget szenvedett. 1938 októberében a Kuomintang-hadsereg kénytelen volt kiűriteni Kantont és Vuhant. Ezután Csang Kaj-sek hadseregének fő erőit Délnyugat- és Északnyugat-Kínában összpontosította, Csungking és Szian központtal, hogy elkerülje az összeütközéseket a japán hadsereggel. Ezzel szemben a Nyolcadik Hadsereg és a Negyedik Hadsereg a Kínai Kommunista Párt vezetése alatt Észak-, Kelet-, Közép- és Dél-Kínában felfegyverezte a népet, erőteljes partizánháborút indított Japán ellen és számos demokratikus japánellenes bázist létesített.

Az Ellenállási Háború megindulásának harmadik évfordulóján, 1940-ben, a népi hadsereg, mely a Kínai Kommunista Párt vezetése alatt harcolt Japán ellen, mintegy 500 000 főt számlált, szemben a három év előtti alig több mint 40 000-rel. A népi hadsereg lekötötte a Kínában állomásozó japán csapatok felét. A harc három éve alatt 150 vidéki várost foglalt vissza. A felszabadított körzetek és a partizánkörzetek lakosainak száma 100 millióra emelkedett. A kommunista párt taglétszáma a három év előtti 40 000-ről 800 000-re nőtt. Az összes arcvonalakon, Liaoningtól Zseholig, Csahartól, Szujjüantól Kuangtungig és Hajnan szigetig — mindenütt voltak a kommunista párt tagjainak vezetése alatt álló népi japánellenes fegyveres erők. Az Ellenállási Háború igazi, nagy, nemzeti forradalommá vált.

Miután a japán hódítók elfoglalták Vuhant és Kantont, rohamosan fejlődött a partizánháború az ellenség hátában, úgyhogy a japán hódítók egy lépést sem tudtak tenni előre. Mivel erős partizánalakulatok támadták őket hátba, kénytelenek voltak megfordulni, hogy szembeszálljanak a partizánokkal. A japán hódítók elhatározták, hogy a legnagyobb nyomást frontmögötti területeik biztosítása érdekében

fejtik ki. Felhagytak frontális támadásukkal és politikai eszközökkel próbálták a Csang Kaj-sek-féle Kuomintangot fegyverletételre bírni. A Kínai Kommunista Párt ekkor kiadta a jelszót: „Kitartani az Ellenállási Háborúban, szembeszállni a fegyverletétellel; kitartani az egység mellett, szembeszállni a szakadással; kitartani a haladás mellett, szembeszállni a visszafejlődéssel” — és az egész ország népét harcba vitte a Csang Kaj-sek-féle Kuomintang reakciós irányzata ellen. A veszély, hogy Csang Kaj-sek leteszi a fegyvert, 1939 szeptemberében volt a legfenyegetőbb, amikor kitört a háború a fasiszta Németország, valamint Anglia és Franciaország között. Ekkor az Egyesült Államok és Anglia még inkább keresték a megegyezést Japánnal, készek voltak feláldozni Kínát, csakhogy Japán össze ne fogjon Hitlerrel Anglia és az Egyesült Államok ellen. Hogy Kínát megadásra kényszeríthessék, fokozni kellett a támadást a kommunista párt ellen, mely állhatatosan folytatta az Ellenállási Háborút. Ilyen körülmények közt kezdte meg Csang Kaj-sek 1939 végétől 1940 elejéig tartó első kommunistaellenes hadjáratát. A reakciós Kuomintang-hadsereg támadást indított a Senszi-Kanszu-Ninghszia Határterület ellen, mely a kommunista párt vezetése alatt állt, elfoglalt öt várost, megtámadta a kommunisták vezetése alatt álló japánellenes „halálmegvető hadtestet” Nyugat-Sansziban és a Nyolcadik Hadsereget Sanszi délkeleti részében. A Nyolcadik Hadsereg elszántan visszaverte a Kuomintang támadásait, bár ezek egy időben érték a japán támadásokkal.

Miután a Kínai Kommunista Párt bebizonyította, hogy ő a japánellenes háború igazi vezetője, meg kellett magyarázni az egész népnek a kínai forradalomra és az új Kína felépítésére vonatkozó összes nézeteit, hogy ezzel teljesen megfossza a Kuomintang-reakciókat és híveiket minden morális fegy-

verüktől és ugyanakkor megfelelő morális fegyverekkel lássa el a kínai munkásosztályt és a forradalmi népet. Ezt a feladatot oldotta meg Mao Ce-tung elvtárs „Kína új demokráciája” című, 1940 januárjában megjelent könyvében. „Kína új demokráciája”, Kína történetéből és a világtörténelemből kiindulva, megmagyarázza, hogy az oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalom után a kínai forradalomban szükségszerűen a kínai munkásosztályt illeti meg a vezetés; hogy a kínai forradalmat két szakaszra kell osztani — az új demokratikus (polgári-demokratikus) és a szocialista forradalom szakaszára —, s hogy az új demokrácia jövője a munkásosztály vezetése alatt feltétlenül a szocializmus. Megmagyarázza, hogy az új demokratikus forradalom idején a pártnak az új demokráciának megfelelő politikai, gazdasági és kulturális programot kell elfogadnia, mely különbözik mind a kapitalizmus, mind a szocializmus programjától. A „Kína új demokráciája” megjelenése nagyban elősegítette mind a párt, mind az egész forradalmi kínai nép ideológiai egységét. Elősegítette a felszabadított körzetek politikájának egységesítését. Ezért nagyban erősítette a kínai forradalmat.

A párt a japánellenes nemzeti egységfront további kiszélesítése és megszilárdítása érdekében a jobboldali elhajlások legyőzése után rendszabályokat foganatosított bizonyos „baloldali” elhajlások kiküszöbölésére, melyek a Kínai Kommunista Párt és a kínai nép ellen indított kuomintangista támadások visszaverése során jelentkeztek. A pártnak az volt a véleménye, hogy mivel az ellenség mélyen behatolt az ország területére, az Ellenállási Háború alatt a két nemzet között fennálló ellentétek a döntő ellentétek. Amíg a Kuomintang le nem teszi a fegyvert a japán hódítók előtt, addig ne szakítsunk a Kuomintanggal, és a kuomintangista

reakcióssok elleni harcunkat olymódon folytassuk, hogy ne kerüljön kenyértörésre a sor. Ami a közép-polgárságot és a felvilágosodott dzsentriket illeti, több figyelmet kell fordítani a velük megvalósítandó szövetségre. Ezért a párt leszögezte a „haladó erők fejlesztésének, az' ingadozó erők megnyerésének és a reakcióssok elszigetelésének“ általános politikáját és azt a vezérelvet, hogy a Kuomintang elleni harc legyen „igazolható, előnyös és óvatos“. Ezenkívül a felszabadított körzetek kormányzó szerveiben bevezették a „három harmados“ képviselő rendszerét. Eszerint a kormányban a munkásosztályt és a szegényparasztságot képviselő kommunisták, a kispolgárságot képviselő haladó elemek, s a középrétegeket — a középpolgárságot és a felvilágosodott dzsentriket — képviselő elemek a helyek egy-egy harmadát foglalták el.

Csang Kaj-sek a Kínai Kommunista Párt erőinek gyengítése céljából 1941 januárjában megindította második kommunistaellenes hadjáratát. Önkényesen parancsot adott a Negyedik Hadsereg főhadiszállásának és e hadsereg több mint 10 000 főt kitevő részének, mely eddig Anhuj tartomány déli részében állomásozott, hogy vonuljon a Jangce-tolyó északi partjára. Január 7-én több mint 80 000 főnyi Kuomintang-sereg menet közben bekerítette és megtámadta a Negyedik Hadsereget, melynek rendkívül súlyos veszteségeket okozott. A hadsereg parancsnokát, Je Tinget foglyul ejtették. Hsziang Jing helyettes parancsnok pedig elesett a harcban. Csang Kaj-sek, miután gaz tervét keresztülvitte, azonnal parancsot adott a Negyedik Hadsereg felosztatására és elrendelte, hogy indítsanak támadást a Negyedik Hadsereg többi részei ellen is. Ezt az eseményt nevezzük „délanhuji incidensnek“. A Kínai Kommunista Párt élesen visszautasította Csang Kaj-seknek a Negyedik Hadsereg felosztásáról

szóló „parancsát“ és jól előkészített hadműveletekkel összeüzta a Kuomintang támadásait. A Negyedik Hadsereg főereje szilárdabb lett, mint volt az incidens előtt. A későbbiek során a hadsereg a keletkínai területeken méginkább megerősödött.

Hála azoknak a hatalmas erőfeszítéseknek, melyeket a Kínai Kommunista Párt az egységfronton belül az incidens előtt és után kifejtett, Csang Kaj-sek kommunistaellenes politikájának nem sikerült elszigetelnie a kommunista pártot. Ellenkezőleg, a Kuomintang szigetelődött el, mert a kommunista párt felvilágosító és nevelő munkája következtében a Kuomintang hívei közül sokan felismerték az igazságot és csatlakoztak a kommunistákhoz.

A délanhuji incidens azonban a kínai nép nehézségeinek csak a kezdetét jelentette. Japán már 1941 elején támadó erőinek több mint hatvan százalékát összpontosította a felszabadított körzetek ellen, és nagyszabású „tisztogató“ hadjáratokat indított ellenük. Jelszava ez volt: „Mindent felgyújtani, mindenkit megölni és mindent elrabolni!“ A Kuomintangnak a japán vonalak mögött hátrahagyott erői megadták magukat és az ellenség bábcsapataivá lettek. Ezeknek a bábcapatoknak több mint kilencven százalékát a japán hódítók a felszabadított körzetek támadására használták fel. Csang Kaj-sek titokban számos alakulatnak parancsot adott, hogy adják meg magukat a japán hódítóknak és aztán a japánok parancsnoksága alatt forduljanak a Nyolcadik Hadsereg és a Negyedik Hadsereg ellen.

1941 júniusában a fasiszta Németország megtámadta a Szovjetuniót. Ugyanez év telén a japán hódítók megtámadták az Egyesült Államokat és Angliát a Csendes-óceánon. A fasiszta tábor kezdeti eredményei méginkább arra bátorították a Kuomintang-reakciósoakat, hogy megadják magukat az ellenségnek, együttműködjenek vele, bekerítsék

a felszabadított körzeteket, és támadják a kommunista pártot és a népet.

Ugyanakkor a Kuomintang-reakciók minden eszközt felhasználtak arra, hogy aláássák a kommunista párt és a nép erejét. Ilyen körülmények közt a felszabadított körzetek komoly pénzügyi nehézségekkel küszködtek. A pártnak még jobban meg kellett feszítenie erejét, hogy legyőzze a nehézségeket. A párt utasította a felszabadított körzetek összes kormányhivatalait, iskoláit és csapatait, hogy igyekezzenek önellátóvá válni, kapcsolódjanak be a termelésbe. A párt, hogy könnyítsen a nép terhein, csökkentette a csapatok létszámát, emelte a minőségét és egyszerűsítette a kormányapparátust. Ugyanakkor súlyt helyezett arra, hogy a népet a mezőgazdasági termelés fokozására mozgósítsa és ezzel biztosítsa a segítséget elemi csapás esetén. A termelés fokozásáért folytatott kampánnyal párhuzamosan, a párt a parasztokat széleskörű mozgalomra vezette a bérleti díjak és kamatok csökkentéséért. A felszabadított körzetekben nagy méretekben kifejlesztették a népfelkelést, hogy az új helyzetben folytathassák a harcot az ellenség ellen. A felszabadított körzetek hadserege és népe azonkívül felfegyverzett munkacsapatokat is küldött ki. Ezek a csapatok mélyen behatoltak az ellenség hátába, s a felszabadított körzetek helyreállításáért és kiterjesztéséért harcoltak. Ilyen erőfeszítések eredményeképp legyőzték a nehézségeket. A felszabadított körzetek egyre jobban megszilárdultak és 1943-tól kezdve állandóan terjeszkedtek.

Ezt az időszakot, amikor a helyzet aránylag keveset változott, pártunk arra használta fel, hogy az egész pártban bevezesse a marxizmus-leninizmus oktatását. Az ilyen nevelő munkát rendkívül nehéz volt akkor folytatni, mikor a háború és a forradalom gyorsan fejlődött, vagy hirtelen változásokon

ment keresztül. A párt kijavította a hibákat a pártmunkában, a tanulásban és a pártirodalomban, kádereit rávezette a kispolgári eszmék felismerésére és legyőzésére. Különösen a szubjektivista és szektáriánus irányzatok és ezek megjelenési formája — a sztereotip pártzsargon ellen vették fel a harcot. Mao Ce-tung elvtárs előadásai: „Javítsuk meg tanulásunkat“, „A párt munkastílusának kiigazításai“, „A sztereotip pártzsargon ellen“ és „Felszólalások a Jenani Kerekasztal Konferencián az irodalomról és művészetről“, valamint Liu Sao-csi elvtárs előadásai: „Hogyan lehetünk jó kommunisták“ és „A pártönbelüli harcról“ — nagyon fontos szerepet játszottak a párttagok ideológiai fejlődésében. A marxizmus-leninizmus alapos tanulmányozása kiküszöbölte azt a rossz hatást, amelyet 1931 óta a dogmatizmus gyakorolt a pártban. A gondos oktatás lehetővé tette sok új, kispolgári-értelmiségi származású párttag számára, hogy levetkőzze eddigi kispolgári nézeteit és a proletariátus álláspontját fogadja el. A párt tehát ideológiailag nagy lépést tett előre és egységesebbé vált mint valaha.

Míg a Kínai Kommunista Párt nehézségek és kemény harcok közt szilárdan haladt előre, a Kuomintang-uralom napról-napra jobban elmerült a korrupció posványában. A Kuomintang kihasználta politikai helyzetét, különösen az Ellenállási Háborút, az inflációt és egyéb körülményeket, óriási gazdagságot halmozott fel, megszerezte az ellenőrzést Kína pénzügyei, kereskedelme, ipara és mezőgazdasága felett, kirabolta az országot, és rohamosan növelte a feudális, komprador és katonai monopolizációt, azaz a „bürokratikus tőkét“, mely a négy család — Csang Kaj-sek, Szung Ce-ven, Kung Hsziang-hszi, Csen Li-fu családja — kezében volt.

Ez a bürokratikus tőke éles ellentétben állt a Kuomintang fennhatósága alatt lévő területeken élő

munkásság, parasztság, kispolgárság és nemzeti burzsoázia érdekeivel. A japánellenes háború idején a nyomorúságos életfeltételek és a politikai jogfosztottság miatt rendkívül el volt keseredve a nép. Sok helyen felkelés tört ki. Csang Kaj-sek, bár korruptsága és elszigeteltsége nyilvánvaló volt, 1943-ban arcátlanul kijelentette, hogy a kommunista párt „megtörte az egységet“, majd nagy hadsereget küldött a külön Senszi-Kanszu-Ninghszia Határterület megtámadására. Ez volt a Kuomintang harmadik kommunistaellenes hadjárata. A hadjáratot azonban kénytelen volt beszüntetni, mert okait a Kínai Kommunista Párt már előre megmagyarázta és nyíltan leleplezte az egész ország népe előtt. Csang Kaj-sek ekkor még azt hitte, hogy bizton támaszkodhat a háború alatt a háterszágban tartott többmillió főnyi hadseregére. Még nem ismerte fel, hogy reakciós politikája már régen demoralizálta csapatait. Ez teljes egészében 1944-ben mutatkozott meg, mikor a japánok új támadást indítottak.

1944 az antifasiszta világháború győzelmes kibontakozásának éve, amikor a hősi Szovjet Hadsereg csapásai alatt már utolsókat vonaglott a fasiszta fenevad. 1944 egyben a Kuomintang-csapatok számára az újabb japán támadás következtében elszenvedett szörnyű vereség éve is volt. Japán helyzete a Csendes-óceánon egyre súlyosabbá vált. Japánnak égetően szüksége volt arra, hogy Pekingtől Kantonig és Nankingig szabaddá tegye a közlekedési vonalakat. Ezért 1944 márciusában új támadást indított. Mivel a Kuomintang-csapatok fejvesztetten menekültek, a japán hódítók rövid nyolc hónap alatt elfoglalták Honan, Hunan, Kuangszi, Kuangtung, Fukien tartományok nagy részét, valamint Kujcsou tartomány egy részét, s óriási károkat okoztak a népnek.

A kínai nemzet a Szovjetunió nagyszerű győ-

zelmei és a felszabadított körzetek győzelmes fejlődése láttán, nem tűrte tovább a Kuomintang reakciós uralmát. A Kuomintang ellenőrzése alatt lévő területeken egyre fokozódott a nép demokratikus harca és a demokratikus pártok és csoportok tevékenysége. Minden hazafi egyhangúlag követelte, hogy a Kuomintang-kormányt demokratikus koalíciós kormánnyá szervezzék át.

A kínai népnek a demokráciáért vívott harca azonban az idegen beavatkozás új formájába ütközött. A nép által engesztelhetetlenül gyűlölt, roska-
dozó Kuomintang-uralom segítséget kapott az amerikai imperializmustól, mely ekkorra már felülke-
rekedett a Csendes-óceánon. 1944 szeptemberében, a Népi Politikai Tanácskozó Testület ülésén, melyet a Kuomintang Csungkingba hívott össze, a Kínai Kommunista Párt képviselője, Lin Po-csu elvtárs azt követelte, hogy hívjanak össze rendkívüli konferenciát a nemzeti ügyek megtárgyalására, szüntes-
sék meg a Kuomintang diktatúráját és alakítsanak demokratikus koalíciós kormányt. A Kuomintang-
reakciósoz azonban, akiket az amerikai imperialis-
ták titokban támogattak, makacsul visszautasították a Kínai Kommunista Párt és a többi demokrati-
kus pártok és csoportok követeléseit.

Az amerikai imperialisták már a csendesóceáni háború kitörése előtt mindent elkövettek azért, hogy Kína rovására kómpromisszumot kössenek Japán-
nal. Most ki akarták használni a japán agresszió el-
len vívott Ellenállási Háborút, hogy tovább növel-
jék befolyásukat Kínában. Az volt a céljuk, hogy a
háború után Japán helyébe lépjenek, monopolizál-
ják a kínai piacot és az Egyesült Államok gyarma-
tává süllyesszék Kínát. Ezért mindent megtettek a
reakciós Kuomintang-uralom támogatása érdeké-
ben. Az amerikai imperialisták egyrészt nagyszámú
tisztet küldtek Csang Kaj-sek csapatainak kiképzé-

sére és felszerelésére, „szakértőket“ ültettek Csang Kaj-sek államgépezetébe. Másrészt a „becsületesügynök“ szerepét játszották, „közvetítettek“ a Kuomintang és a Kínai Kommunista Párt között. Az amerikai kiküldöttek és Csang Kaj-sek egyaránt megpróbálkoztak azzal a fogással, hogy egyes kommunistákat „meghívjanak“ a reakciós Kuomintang-kormányba. Így akarták „megvalósítani“ a kormány „egyesítését“ és „demokratizálását“; ezzel akarták kijátszani azt a követelést is, hogy a kormányt demokratikus koalíciós kormánnyá alakítsák át. Ezenkívül arra akarták felhasználni ezt a fogást, hogy megsemmisítsék a Nyolcadik Hadsereget, a Negyedik Hadsereget és a felszabadított körzeteket. Mikor a Kínai Kommunista Párt visszautasította az Egyesült Államok és Csang Kaj-sek e két-színű ajánlatát, Csang Kaj-sek odáig ment, hogy egy három tagból álló bizottság megalakítását javasolta — melynek egyik részvevője amerikai volna — abból a célból, hogy „átszervezzék“ a felszabadított körzetek csapatait. Patrick J. Hurley, amerikai nagykövet pedig fenyegetően kijelentette, hogy az Egyesült Államok egyedül Csang Kaj-sekkel hajlandó együttműködni, a Kínai Kommunista Párttal nem. Az amerikai imperializmus és Csang Kaj-sek cselvetései és fenyegetései azonban természetesen nem tudták megingatni a kínai nép szilárd eltökéltségét, hogy kivívja függetlenségét és a demokráciát. Nem tudták megakadályozni azt sem, hogy a kínai nép felszabadulásának ügye egyre inkább a megvalósulás felé ne közeledjék.

1945 április 24-én Jenanban összeült a Kínai Kommunista Párt VII. kongresszusa, melyen 544 küldött és 208 tanácskozási joggal bíró küldött vett részt 1 210 000 párttag képviseletében. A kongresszus meghallgatta és egyhangúlag elfogadta Mao Ce-tung elvtárs politikai beszámolóját, „A koalíciós

kormányról“, Csu Te elvtárs katonai beszámolóját, „A Felszabadított Körzetek csatatereiről“ és Liu Sao-csi elvtárs szervezeti beszámolóját, „A párt-ról“. A kongresszus elfogadta a párt új Szervezeti Szabályzatát és új Központi Bizottságot választott, melynek élére Mao Ce-tung elvtárs került.

A VII. kongresszuson a Kínai Kommunista Párt soha nem látott összetartást és egységet mutatott. Ez az összetartás és egység a kínai forradalom diadalmas kibontakozásának eredménye, melyet 1935 januárja, a cunji konferencia óta a párt Központi Bizottsága irányított. Az a kampány, melyet 1942-ben indítottak az egész pártban a hibás munkastílus kijavításáért, a viták, melyek a VII. kongresszus előtt a párt káderei körében, a párt történelmi tapasztalataival kapcsolatban zajlottak le, és a VI. kongresszuson megválasztott Központi Bizottság VII. plénümán elfogadott „Határozatok számos történelmi kérdésről“ — mind fontos és aktív szerepet játszottak a pártonbelüli egység megerősítésében. A VII. kongresszus egyhangúlag elfogadta a párt általános programját, továbbá a párt általános és konkrét programját az új demokratikus forradalom idejére. A VII. kongresszus helyesen elemezte az akkori világhelyzetet és a hazai helyzetet, s felhívást intézett az egész párthoz és az egész ország népéhez, hogy harcoljon az Ellenállási Háború győzelmes befejezéséért, egy demokratikus koalíciós kormány létrehozásáért. A győzelem előkészítése érdekében a kongresszus külön felhívta az egész pártot, hogy időben fokozza munkáját a városokban, elsősorban a munkásosztály körében. A kongresszus hangsúlyozta, hogy a kínai nép, a Kínai Kommunista Párt közvetlen vezetése alatt, a háborúban már tizenkilenc felszabadított körzetet hozott létre, melyek lakosainak száma 95 500 000, megteremtette a 910 000 főből álló Népi Felszabadító

Hadsereget (beleértve a Nyolcadik Hadsereget, a Negyedik Hadsereget és az egyéb japánellenes népi csapatokat) és egy 2 200 000 főből álló népfelkelő hadsereget, amely egyidejűleg bekapcsolódott a termelésbe.

1944 után a Népi Felszabadító Hadsereg részleges ellentámadásba lendült. 1937 szeptemberétől 1945 márciusáig több mint 115 000 kisebb-nagyobb csatát vívott az ellenséggel, megölte vagy megsemmisítette az ellenség 960 000 katonáját, a japánok és a bábc csapatok 280 000 katonáját foglyul ejtette, 100 000 ember pedig átpártolt a Népi Felszabadító Hadsereghez. A Népi Felszabadító Hadsereg Kína főbb városainak, közlekedési vonalainak és partvidékeinek legtöbbször elfoglalta, vagy ellenőrzése alatt tartotta. Az Ellenállási Háborúnak és a demokrácia ügyének győzelmét a hatalmas Népi Felszabadító Hadsereg és az egész nemzet egysége biztosította. Tekintetbe véve a hazai és külföldi reakciós erők létezését, a kongresszus ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az egész nemzetnek éberrel kell állnia, és el kell háritania egy újabb polgárháború és egy újabb imperialista intervenció veszélyét.

A Kínai Kommunista Párt VII. kongresszusa után gyors ütemben fejlődött ki a Népi Felszabadító Hadseregnek a japánok ellen indított ellentámadása. Augusztus 8-án a Szovjetunió hadat üzent Japánnak és ezzel a Kínai Ellenállási Háború utolsó szakaszába lépett. A Szovjet Hadsereg gyors csapásokkal megsemmisítette a japán Kvantung-hadsereget és felszabadította Északkelet-Kínát. A Népi Felszabadító Hadsereg a Szovjet Hadsereggel együttműködve elsöpörte a japánokat és a bábc csapatokat, s számos közép- és kisvárost szabadított fel a japánok uralma alól. Augusztus 14-én Japán bejelentette, hogy feltétel nélkül megadja magát. A japán fegyverletétel után az Egyesült Államok és Csang

Kaj-sek parancsot adtak a japán csapatoknak és a bábc csapatoknak, hogy folytassák „a rend fenntartását“, tartóztassák fel a japánokat körülzáró Népi Felszabadító Hadsereg. egységeit, és várják be a Kuomintang-csapatokat, melyek eddig messze, a hátszágban állomásoztak. Az amerikai szárazföldi, légi és tengeri erők eközben minden eszközzel arra törekedtek, hogy az eddig japán megszállás alatt lévő nagyvárosokat és fontos közlekedési vonalakat a Kuomintang-csapatok vegyék át. Az amerikai hadsereg, a japán hadsereg és a bábc csapatok segítségével Csang Kaj-sek az Ellenállási Háború befejeztével ismét „uralkodó“ helyzetbe került az országban.

A kínai nép Ellenállási Háborújának tapasztalata egy imperialista hatalom ellen küzdő ország tapasztalata volt, annak az agresszió ellen küzdő egységfrontnak tapasztalata, melyben a kommunista párt vezetése alatt a proletariátus, a parasztság, a városi kispolgárság, a nemzeti burzsoázia, valamint a földbirtokos osztály és a komprador burzsoázia egy része vett részt. A Kínai Kommunista Párt helyesen elemezte ezt a bonyolult helyzetet és helyesen alkalmazta a két előző forradalmi polgárháború (1924—1936) politikai és katonai tapasztalatait, s helyes politikai és katonai vonalat fogadott el. A párt idejében ki tudta javítani a pártonbelüli elhajlásokat, vissza tudta verni a hazai reakciós csoportokat és nagyarányú győzelmet aratott — ezzel szilárd alapokat teremtett a küszöbönálló népi demokratikus forradalom egész országra kiterjedő győzelme számára. A japán agresszióval szemben vívott Ellenállási Háború bebizonyította, hogy a proletariátus helyes vezetésével, a néptömegek közös harcára, a népi egységfrontra és a nép háborújára támaszkodva le lehetett győzni az imperialista agressziót. Ez rendkívül fontos igazság a kínai nép és a világ gyarmati

népei számára. Az Ellenállási Háború azt is bebizonyította, hogy az angol-amerikai imperialisták mindig ellenséges magatartást tanúsítanak a gyarmati és félgyarmati országok népeivel szemben, és hogy a világ elnyomott népeinek igaz támogatója egyedül a Szovjetunió. A Szovjetunió segítsége döntő jelentőségű volt az egész világ népeinek az imperializmus ellen vívott harcában. Ez az igazság egyformán fontos a kínai nép és a világ gyarmati országainak népei számára.

IV. A HARMADIK FORRADALMI POLGÁRHÁBORÚ, A KÍNAI NÉPKÖZTÁRSASÁG LÉTREHOZÁSA ÉS A GAZDASÁGI HELYREÁLLÍTÁS SZAKASZA

A japán agresszióval szembeni Ellenállási Háború befejezése után a kínai osztályviszonyokban újabb változások történtek. Az Ellenállási Háború alatt a nagybirtokosokat és a nagyburzsoáziát képviselő Kuomintang-reakciósoK Japánnal szemben a passzív ellenállás, a kommunista párttal szemben pedig az aktív szembefordulás politikáját követték. Azt remélték, hogy így alááshatják a kommunista párt erejét és erőt gyűjthetnek arra, hogy miután a Szovjetunió, Anglia, az Egyesült Államok és a Kínai Kommunista Párt képviselte kínai nép legyőzte Japánt, ők aratják le a győzelem gyümölcseit. Azt tervezték, hogy a kommunista párt megsemmisítése céljából kommunistaellenes háborút indítanak, s az országban zsarnoki önkényuralmat létesíthetnek. A Kuomintang reakciósoai erre a célra felhalmoztak minden fegyvert, amit a Kuomintang idegen országoktól a Japán elleni háború céljaira kapott. Így az egész kínai népet az a veszély fenyegette, hogy mihelyt végetér az Ellenállási Háború, kitör a polgárháború.

A japánok fegyverletétele után az amerikai imperialisták ellenőrzésük alá akarták vonni Kína kiterjedt piacait és Kínát amerikai gyarmattá akarták változtatni. E célból az Amerikai Egyesült Államok támogatta a Kuomintangnak a kommunista párt megsemmisítésére irányuló erőfeszítéseit, mi-

vel a kommunista párt jelentette a legnagyobb akadályt a céljai eléréséhez vezető úton. A Kuomintangnak is az Amerikai Egyesült Államok segítségével kellett támaszkodnia, hogy folytathassa a kommunistaellenes polgárháborút. Ezen az alapon az együttműködés az amerikai imperialisták és a Kuomintang között szorosabbá vált; aktív előkészületeket tettek arra, hogy a felszabadított körzetek ellen általános offenzívát indítsanak. Aljas terveik megvalósítását a következő körülményektől remélték: a Kuomintang fegyveres erői számbeli és anyagi fölényben vannak a Népi Felszabadító Hadsereg felett; a Kuomintang kezében lévő területek, a lakosság számát és egyéb erőforrásokat tekintve, fölényben vannak a felszabadított körzetek felett; az amerikai kormány hathatós politikai, gazdasági és katonai segítséget nyújt a Kuomintang-kormánynak.

A nagyburzsoázia számára — a bürokratikus tőke kuomintangista képviselői számára — jó üzlet volt a népellenes háború. A japán kapituláció után a „négy család“ — Csang Kaj-sek, Szung Ce-ven, Kung Hsziang-hszi és Csen Li-fu családja — a „hatalomátvitel“ ürügyén hallatlan arányú rablásba és zsarolásba kezdett. Az Ellenállási Háborút követő világháború alatt inflációval, adóztatással, gabonarekvirálással és egyéb gazdasági zsarolással szívták a nép vérért. Személyes vagyonuk hamarosan 20 milliárd amerikai dollárra nőtt.

A Kuomintangnak az Ellenállási Háború alatt követett politikája a végsőig kiélezte az ellentéteket egyrészt a Kuomintang, másrészt a munkásosztály, a parasztság, a városi kispolgárság és a nemzeti burzsoázia között. A hosszú évekig tartó háború után a nemzet békét akart, hogy talpra állítsa a sokat szenvedett ország súlyosan megrongált gazdaságát. A nép az Ellenállási Háború győ-

zelmes befejezése után nemzeti függetlenséget és politikai demokráciát követelt. A parasztok földet akartak. A Kuomintang azonban nemcsak hogy mindezt megtagadta a néptől, hanem ismét a polgárháború és a csőd örvényébe akarta taszítani. A Kuomintang az amerikai segítség reményében különleges előjogokat biztosított az Amerikai Egyesült Államoknak. Az eredmény az volt, hogy a Kuomintang kezében lévő területeken az amerikai tőke és a bürokratikus tőke kettős nyomása alatt a kínai ipari és kereskedelmi vállalatok egymásután szűntek meg. Rengeteg munkás került az utcára. Az amerikaiak — katonák és egyéb személyek — bántalmazták és zaklatták a kínai népet. A Kuomintang titkos szolgálatának ügynökei a terror valamennyi eszközével üldözték a népet és a demokratikus elemeket. A Kuomintang-kormány a fennhatósága alatt álló területeken erőszakkal besorozta a parasztokat és elrekvirálta gabonájukat; a felszabadított körzetekben pedig arra biztatta a földesurakat, hogy vegyék el a parasztok földjeit.

Bár a Kuomintang-reakciók által tervezett polgárháború elkerülhetetlenné vált, és a Kuomintang teljesen elszigetelődött a néptől, a nép az általános polgárháború kitörése előtt meg akarta óvni a békét, s nem akart szakítani a Kuomintanggal. A nemzeti burzsoázia pártjai és csoportjai azonban továbbra is illúziókat tápláltak a Kuomintanggal és az Amerikai Egyesült Államokkal, valamint egy „harmadik út”-tal kapcsolatban. Azt hitték, hogy a Kuomintang és a Kínai Kommunista Párt útján kívül létezik más út is. A Kínai Kommunista Párt azonban már régóta tisztában volt a Kuomintang és az amerikai imperializmus polgárháborús terveivel és arra mind ideológiailag, mind szervezetileg kellően felkészült. A Kínai Kommunista Párt az Ellenállási Háború befejezése után nagy erőfeszítése-

ket tett, hogy még az utolsó percben megmentse a békét. Hatalmas felvilágosító munkát fejtett ki, és minden erőfeszítése arra irányult, hogy megakadályozza a háborút, megteremtse a békét és az egyiséget.

Az Ellenállási Háború befejeztével a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottsága 1945 augusztus 25-én „Nyilatkozat a jelenlegi helyzetről” címmel ismertette álláspontját, melyben a Kínai Kommunista Párt békére, demokráciára és egységre irányuló vágyának adott kifejezést. Ennek megvalósítása céljából Mao Ce-tung elvtárs augusztus 28-án Csungkingba utazott és több mint egy hónapig tárgyalta Csang Kaj-sekkel. Október 10-én végül nyilvánosságra hozták a tanácskozás eredményeit, melyek a belső béke fenntartását szolgáló rendszabályokra vonatkozólag számos megegyezést tartalmaztak. A Kínai Kommunista Párt kész volt arra, hogy híven keresztülvigye ezeket a megállapodásokat, amelyekkel egyetértett és meg is kezdte megvalósításukat. Csang Kaj-sek ezeket a megállapodásokat a maga részéről csak fogásnak tekintette, mellyel leplezheti a háború megindítására irányuló terveit. Azt gondolta, hogy a Kínai Kommunista Párt e megállapodások létrejötte után csökkenteni fogja éberségét, és ha meglepetésszerű támadást indít, bizonyosan győzelmet fog aratni. Éppen ezért, mihelyt nyilvánosságra hozták a megállapodásokat, azonnal offenzívát indított a felszabadított körzetek ellen. A Kínai Kommunista Párt azonban résen állt és szétzúzta Csang Kaj-sek offenzíváját.

Csang Kaj-sek és amerikai gazdái rájöttek arra, hogy még nem készültek fel eléggé. Csang Kaj-sek csapatai, melyek elkerülték a harcot a japánokkal, a messzi hátországból, Délnyugat- és Északnyugat-Kínában állomásoztak, míg a Népi Felszabadító Hadsereg, mely mindvégig a fronton harcolt Japán

ellen, Észak-, Kelet- és Északkelet-Kínában tartózkodott. Csang Kaj-sek és amerikai gazdái számára ebben az időben a helyzet egy általános polgárháború megindítására kedvezőtlen volt. Csang Kaj-seknek rövid idő alatt el kellett foglalnia az addig az ellenség kezén lévő városokat és közlekedési vonalakat és milliós hadsereget kellett a polgárháború különböző arcvonalaira szállítania. Csang Kaj-sek egyedül minderre természetesen képtelen volt. Az amerikai csapatok Csang Kaj-sek megsegítése céljából partraszálltak a kínai partvonal több pontján, hogy Japán az ő kezükbe tegye le a fegyvert, és ezáltal megakadályozzák a Népi Felszabadító Hadsereget a fegyverek átvételében. Ezután a japán hadseregtől elvett fegyvereket átadták Csang Kaj-seknek.

Az amerikai imperialisták repülőgépeken és szállítóhajókon Csang Kaj-sek hadseregének több mint egymillió katonáját szállították a felszabadított körzetek körüli pontokra. Csang Kaj-sek, hogy terveinek kivitelezésére időt nyerjen, látszólag elég tett a Kínai Kommunista Párt, a különböző demokratikus pártok és csoportok, s az egész kínai nép követeléseinek. 1946 január 10-én kiadta a fegyverszüneti parancsot és összehívta a Politikai Tanácskozó Testületet, melyen valamennyi párt és csoport képviselői résztvettek. Az amerikai kormány szintén a fegyverszünet szószólója volt: Patrick J. Hurley helyére George C. Marshallt küldte, hogy „közvetítsen“ a kínai polgárháborúban. Marshall feladata valójában az volt, hogy a „közvetítés“ leple alatt elősegítse Csang Kaj-sek háborús előkészületeinek meggyorsítását. Röviddel a fegyverszünet kihirdetése után Csang Kaj-sek támadást rendelt el a Népi Felszabadító Hadsereg ellen, mely a japán fegyverletétel idején Északkelet-Kínába vonult. A Kuomintang-csapatoknak sikerült

is a Csangcsun-Kirin vonaltól délre, egészen Antungig és nyugaton Csengtőig, hatalmas területeket elfoglalniok az északkeletkínai felszabadított körzetekből. 1946 júliusától kezdve Csang Kaj-sek teljesen sutbadobta a fegyverszüneti parancsot és a Politikai Tanácskozó Testület határozatait, összes fegyveres erőit mozgósította a felszabadított körzetek elleni általános offenzívára, s gyors egymásutánban számos várost és nagykiterjedésű vidéki területeket foglalt el.

Ebben az időszakban a Kínai Kommunista Párt széleskörű és eredményes népnevelési munkát folytatott az egész országban. Fokozatosan felrázta a népet mind a békével, mind pedig Csang Kaj-sekkel és az amerikai kormánnyal kapcsolatban táplált illúzióiból. Ennek eredményeképp a nép megértette: ha békét, demokráciát és függetlenséget akar és meg akarja őrizni jogát az élethez, le kell vernie Csang Kaj-seket és ki kell űznie az amerikai imperialistákat. A Kínai Kommunista Párt egyrészt politikailag teljesen elszigetelte Csang Kaj-seket és az amerikai imperialistákat, másrészt pedig vezette a Népi Felszabadító Hadseregnek a Csang Kaj-sek-féle offenzívák szétzúzására irányuló fáradhatatlan erőfeszítéseit. A Kínai Kommunista Párt tisztában volt azzal, hogy Csang Kaj-sek leverése nem lehetetlen feladat. Az ellenség katonai fölényének és az amerikai segítségnek hatása ugyanis csak ideiglenes lehet, de állandó a hatása annak, hogy igazságos, avagy igazságtalan-e a háború, hogy a nép magatartása együttérző-e vagy ellenséges. Ebben a tekintetben, a Kínai Kommunista Pártnak a belső békére irányuló határozott erőfeszítései eredményeképp, feltétlenül a Népi Felszabadító Hadsereg volt fölényben.

Mao Ce-tung elvtárs Csang Kaj-sek támadásainak visszaverésére helyes stratégiát és taktikát al-

kalmazott. A fő cél az ellenség katonai erejének megsemmisítése volt, nempedig egyes városok vagy helységek védelme. Az ellenség kiűzése érdekében minden csatát alaposan előkészítettek, annak kimenetelét biztosították; az ellenség erőit többszörösen felülmúló, túlnyomó fölényben lévő erőket kellett összegyűjteni a bekerítő hadműveletek végrehajtására és az ellenség teljes megsemmisítésére. Az elő nem készített és kockázatos csatákat kerülni kellett. A Népi Felszabadító Hadsereg, ezt az elgondolást követve, a háború első szakaszaiban sok várost és helységet kiürített ugyan, ezzel szemben nagyszámú Kuomintang-csapatot — havonta átlag 8 dandárt — semmisített meg, saját erőit ellátta a Kuomintang-csapatoktól zsákmányolt fegyverekkel, és az átnevelt hadifoglyokkal erősítette saját sorait. Így a háború folyamán a Népi Felszabadító hadsereg egyre erősödött, míg a Kuomintang-hadsereg egyre gyengült. Csang Kaj-sek, miután nyolc hónap alatt súlyos emberveszteségeket szenvedett, 1947 márciusa után kénytelen volt a felszabadított körzetek ellen indított általános offenzíváit úgynevezett „központosított támadásokkal” helyettesíteni, melyeknek célpontja Santung és Észak-Senszi volt. A Népi Felszabadító Hadsereg súlyos harcokban szétzúzta ezeket a „központosított támadásokat”. Ugyanakkor fokozatosan ellentámadásokat hajtott végre Északkelet-Kínában a Sanszi-Csahar-Hopej és a Sanszi-Hopej-Santung-Honan körzetekben. 1947 júliusában a Népi Felszabadító Hadsereg védelemből támadásba ment át, először a Sanszi-Hopej-Santung-Honan körzetben, átkelt a Sárga-folyón és a Jangce-folyó északi partjáig tört előre. Ekkor a Népi Felszabadító Hadsereg Északkelet-Kínában és a többi arcvonalakon is nagyszabású támadásokat indított és ezzel valamennyi fronton döntően megváltoztatta a hadihelyzetet. Csang Kaj-sek támadá-

sai alig tartottak tovább egy évnél és mind kudarcba fulladtak.

Csang Kaj-seket és az amerikai imperialistákat önteltté tették a háború első szakaszaiban aratott látszatsikerek. Visszautasították a Kínai Kommunista Párt és a kínai nép' valamennyi békeajánlatát és ennek eredményeképpen nyílegyenesen rohantak a teljes katonai és politikai csőd felé. 1946 október 11-én Kuomintang-csapatok elfoglalták Kalgant, amely ebben az időben az északkínai felszabadított körzet egyik fontos városa volt. Ugyanaznap délután Csang Kaj-sek, a Politikai Tanácskozó Testület határozatait megszegve, egy diktatorikus, törvénytelen „nemzetgyűlés“ összehívását rendelte el és ezzel két részre szakította a nemzetet. George C. Marshall amerikai különmegbízott és Leighton Stuart amerikai nagykövet segítségével november 15-én megnyílt a „nemzetgyűlés“ és egy ugyancsak törvénytelen „alkotmányt“ fogadott el. A tények fényesen igazolták Mao Ce-tung elvtárs „A koalíciós kormányról“ című beszámolójának zseniális meglátásait. Csang Kaj-seknek ez a lépése olyan volt, mintha „saját nyakára kötött volna hurkot“. A nép a legkevesébbé sem támogatta. 1947 márciusában a Kuomintang-reakciók arra kényszerítették a Kínai Kommunista Pártot, hogy nankingi, sanghaji és csungkingi küldöttségeit Jenanba vonja vissza. Rögtön ezután a Kuomintang-csapatok támadást indítottak és elfoglalták Jenant. Ezzel a békés megegyezés minden reménye összeomlott. A kínai nép — beleértve a nemzeti burzsoáziát is — minden rokonszenvét és reményét a Kínai Kommunista Pártra összpontosította. A nemzeti burzsoázia jobbszárnya által képviselt „harmadik utas“ propaganda is megbukott. A Kuomintang forradalmi csoportjai, a Demokratikus Liga, a Kína Építésének Demokratikus Nemzeti Társasága, a más pár-

tok, csoportok és közéleti személyek visszautasították az együttműködést a kuomintangista reakció-sokkal, megtagadták a részvételt a törvénytelen „nemzetgyűlésben“ és a reakciós kormányban. 1946 végén és 1947 elején az ország diákjai tüntetésekkel tiltakoztak az ellen, hogy amerikai katonák elraboltak egy kínai diákot. 1947 májusában az egész ország diákjai tüntettek az éhség, a polgárháború és az üldöztetések ellen. A munkások és parasztok különböző helyeken szintén szerveztek kuomintangellenes megmozdulásokat. Mindezek a tények azt bizonyították, hogy az amerikai imperialisták és a Kuomintang-reakció-sok teljesen elszigetelődtek, míg a demokratikus forradalomnak a Kínai Kommunista Párt által vezetett egységfrontja szélesebbé és szilárdabbá vált, mint valaha. A katonai és a politikai feltételek egyaránt megérték arra, hogy a kínai nép győzelmet arasson az egész országban.

1947 október 10-én a Kínai Népi Felszabadító Hadsereg nyilatkozatot adott ki, melyben felhívta a kínai népet, hogy döntse meg Csang Kaj-sek uralmát és építse fel az új Kínát. A Kínai Kommunista Párt, hogy kielégítse a parasztok évszázados követelését, még ugyanaznap nyilvánosságra hozta a kínai agrártörvény alapprogramját. Ez a program gondoskodott a feudális kizsákmányoláson alapuló, régi földtulajdonrendszer eltörléséről és egy új rendszer bevezetéséről, amely szerint a föld azé lesz, aki megműveli. A földreform keresztülvitele a felszabadított körzetekben teljesen öntudatra ébresztette a parasztokat. A földbirtokosokat likvidálták mint osztályt — ezzel nagyban megszilárdították a felszabadított körzetekét és megkönnyítették a Népi Felszabadító Háború győzelmét.

A földreform maradéktalan végrehajtása és a Népi Felszabadító Hadsereg harci erejének fokozása érdekében, továbbá azért, hogy elősegítse a

demokrácia megerősödését a falun, a Kínai Kommunista Párt hatalmas munkát végzett az egész párt megszilárdítása terén. Ezzel emelte az osztályöntudatot a Népi Felszabadító Hadseregben, megjavította a falusi pártszervezetek összetételét és munkastílusát.

A Kínai Kommunista Párt Központi Bizottsága az új győzelem előkészítésére 1947 decemberében Észak-Szenszibe értekezletet hívott össze. Ezen az értekezleten Mao Ce-tung elvtárs beszámolót tartott „A jelenlegi helyzet és feladataink” címmel. Beszámolójában rámutatott arra, hogy a kínai nép forradalmi háborúja fordulóponthoz érkezett, amely „az imperializmus több mint száz évig tartó uralmának fordulópontja Kínában, a hatalomból a pusztulásba”⁶. Mao Ce-tung elvtárs behatóan elemezte a katonai, gazdasági és agrárkérdéseket és az egységfrontnak azokat a problémáit, amelyek a párt előtt akkor fognak felmerülni, amikor a forradalmi háború a támadás szakaszához érkezik. Azokkal az elhajlásokkal kapcsolatban, amelyek a földreformmozgalom idején az iparnak és a kereskedelemnek komoly károkat okoztak, Mao Ce-tung elvtárs beszámolójában nyomatékosan megismételte a párt gazdasági programjának célkitűzéseit. Ezek a következők: elkobozni a földet a földesúri osztálytól és újra felosztani a parasztok között, elkobozni a bürokratikus tőkét és azt az új demokratikus állam tőkéjévé változtatni, védeni a nemzeti ipart és kereskedelmet. Szigorú bírálattal illetett egyes pártfunkcionáriusokat, akik túlzó baloldali politikát követtek a közép- és kispolgári gazdaság elemeivel szemben. Mao Ce-tung elvtárs rámutatott arra, hogy az a hatalmas, szocialista jellegű gazdaság,

⁶ A kínai forradalom diadalmas útja. Mao Ce-tung válogatott beszédei és írásai. (1939—1949.) 187. old.

melyet az elkobzott bürokratikus tőkéből kell megteremteni, és amely az egész nemzet gazdasági életét ellenőrizni fogja, minden bizonnyal döntő jelentőségű lesz, és vezető szerepet fog játszani a nép államának gazdasági életében. Ezért szükség van a közép- és kispolgári gazdaság elemeire, és nincs okunk arra, hogy féljünk tőlük. Ennek az értekezletnek, valamint a párt ezidőben kifejtett sokoldalú munkájának eredményeképpen, a párt a maga részéről jól felkészült arra, hogy a nép harcát az egész országban győzelemre vezesse.

1948-ban és 1949-ben a háború menete rendkívül meggyorsult. 1948-ig a Népi Felszabadító Hadsereg már kellően elsajátította a városok bevételének technikáját, és gyors egymásutánban sok olyan várost szabadított fel, melyek a Kuomintang „védelmi kulcspontjai” voltak. Az 1948 szeptember 12-től november 2-ig tartó Liao-Seng⁷ hadjárat győztes befejezésével egész Északkelet-Kína felszabadult. Ebben a hadjáratban 472 000 katonával lett gyengébb a Kuomintang-hadsereg. Ez a körülmény a Népi Felszabadító Hadsereg számára biztosította a számbeli fölényt a Kuomintang-csapatok felett. Röviddel ezután a huajhaji hadjáratban, mely a déli fronton Hszücsou (Kiangszu tartomány) közelében folyt le 1948 november 7-től 1949 január 10-ig, a Kuomintang-hadseregnek mintegy 555 000 katonáját tették harcképtelenné. Így a Kuomintang-reakciók fegyveres erőinek főrésze elpusztult, s a Népi Felszabadító Hadsereg Nankingot fenyegette. Körülbelül ugyanekkor, 1948 december 5-től 1949 január 31-ig, a Népi Felszabadító Hadsereg az északi arcvonalon hadjáratot indított Tiencsin és Peking felszabadítására. Kalgan és Tiencsin harcok árán, Peking bé-

⁷ Ez a hadjárat a Liaoning tartományban folyt le, főleg Mukden, Csincsou és JINGKOU körzetében.

kés úton került a Népi Felszabadító Hadsereg kezére. Ebben a hadjáratban a Kuomintang további 521 000 embert vesztett. Ezzel nagyjából befejeződött a Jangce-folyó középső és alsó folyásától északra fekvő helységek felszabadítása.

1949 márciusában a Kínai Kommunista Párt összehívta a VII. kongresszuson megválasztott Központi Bizottság II. plénumát. A plénum megszabta azt a fő politikai vonalat, melynek révén ki lehet vívni a győzelmet az egész országban és amelyet a győzelem után követni kell.

A plénum megállapította, hogy a győzelem előestéjén a párt munkájának döntő részét a faluból a városba kell áthelyezni. 1927 óta a párt legfőbb munkája az volt, hogy katonai erőket gyűjtsön a falun, s ezeket az erőket a városok körülkerítésére, esetleg a városok elfoglalására használja fel. A plénum idejére ez a munka befejeződött. Ezért most a párt munkájának súlypontját a városokba kellett áthelyezni, hogy a városok vezessék a falut. A plénum ezenkívül rámutatott arra, hogy a párt munkájának a városokban teljesen a munkásosztályra kell támaszkodnia, és hogy a párt központi feladata az ipari termelés helyreállítása és fejlesztése. A plénum részletesen megvitatta a kínai gazdaság különböző szektorainak helyzetét és a párt által követendő helyes politikát. E vita eredményeképp alakultak ki később a Kínai Népi Politikai Tanácskozó Testület gazdaságpolitikájának alapjai.

Ami a Kuomintang-reakciókat illeti, Csang Kaj-sek az amerikai imperialisták ösztönzésére visszavonulást színellett. Li Cung-zsen Csang Kaj-sek nevében „békefelhívást“ tett közzé. A Kínai Kommunista Párt ezt az ajánlatot nem utasította vissza. A Kuomintang-küldöttekkel folytatott tárgyalások nyomán felvázoltak egy békeegyezménytervezetet. A reakciós Kuomintang-kormány azonban nem volt

hajlandó aláírni ezt az egyezményt — s ezzel teljesen leleplezte álnokságát.

1949 április 21-én Mao Ce-tung elvtárs és Csu Te elvtárs parancsot adott a Kínai Népi Felszabadító Hadseregnek, hogy Kína többi részeinek felszabadítása céljából nyomuljon előre Dél- és Északnyugat-Kínába. 1949 április 23-án a Népi Felszabadító Hadsereg elfoglalta Nankingot, és 1949 folyamán gyors ütemben hatalmas területeket és sok fontos várost szabadított fel, köztük Tajjüant, Hangcsout, Hankout, Sziant, Sanghajt, Lancsout, Kantont, Kujjangot, Kujlint, Csungkingot, Csengtut. Hunan, Szujjüan, Szinkiang, Szikang és Jünnan tartományt békés úton szabadították fel. 1950 áprilisában és májusában a Népi Felszabadító Hadsereg átkelt a tengeren és felszabadította Hajnan-szigetét és a Csusan-szigeteket. 1950-ben a Népi Felszabadító Hadsereg tisztogató hadműveletei során felmorzsolta azt az 1 600 000 főnyi csőcselék-hadsereget, amelyet a Kuomintang a déli és délnyugati tartományokban hagyott hátra. 1950 novemberében a Népi Felszabadító Hadsereg megkezdte előnyomulását Tibetbe. 1951 májusában a központi népi kormány és a tibeti helyi kormány megegyezett Tibet békés felszabadításának feltételeire vonatkozóan. Így, Tajvan kivételével, melyet még mindig a Kuomintang-reakciók maradványai és az amerikai agresszorok tartanak megszállva, egész Kína felszabadult.

1946 júliusától 1950 júniusáig a Kínai Népi Felszabadító Hadsereg a Kuomintang-reakció fegyveres erőinek több mint 8 070 000 katonáját semmisítette meg, illetve tette harcképtelenné, s több mint 54 400 tüzérségi löveget, 319 900 géppuskát, 1000 harckocsit és páncélautót, 20 000 gépjárművet és nagymennyiségű egyéb fegyvert és felszerelést zsákmányolt.

1949 október 1-én megalakult a Kínai Népköztár-

saság központi népi kormánya. A központi népi kormányt a Kínai Népi Politikai Tanácskozó Testület választotta meg, mely a különböző nemzetiségek, demokratikus pártok és csoportok, népi szervezetek, körzetek, hadseregek 662 küldöttéből és külön meghívottakból állt. A Kínai Népi Politikai Tanácskozó Testület 1949 szeptember 21—30-ig tartotta első plénumát. A plénum elfogadta a Kínai Népi Politikai Tanácskozó Testület programját, a Kínai Népköztársaság központi népi kormányának Szervezeti Törvényét és a Kínai Népi Politikai Tanácskozó Testület Szervezeti Törvényét. Mao Ce-tung elvtársat a központi népi kormány elnökévé, Csü Tet, Liu Sao-csit, Szung Csing-linget, Li Csi-sent, Csang Lant és Kao Kangot pedig elnökhelyettesekké választották meg. Megválasztották továbbá a központi népi kormány 56 tagját, és a Kínai Népköztársaság fővárosául Pekinget jelölték ki. A Kínai Népköztársaság megalakulása dicső betetőzése a kínai nép évszázados feudalizmus- és imperializmusellenes harcának, különösen pedig annak a harcnak, melyet az utolsó 28 évben a Kínai Kommunista Párt vezetésével vívott.

A Kínai Népköztársaság megalakult. Ezzel a kínai forradalom új szakaszába lépett. Azóta, hogy megjelent „Kína új demokráciája“ és „A koalíciós kormányról“, gyökeresen megváltozott a helyzet az országban. Szükségessé vált, hogy kifejtsük a népi demokratikus forradalom győzelme után felmerült kérdéseket. Milyen állam a Kínai Népköztársaság? Milyen a különböző osztályok és a népgazdaság különböző szektorainak helyzete és egymás közti viszonya? Mi egy ilyen állam jövője? Ezekre a kérdésekre teljes és kielégítő választ adott Mao Ce-tung elvtárs 1949 július 1-én megjelent cikke „A népi demokrácia diktatúrájáról“, valamint az Általános Program, melyet a Kínai Népi Politikai Tanácskozó Testület első plénuma fogadott el.

Mao Ce-tung elvtárs „A népi demokrácia diktatú-

rájáról“ című cikkében a következőkép határozza meg a Kínai Népköztársaságot: „A népi demokrácia diktatúrája a munkások és a parasztok szövetségén alapszik, amelyet (a kommunista párton keresztül) a munkásosztály vezet“⁸.

E megfogalmazás jelentőségének kifejtése során Mao Ce-tung elvtárs ezt írja:

„Ki a «nép»? Kína jelenlegi fejlődési fokán a munkásosztály, a parasztság, a kispolgárság és a nemzeti burzsoázia. Ezek az osztályok a munkásosztály és a kommunista párt vezetésével összefognak, hogy megalakítsák saját államukat és megválasszák saját kormányukat, hogy diktatúrát gyakoroljon az imperializmus bérencei — a földbirtokososztály, a bürokratikus kapitalista osztály, a Kuomintang-reakció és az ezeket az osztályokat képviselő lakájaik — felett, hogy elnyomják őket, rendes viselkedésre kényszerítsék őket, és megtiltsák nekik, hogy szavaikban és cselekedeteikben túllépjék a megengedett határt. Ha szavaikban és cselekedeteikben túllépnék ezt a határt, haláléktalanul elnyerik büntetésüket. A nép számára meg kell valósítani a demokratikus rendszert, biztosítani kell számára a szólás, a gyülekezés és a szervezkedés szabadságát. A szavazati jog egyedül a népet illeti meg, a reakciósokat ki kell zárni belőle. E kettős szempont, nevezetesen: demokrácia a népnek és diktatúra a reakciósok felett — alkotja együttesen a népi demokrácia diktatúráját“⁹.

Mao Ce-tung elvtárs újra meg újra hangsúlyozta, hogy a Kínai Népköztársaságnak a szocializmus és a kommunizmus felé vivő útján a Szovjetunió példáját kell követnie, következésképp szilárdan a Szovjetunió, a szocializmus oldalán kell állania. A jelenlegi szakaszban a Kínai Népköztársaság még lehetővé teszi a nem-

⁸ A kínai forradalom diadalmas útja. Mao Ce-tung válogatott beszédei és írásai. (1939—1949.) 234. old.

⁹ Ugyanott, 229. old.

zeti burzsoázia létét. Ebben rejlik a különbség a kínai népi demokrácia és a délkeleteurópai országok népi demokráciája közt. Ez a különbség a különböző történelmi feltételekből következik.

Mao Ce-tung elvtárs ezt írja:

„A nemzeti burzsoázia 'a jelenlegi fejlődési fokon igen fontos szerepet játszik. Az imperializmus még mindig a közelünkben van s ez nagyon kegyetlen ellenség. Kínának hosszú időre lesz szüksége ahhoz, hogy megvalósíthassa a teljes gazdasági függetlenséget. Csak ha Kína iparágai már fejlettek, ha Kína nem fog többé gazdaságilag idegen országoktól függni, akkor válik valóra az igazi függetlenség. Kína egész nemzetgazdaságában még igen csekély a korszerű ipar részesedése... Hogy ellenállhassunk az imperialista elnyomásnak és elmaradott gazdaságunkat egy lépéssel előre vihessük, Kínának minden városi és falusi kapitalista tényezőt fel kell használnia, ha ezek hasznosak és nem károsak a nemzetgazdaság és a nép élet-színvonala szempontjából. Kínának közös harcra kell összefognia a nemzeti burzsoáziával. Jelenlegi politikánk a kapitalizmus korlátozása, de nem a kapitalizmus felszámolása“¹⁰.

A kapitalizmus korlátozása azt a folyamatot jelenti, melynek során együttműködünk a nemzeti burzsoáziával és egyben harcolunk is ellene, továbbá azt, hogy átalakítjuk a nemzeti burzsoáziát. Mao Ce-tung elvtárs erről ezt mondja:

„Kína fő kizsákmányoló osztályait... végérvényesen felszámoljuk. Ami a hátralévő kizsákmányoló osztályt, a nemzeti burzsoáziát illeti, a jelenlegi fejlődési fokon nagyarányú nevelőmunkát fejthetünk ki ezen osztály soraiban. Amikor megvalósul a szocializmus, vagyis amikor megtörténik a magánvállalatok társadalmasítása, a nemzeti burzsoáziát tovább lehet nevelni és

¹⁰ Ugyanott, 233. old

átnevelni. A nép kezében van a hatalmas államapparátus és így nem fél a nemzeti burzsoázia felkelésétől“¹¹.

Mao Ce-tung elvtársnak a Kínai Népköztársaságra vonatkozó legfontosabb nézetei az Általános Programban öltöttek törvényformát. Az Általános Program megállapítja:

„A Kínai Népköztársaság az új demokrácia, vagyis a népi demokrácia állama. A köztársaság a munkásosztály vezette népi demokrácia diktatúráját valósítja meg, amely a munkások és parasztok szövetségén alapszik és egybefüzi az összes demokratikus osztályokat és Kína valamennyi nemzeti kisebbségét. A köztársaság küzd az imperializmus, a feudalizmus és a bürokratikus tőke ellen, és az erős Kína függetlenségének, demokráciájának, békéjének, egységének és felvirágoztatásának megteremtésére törekszik“¹².

Az Általános Program politikai katonai, gazdasági, kulturális, nemzeti és diplomáciai téren rendszeresen kifejti a kínai nép demokratikus egységfrontjának és a Kínai Népköztársaság politikájának alapvonalait. A jelenlegi szakaszban ez a politika a Kínai Kommunista Párt politikájának alapja. Az Általános Program különösen részletesen a követendő gazdasági politikát fejti ki. Megállapítja:

„A Kínai Köztársaság gazdasági építőmunkájának alapelve: a termelés fokozása; virágzó népgazdaság megteremtése olyan politika útján, amely egyformán tekintettel van a köz- és a magánérdekre; a város és falu közötti kölcsönös segítség fokozása s az árucserének mind belső, mind külső viszonylatban történő fejlesztése. Az állam feladata egybehangolni és szabályozni az állami tulajdonban levő, a szövetkezeti tulajdonban levő, valamint a paraszti és kisiparos tulajdonban levő magánszektor működési terület, nyersanyag-

¹¹ Ugyanott, 230—231. old.

¹² Ugyanott, 241—242. old.

ellátás, áruehelyezés, munkafeltételek, technikai felszerelés, hitel stb. tekintetében. Ilymódon a népgazdaság valamennyi tényezője az állami szektor vezetése mellett végrehajtja a munkamegosztást, a munka egybehangolását és résztvesz a népgazdaság egészének fejlesztésében.

Ilymódon az Általános Program törvényesen elismeri a munkásosztály politikai vezetését, valamint a szocialista típusú állami gazdasági szektornak a munkásosztály ellenőrzése alatt álló gazdasági vezetését. Ez a legfőbb biztosítéka annak, hogy a Kínai Népköztársaság tovább fog fejlődni a szocializmus felé.

A Kínai Népköztársaság megalakulása lelkesedéssel töltötte el az egész világ népeit. 1949 október 2-án a Szovjetunió, a kínai nép megingathatatlan barátja, bejelentette, hogy felveszi a diplomáciai kapcsolatot a Kínai Népköztársasággal. A Bolgár Népköztársaság, a Román Népköztársaság, a Magyar Népköztársaság, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, a Csehszlovák Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Mongol Népköztársaság, a Német Demokratikus Köztársaság, az Albán Népköztársaság, a Vietnami Demokratikus Köztársaság, az Indiai Köztársaság, a Svéd Királyság, a Dán Királyság, a Burmai Szövetség, az Indonéziai Köztársaság, a Svájci Államszövetség, a Finn Köztársaság és Pakisztán egymásután felvették a diplomáciai kapcsolatot a Kínai Népköztársasággal. Anglia, Ceylon, Norvégia, Izrael, Afganisztán és Hollandia elismerte a Kínai Népköztársaságot.

A Kínai Népköztársaság szilárdan a Szovjetunió vezette béketábor oldalán áll és egyre szorosabbra fűzi baráti kapcsolatait a Szovjetunióval. 1950 február 14-én Sztálin generalisszimusz és Mao Ce-tung elnök jelenlétében Visinszkij külügyminiszter valamint Csu En-laj miniszterelnök és külügyminiszter aláírta a történelmi jelentőségű barátsági, szövetségi és kölcsönös segélynyújtási szerződést a Szovjetunió és a Kínai

Népköztársaság között, valamint a kínai Csangcsun Vasútra, Port-Arturra és Dalnyijra vonatkozó megállapodást, továbbá azt a megállapodást, melynek értelmében a Szovjetunió kormánya hosszúlejáratú gazdasági hitelt nyújt a Kínai Népköztársaság kormánynak. A szerződés és a megállapodások hatalmas mértékben erősítették a béke és a demokrácia táborát, Kína nemzetközi helyzetét és sokban elősegítették Kína újjáépítésének munkáját.

A központi népi kormány megalakulása után azonnal óriási jelentőségű terveket fogadott el Kína népgazdaságának helyreállítására és átalakítására, melynek — az elemi csapásokon kívül — súlyos károkat okozott az imperializmus, a feudalizmus, a bürokratikus kapitalizmus és a háború.

A központi népi kormány, miután elkobozta a Kuomintang kezében levő bürokratikus tőkét, olyan szocialista jellegű gazdasági intézkedéseket hozott, melyek hamarosan kihatással voltak az egész ország gazdasági életére. Ezek alapján a központi népi kormány gyorsan és hatásosan egyesítette és egyensúlyba hozta a nemzet pénzügyeit, megállította az utolsó tizenkét évben egyre súlyosabbá váló inflációt, és következetesen végrehajtotta az ipari és mezőgazdasági termelés, a közlekedés és a kereskedelem helyreállításának hatalmas terveit. A központi népi kormány, hogy megnyissa a piacokat és az iparosítás céljaira alapokat halmozzon fel, elhatározta, hogy a gazdasági munka súlypontját a mezőgazdaság, a könnyűipar és a belkereskedelem fejlesztésére helyezi, és ugyanakkor megkezdte a nemzet előtt álló legsürgősebb feladat végrehajtását, a honvédelem céljait szolgáló ipar és az erőművek megteremtését. Mivel az állami gazdasági szektor erősen koncentrált és már ellenőrzése alatt tartja az egész ország gazdasági életét, az ipar és a kereskedelem magánkapitalista szektora fokozatosan az állam gazdasági vezetése alá kerül, az állami szek-

tor állandóan fejlődik. Az ipar és a kereskedelem újjászervezése és újjáalakítása az ország szükségleteinek kielégítése céljából — a tervszerű ipari szervezés előkészítésének lényeges részét alkotja.

A központi népi kormány az egész országra kiterjedő agrárreform keresztülvitelét a gazdasági helyzet megjavítása és az ipari építés előkészítése egyik legfőbb feltételének tekintette. 1950 júniusában a központi népi kormány elfogadta a Kínai Népköztársaság agrárreform-törvényét. 1950 telétől 1951 tavaszáig a kormány vezetésével az újonnan felszabadított területek parasztjai befejezték az agrárreformot. E területek földművelő lakosságának száma 130 millió. Miután a háború lényegében befejeződött, a Kínai Népköztársaság agrárreform-törvényében módosították az 1947-ben kiadott „Kínai Agrárreform-Törvény Alapprogramja”-nak a gazdag parasztok földjére vonatkozó intézkedéseit. Az agrárreform-törvény módosítja azt a politikát, mely szerint el kell kobozni a gazdag parasztok fölösleges földjeit; csak bizonyos feltételek mellett kobozzák el a gazdag paraszt bérbeadott földjét, földje többi részét érintetlenül hagyják. Az új politika fontos eszköz annak a biztosítására, hogy a középparasztnak kedve legyen termelni. Jelenleg az agrárreformot — beleértve a régi felszabadított körzeteket is — 290 millió mezőgazdasági népességet számláló területen hajtottuk végre, egy-két éven belül pedig végrehajtjuk az egész országban. Az agrárreform, az államhatalomnak népképviselői testületeken alapuló felépítése, ami megvalósulóban van az egész ország területén, továbbá a néptömegek részvételével folyó széleskörű kampány az ellenforradalmi és felforgató tevékenység elfojtására — nagy mértékben megszilárdította a népi demokratikus diktatúra alapjait. Ilyen alapok nélkül elképzelhetetlen a tervszerű gazdasági építés.

A Kínai Kommunista Párt tisztában van azzal, hogy a párt megszilárdítása döntő jelentőségű mind a

mai, mind az eljövendő forradalmi munka szempontjából. A Népi Felszabadító Háború éveiben a párt gyorsan nőtt. Ma a Kínai Kommunista Pártnak 5 800 000 tagja van. A párt úgy döntött, hogy általában felfüggeszti új tagok toborzását a régi falusi körzetekben, és az ipari munkások toborzását helyezi előtérbe. A párt elhatározta, hogy alapos és rendszeres marxista-leninista nevelő munkát végez a tagok között abból a célból, hogy minden párttag alaposan megértse, miért kell a munkásosztályra támaszkodni. Elhatározta azt is, hogy alaposan, a megnövekedett követelményeknek megfelelően, felülvizsgálja a pártszervezeteket.

Mikor a kínai nép hozzáfogott hazája újjáépítéséhez, nem feledkezett meg az újabb imperialista agresszió veszélyéről. Az amerikai imperialisták nem törődtek bele Kínában elszenvedett vereségükbe. 1950 júniusában, koreai fegyveres intervenciójuk megindításával egyidőben, elfoglalták a Kínához tartozó Tajvant. Tajvan elfoglalása csak folytatása volt az amerikai kormány fegyveres beavatkozási politikájának és kezdete a Kínai Népköztársaság elleni fegyveres agressziónak. Tajvan elfoglalása azt bizonyította, hogy baráti szomszédunk, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság ellen indított esztelen, fegyveres amerikai támadás az Amerikai Egyesült Államok országunk ellen irányuló agresszív tervének egy része. Li Szin Man, a „koreai Csang Kaj-sek” zsoldoshadseregét azért támogatták minden erővel az amerikai beavatkozók a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság ellen indított támadás során, mert követni akarták a japán agresszorok nyomdokait: először elfoglalni Koreát és Tajvant, aztán Északkelet-Kínát. 1950 októberében az amerikai inváziós hadsereg elfoglalta Phenjant, majd elvakultságában jelentős erőket küldött észak felé, a kínai-koreai határra, a Jalu és Tumen folyókhoz. Ezzel komolyan veszélyeztette Északkelet-Kína biztonságát.

Az Egyesült Allamok légierije állandóan bombázta és golyózáporral árasztotta el Kínának az északkeleti határ mentén elterülő körzeteit és városait, gyilkolta honfitársainkat és pusztította tulajdonukat. Az ország népe ezt nem tűrhette tovább. Elhatározta hogy segíteni fogja Koreát és megvédi hazáját. A kommunista párt és Kína más demokratikus pártjai nyilatkozatot adtak ki, melyben támogatták a nép hazafiaskövetelését. A kínai nép soha nem látott lelkesedéssel igazságos, gigászi harcba kezdett, hogy megsegítse Koreát a rabló amerikai imperializmus ellen.

A kínai népi önkéntesek 1950 októberének második felében a Koreai Néphadsereggel vállalva megkezdték harcukat a koreai fronton, és hamarosan megváltoztatták azt a veszélyes helyzetet, amelybe a koreai nép az agresszió ellen vívott háborúja során került. Az amerikai inváziós hadsereg támadását Észak-Koreában visszaverték, súlyos veszteségeket okozva az amerikai agresszoroknak és Li Szin Man zsoldoshadseregének. 1951 júniusának második feléig a kínai népi önkéntesek a Koreai Néphadsereggel együtt öt hadjáratot vezettek, és az ellenség harcoló egységeinek több mint 250 000 főnyi veszteséget okoztak (nem számítva a nem harcoló alakulatok veszteségeit). A súlyosan megvert támadó hadsereget a 38. szélességi fok térségéig, Korea közepéig verték vissza. Az amerikaiak 1951 áprilisában a sorozatos vereségek miatt leváltották MacArthur-t, az inváziós hadsereg főparancsnokát, a hírhedt amerikai háborús gyújtogatót. Az ellenség súlyos bombázása és pusztítása közepette a kínai népi önkéntesek hősieen támogatják a koreai nép ellenállását. Kína és Korea népét és a világ minden békeszerető emberét lelkesedéssel tölti el ez a hősiees magatartás. A hazaszerető kínai nép mélységesen meg van győződve arról, hogy Korea megsegítése, Tajvan felszabadítása és a honvédelem megszilárdítása nem-

csak Kína gazdasági helyreállításának és építésének életbevágó biztosítója, hanem egyben fontos tényezője a világbéke ügyének is. A kínai népnek az amerikai agresszió ellen vívott nemes harca éppúgy győzelemmel fog végződni, mint a Csang Kaj-sek elleni Népi Felszabadító Háború.

V. A HARMINC ÉV ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉSE

Mint fentebb mondtuk, az a harminc év, melyen a Kínai Kommunista Párt keresztülment, harminc nagyszerű és dicsőséges év volt. E harminc év alatt a Kínai Kommunista Párt, a kínai munkásosztály és a kínai nép Mao Ce-tung elvtárs vezetésével hőiesen harcolt az imperialista agresszorok és lakájaik ellen, sok nehézségen és akadályon tört át. legyőzött különböző opportunistá irányzatokat, sok hibát és hiányosságot küszöbölt ki, végül leverte az ellenséget és győzelmet aratott.

A Kínai Kommunista Párt története azt bizonyítja, hogy egy ilyen, bolsevik típusú párt vezetése nélkül, mely — mint Mao Ce-tung elvtárs mondotta — „jól fegyelmezett, fel van fegyverezve Marx, Engels, Lenin és Sztálin elméletével, alkalmazza az önkritika módszereit és szoros kapcsolatban áll a néptömegekkel“, a kínai munkásosztály és a kínai nép nem tudta volna lerázni a hatalmas imperialisták és lakájaik uralmát, nem tudta volna létrehozni független népi demokratikus államát.

A Kínai Kommunista Párt megalapítása előtt a burzsoáziának és a kispolgárságnak voltak olyan politikai pártjai, melyek a kínai forradalom vezetésére törekedtek. Ezeknek a pártoknak megvolt a maguk haladó történelmi szerepe, de a forradalom vezetésére képtelenek voltak. Csak a kommunista párt lehetett az az erő, mely vezetni tudta a népet.

Bár az imperialisták és lakájaik a Kínai Kommunista Párt ellen olyan könyörtelen és fenyegető támadásokat indítottak, amelyekhez foghatót a kínai nép addig sohasem élt át, a pártnak mégis sikerült győzelemre vezetnie a népet. Ez azért történhetett meg, mert a Kínai Kommunista Párt a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának példáját követő, új-típusú, forradalmi proletárpárt.

A párt VII. kongresszusán Mao Ce-tung elvtárs a Kínai Kommunista Párt kiemelkedő sajátosságaként az elmélet és a gyakorlat összefonódását, a néptömegekkel fennálló szoros kapcsolatot, és a bírálat-önbírálat alkalmazását jelölte meg. A párt csak úgy tudta eredményesen és alkotóan felhasználni a marxizmus-leninizmus egyetemes igazságát, csak úgy tudott erőt venni a dogmatikus és empirista elhajlásokon, csak úgy tudta megtalálni és meghatározni erős ellensége legyőzésének útját és csak úgy tudott létrehozni egy új nemzetet, hogy az elméletet összekapcsolta a gyakorlattal. Csak úgy tudta vezetni a nép forradalmi harcát és forradalmi háborúját, s megteremteni a nép hadseregét és a nép államhatalmát, hogy szoros kapcsolatban állott a tömegekkel; csak a nép kimeríthetetlen erejére támaszkodva tudta legyőzni az ellenséget, mely nyilvánvaló erőfölényben volt. Csak az önkritika alkalmazásával tudta a párt levonni a tanulságokat az elkövetett hibákból és tévedésekből, csak így tudott fejlődni, csak így tudta fenntartani és elmélyíteni kapcsolatát a tömegekkel. A kínai forradalom végső győzelmének legfontosabb biztosítója az a párt, mely ilyen sajátosságokkal rendelkezik.

A Kínai Kommunista Párt története azt bizonyítja, hogy a párt helyes vezetését elsősorban a kínai forradalomra vonatkozó helyes elmélete határozza meg. A marxizmus-leninizmus útmutatásai és Mao Ce-tung elvtárs tanításai nélkül nem lehetett

volna győzelemre vinni a kínai munkásosztályt, a kínai népet.

Összefoglalva és áttekintve a párt történetét az Első és Második Forradalmi Polgárháborúban, valamint a japán agresszió ellen vívott Ellenállási Háborúban, Mao Ce-tung elvtárs ezt írta 1939 októberében:

„Az első fázisban a párt gyermekkorát élte. Ennek a fázisnak a kezdeti és középső szakaszaiban a párt vonala helyes volt, a párt egyszerű tagjainak és kádereinek forradalmi buzgalma és aktivitása egyaránt rendkívül magasfokú volt. Ezért győztünk az Első Nagy Forradalomban¹³. A párt azonban még gyermekkorát élte, és a három alapkérdésben, nevezetesen: az egységfront, a fegyveres harc és a párt-építés kérdéseiben még tapasztalatlan volt. Nagyon kevésbé, vagy egyáltalán nem ismerte a kínai forradalom sajátosságait és törvényeit, vagy akár a kínai történelmet és társadalmat, és még nem értett eléggé ahhoz, hogyan kell összekapcsolni a marxista-leninista elméletet a kínai forradalom gyakorlatával. Ezért ennek a fázisnak az utolsó szakaszában, a kritikus időpontban, a párt vezető szerveinek túlnyomó része nem tudta a párt egészét a győzelem megszilárdítására vezetni, ehelyett áldozatul esett a burzsoázia csalásainak. Ennek következtében a forradalom elbukott.

Ebben a fázisban a párt szervezete nőtt, anélkül, hogy megszilárdult volna; a párt tagjai, káderei és szervezetei sem ideológiailag, sem politikailag nem voltak elég szilárdak. Sok volt az új párttag, de ezek nem kapták meg a szükséges marxista-leninista nevelést. Munkájuk során sok tapasztalatot szereztek ugyan, de nem gyűjtötték össze megfelelően. Sok karrierista furakodott be a pártba, ezeket nem seper-

¹³ Az Első Forradalmi Polgárháborút azelőtt Első Nagy Forradalom néven ismerték.

tük ki. Ellenségeink és látszólagos szövetségeseink áskálódtak a párt ellen, mi pedig nem tanúsítottunk kellő éberséget. A párton belül számos párttag tűnt ki aktivitásával, de nem fordítottunk időt arra, hogy a párt fő támaszaivá tegyük őket. A pártnak voltak forradalmi fegyveres erői, de nem tudtuk teljes mértékben ellenőrzésünk alá vonni őket. Mindez azért volt így, mert nem volt kellő tapasztalatunk, kellő forradalmi hozzáértésünk, nem tudtuk összekapcsolni a marxista-leninista elméletet a kínai forradalom gyakorlatával. Ilyen volt a pártépítés első fázisa.

A második fázis a tízéves polgárháború időszaka volt. Az első fázis tapasztalatai, az a körülmény, hogy a kínai forradalom sajátosságainak és törvényeinek megértésében, a kínai történelem és a kínai társadalom ismeretében jelentős előrehaladást tettünk, a marxista-leninista elméletet jobban összetudtuk kapcsolni a kínai forradalom gyakorlatával — lehetővé tette pártunk számára, hogy a Vörös Hadsereget tízéves háborújában győzelemre vezesse. Bár a burzsoázia átpártolt az ellenséghez, pártunk szilárdan támaszkodhatott a parasztságra. A párt szervezete nemcsak bővült, hanem meg is szilárdult. Bár az ellenség szakadatlanul összeesküvéseket szőtt pártunk ellen, kiűztük az összeesküvőket. Sok új káder nemcsak kitűnt a pártban, hanem a párt támaszává is vált. A párt megnyitotta az utat a nép politikai hatalma számára, és ezzel megtanulta az állam vezetését és a közrend fenntartását. Erős fegyveres erőket teremtett, és ezzel megtanulta a háború művészetét. Mindez a párt hatalmas haladását és eredményeit jelentette.

De a nagy harc közben néhányan belesüllyedtek, vagy egy időre bekerültek az opportunizmus mocsarába. Ez még mindig annak a következménye volt, hogy nem értékelték eléggé a mult tapasztalatait, nem ismerték a kínai forradalom jellegzetességeit és

törvényeit, hiányosan ismerték a kínai történelmet és társadalmat, és nem értették meg, hogyan kell egyesíteni a marxista-leninista elméletet a kínai forradalom gyakorlatával. Ezért ebben a fázisban a párt vezető szerveinek egy része képtelen volt teljes mértékben és következetesen követni a helyes politikai és szervezeti vonalat. Egy időben a párt és a forradalom a Li Li-szan «baloldali» oportunizmusa miatt került veszélybe, máskor — a forradalmi háborúban — az ellenforradalmi területeken végzett munka során tanúsított «baloldali» oportunizmus miatt.

De a cunji konferencia (Kujcsou tartomány, 1935 január) kiküszöbölte mindezeket a hibákat. A konferencia után a párt egyszersmindenkorra a bolsevik útra lépett: megteremtette az alapokat ahhoz, hogy Csang Kuo-tao jobboldali oportunizmusa felett győzelmet arathasson és létrehozhassa a japánellenes nemzeti egységfrontot. Ez volt a párt fejlődésének második fázisa.

A párt fejlődésének harmadik fázisa a japánellenes nemzeti egységfront időszaka. Ez a fázis már három éve tart, s hatalmas jelentőségük van azoknak a harcoknak, melyeket ezekben az években vívtunk. A párt — hála az előző két forradalmi időszakban szerzett tapasztalatainak, szervezeti és katonai hatalmának, annak, hogy az ország népe előtt nagy politikai tekintélyre tett szert és hogy mélyebben és egységesebben értette meg az összefüggéseket a marxista-leninista elmélet és a kínai forradalom gyakorlata között — nemcsak megteremtette a japánellenes nemzeti egységfrontot, hanem folytatta a japán agresszió elleni nagy Ellenállási Háborút is. A pártszervezés terén kiléptünk szűk kereteink közül és nagy, az egész nemzetet átfogó párttá váltunk. Pártunk fegyveres erői ismét növekednek és tovább erősödnek a japánok ellen vívott harcaikban.

A párt hatása az egész országra, az egész népre kiterjedt.“

Mao Ce-tung elvtárs megmagyarázza a forradalmi elmélet életbevágó jelentőségét. Helytelen elmélet pusztulásba sodorhat egy korszakalkotó forradalmat, míg a párt, amelyet helyes elmélet vezet, nagy nehézségeket is legyőz, és a forradalmat lépésről-lépésre fellendülés felé vezeti.

A Kínai Kommunista Pártot megalakításának első pillanatától kezdve a marxizmus-leninizmus alapelvei vezették. A párt számára ez nagy előnyt jelentett. Hogy a kínai forradalmat győzelemre vezethesse, a pártnak nem elég a készen kapott általános elvi útmutatásokra támaszkodnia. Mao Ce-tung elvtárs szerepe abban áll, hogy a marxizmus-leninizmus egyetemes igazságát, valamint Leninnek és Sztálinnak a kínai forradalom alapelveire vonatkozó útmutatásait összekapcsolja a kínai forradalom konkrét gyakorlatával. Ehhez szükségképpen tovább kellett fejlesztenie a marxizmus-leninizmust. Lenin a Kelet Népei Kommunista Szervezeteinek II. Összoroszági Kongresszusán tartott beszédében, 1919 november 22-én, a következő felhívást intézte a keleti népek kommunistáihoz:

„Most olyan feladat áll önök előtt, amilyen eddig még nem állott a világ kommunistái előtt: önöknek, az általános kommunista elméletre és gyakorlatra támaszkodva, alkalmazkodva azokhoz a sajátos viszonyokhoz, melyek az európai országokban nincsenek meg. tudniok kell alkalmazni ezt az elméletet és gyakorlatot arra a helyzetre, amikor a parasztság alkotja a fő tömeget, amikor nem a tőke elleni, hanem a középkori maradványok elleni harc feladatát kell megoldaniok“¹⁴.

Megállapíthatjuk, hogy Mao Ce-tung elvtárs és

¹⁴ *Lenin Művei*. I. kiad. 30. köt. 140. old. (oroszul).

más kínai kommunisták helyesen oldották meg ezt a Lenin által kitűzött történelmi feladatot, és ezzel továbbfejlesztették a marxizmus-leninizmust.

A Kínai Kommunista Párt tapasztalatait összefoglalva, Mao Ce-tung elvtárs megállapította, hogy a kínai nép demokratikus forradalma során a Kínai Kommunista Párt két alapvető tapasztalatot szerzett. Az egyik: a nép demokratikus egységfrontja a párt vezetésével, a másik: a nép fegyveres harca, mint a forradalom fő formája. E két tapasztalat megteremtése fontos példa arra, hogyan kapcsolódik egybe a marxizmus-leninizmus egyetemes igazsága a kínai forradalom konkrét gyakorlatával.

A Kínai Kommunista Párt harmincéves története azt bizonyítja, hogy a párt és a kínai forradalom fejlődése elválaszthatatlan volt a kínai nép demokratikus egységfrontjának fejlődésétől. Amikor a párt helyesen oldotta meg a munkásosztály vezetésének kérdését a nép demokratikus forradalmában, a munkás-párti szövetség, különösen pedig a különböző burzsoá blokkokkal való egyesülés vagy az ellenük vívott harc kérdését, a párt és a forradalom gyorsan fejlődött. A párt munkájában és a forradalomban egyaránt hanyatlás állt be, amikor ezeket a kérdéseket helytelenül kezelték.

Nyilvánvaló, hogy a Kínai Kommunista Pártnak a marxizmus-leninizmus egyetemes igazságára és a kínai forradalom konkrét gyakorlatára támaszkodva, önállóan kellett tanulmányoznia ezeket a komoly és bonyolult problémákat. Nem másolhatta le egyetlen idegen ország példáját sem. A Második Forradalmi Polgárháború idején, például, a pártonbelüli „baloldali“ opportunisták önállótlanul azt követelték, hogy a párt a „középtábort“ tekintse a „legveszélyesebb ellenségének“, azon az alapon, hogy ők még soha nem láttak olyan „középtábort“, mely elfogadta volna a munkásosztály vezetését.

Vagy, például, az Ellenállási Háború idején, a párt-on belüli jobboldali opportunisták szintén önállótlanul azt követelték, hogy a kínai kommunisták minden tevékenységüket a Csang Kaj-sekkel kötött egységfronton „keresztül“ hajtsák végre. Azzal érveltek, hogy még soha nem láttak olyan forradalmi államhatalmat, mely egy reakciós központi államhatalom mellett megtartotta függetlenségét és autonómiáját anélkül, hogy szakított volna ezzel a reakciós államhatalommal.

Mao Ce-tung elvtárs megcáfolta ezeket a téves nézeteket. Mindig az adott történelmi helyzetnek megfelelően fogalmazta meg a különböző szövetségesek irányában követendő politikát. Rámutatott, hogy 1927 után a kínai burzsoázia még mindig két csoportra oszlott: a hatalmon levő nagyburzsoák vagy bürokratikus kapitalisták csoportjára, és a visszaszorított, rászédett középpolgárság vagy nemzeti burzsoázia csoportjára. A kínai forradalom harcai az első csoport ellen irányultak. Bár néhányan közülük a Japán ellen vívott háború alatt a japánellenes táborban álltak, soha nem alkottak közös frontot a Kínai Kommunista Párttal sem szervezeti téren, sem célkitűzéseit illetően. Ellenkezőleg, a népet és a kínai kommunistákat halálos ellenségüknek tekintették. A kommunisták ezért nem hajthatták végre minden tevékenységüket rajtuk „keresztül“, hanem nagyfokú függetlenséggel és kezdeményező erővel kellett rendelkezniök az egységfronton belül.

A második csoport — a középpolgárság vagy nemzeti burzsoázia — gyenge és ingadozó erő. Vanak nézeteltérései a munkásosztállyal, de ugyanakkor az imperializmussal, a feudalizmussal és a nagyburzsoáziával is. Ezért — bizonyos különleges körülmények között — ezt a csoportot meg lehet nyerni. Bizonyos fokig össze lehet kapcsolni a mun-

kásosztállyal, s így még nem válik a „legveszedelmesebb ellenséggé” — feltéve, hogy a munkásosztály következetes forradalmi politikát követ és megfelelő szervezeti rendszabályokat alkalmaz: az osztályharc állásának megfelelően összefog a nemzeti burzsoáziával, vagy harcol ellene. A tények bebizonyították, hogy Mao Ce-tung elvtárs politikája sikeresen megdöntötte a nagyburzsoázia, azaz a bürokratikus komprador burzsoázia uralmát és megnyerte a nemzeti burzsoáziát, úgyhogy ez a nép demokratikus egységfrontjának részévé vált. Nyilvánvaló ezekután, hogy Mao Ce-tung elvtársnak volt igaza, nem pedig a „baloldali” és jobboldali opportunistáknak.

A Kínai Kommunista Párt harmincéves története bebizonyította, hogy a párt, a kínai forradalom és a kínai népi forradalmi háború ügyét nem lehet elválasztani egymástól. Sztálin elvtárs monddta:

„Azelőtt, a XVIII. és XIX. században a forradalmak úgy kezdődtek, hogy rendszerint felkelt a nagyrészt fegyvertelen vagy rosszul felfegyverzett nép és megütközött a régi rend hadseregével, amelyet igyekezett bomlasztani vagy, legalábbis, részben a maga oldalára vonni. Ez a múltbeli forradalmi kirobbanások tipikus formája. Ugyanezt tapasztaltuk 1905-ben nálunk, Oroszországban. Kínában másként alakultak a dolgok. Kínában nem a fegyvertelen nép, hanem, forradalmi hadserege formájában, a felfegyverzett nép áll szemben a régi kormány hadseregével. Kínában a fegyveres forradalom harcol a fegyveres ellenforradalom ellen. Ez a kínai forradalom egyik sajátossága és egyik előnye. Egyszersmind ebben rejlik a kínai forradalmi hadsereg különös jelentősége”¹⁵.

¹⁵ Sztálin. Kínáról. Szikra 1950. 51—52. old

Mao Ce-tung elvtárs mind elméletben, mind gyakorlatban teljes mértékben alkalmazta Sztálin elvtársnak ezt a megállapítását. S valóban, mióta a Kínai Kommunista Párt 1927 augusztusában átvette a forradalmi háború és a forradalmi hadsereg vezetését, egy pillanatra sem feledkezett meg Sztálin elvtárs útmutatásáról. A kínai forradalom harcának fő formája a forradalmi háború, a kínai forradalom szervezésének fő formája pedig a forradalmi fegyveres szervezet lett. A forradalmi háború dagálya és apálya, a forradalmi hadsereg előnyomulásai és visszavonulásai tükrözik a kínai forradalom hullámverését. A forradalmi háború hosszú éve alatt a párt valamennyi vezető kádere a hadikommunizmusban élt. Békés körülmények között élő nép még elképzelni is nehezen tudja, milyen magas fokon állt fegyelmük és önfeláldozásuk.

Mao Ce-tung elvtárs a kínai forradalmi háború stratégiai problémáiról írott művével jelentősen fejlesztette a marxizmus-leninizmus katonai elméletét. Itt, éppúgy mint más téren, megállapításai az igazi marxizmus-leninizmusnak a dogmatizmus ellen vívott csatáiból születtek. A dogmatikusok például nem ismerték Sztálin elvtárs tanításait, és az 1927-et követő négy-öt év alatt ragaszkodtak ahhoz, hogy a párt a városi felkelések előkészítésére összpontosítsa munkáját. 1934-ben, amikor a városi felkelések szervezésének taktikája komoly veszteségeket okozott a pártszervezeteknek, a dogmatikusok az állóháborúval kapcsolatos elképzeléseiket rákényszerítették a kínai munkások és parasztok Vörös Hadseregére. Emiatt a Vörös Hadsereg kénytelen volt visszavonulni eredeti hadműveleti támaszpontjairól. Szemben a dogmatikusokkal, Mao Ce-tung elvtárs 1927 után a kínai forradalomban elsőnek alkalmazta azt a politikát, hogy a városokat körülvegye a falusi körzetekkel, ahelyett a normális viszonyok kö-

zött alkalmazható politika helyett, mely a falusi körzeteket a városok ellenőrzése alá helyezi. Mao Ce-tung elvtárs kifejlesztette a partizánháború és a partizán-típusú mozgóháborúnak azt a válfaját, mely lehetővé teszi a Vörös Hadsereg vezetését akkor is, amikor az számban és felszerelésben egyaránt messze elmaradt az ellenség mögött. A tények bebizonyították, hogy Mao Ce-tung elvtárs politikája, mely szerint a városokat falusi körzetekkel kellett körülvenni, helyes volt. A győztes partizánháborúban kifejlődött Vörös Hadsereg a mai hatalmas Népi Felszabadító Hadsereggé fejlődött, mely már képes állóháború folytatására. Ismét bebizonyosodott, hogy Mao Ce-tung elvtársnak volt igaza, nem pedig a dogmatikusoknak.

A párt történelmi tapasztalatait összefoglalva, Mao Ce-tung elvtárs nem egyszer rámutatott a kínai forradalomnak nyújtott nemzetközi segítségnek, mindenekelőtt pedig a Szovjetunió segítségének óriási jelentőségére. Mao Ce-tung elvtárs a kínai új demokratikus forradalomról szóló elméletének sarkalatos kiindulópontja az, hogy 1919 óta a kínai forradalom az oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalomban megkezdődött proletár, szocialista világforradalom elválaszthatatlan része, és hogy az oroszországi Nagy Októberi Szocialista Forradalom a kínai forradalomra döntő befolyást gyakorolt. A kínai forradalom soha nem maradt elszigetelten, segítség nélkül — a Szovjetunió és a nemzetközi proletariátus állandó útmutatása, bátorítása és támogatása mellett fejlődött. A Kínai Kommunista Párt harmincéves története bebizonyította, hogy a kínai forradalom sohasem arathatott volna győzelmet, ha a Szovjetunió és a nemzetközi proletariátus nem nyújtott volna hathatós és állandó segítséget, ha a Lenin és Sztálin vezette Komintern nem támogatta volna a kommunista pártot és a kínai népet az Első

Forradalmi Polgárháború idején, ha a Szovjetunió hadserege nem semmisítette volna meg Hitlert nyugaton és nem zúzta volna szét a japán Kvantung-hadsereget Északkelet-Kínában, ha a Szovjetunió diplomáciai, gazdasági és egyéb téren nem sietett volna fennállásának első pillanatától kezdve a Kínai Népköztársaság segítségére.

A kínai forradalom győzelme szilárdan meggyőzte a világ munkásosztályát, valamint a gyarmati és félgyarmati népeket arról, hogy a világ munkásosztálya és a gyarmati és félgyarmati népek felszabadításának ügye, mely a Nagy Októberi Forradalommal kezdődött, feltétlenül győzelmet fog aratni.

Sztálin elvtárs „Az Októberi Forradalom és a nemzeti kérdés“ című, 1918-ban megírt cikkében a következőkben fejti ki az Októberi Forradalom nemzetközi jelentőségét:

„Az Októberi Forradalom nagy, világméretű jelentősége főleg éppen abban van, hogy ez a forradalom:

1. kitágította a nemzeti kérdés kereteit olymódon, hogy egy részletkérdésből, az európai nemzeti elnyomás elleni harc részletkérdéséből, átváltoztatta azt az elnyomott népek, a gyarmatok és félgyarmatok imperializmus alóli felszabadulásának általános kérdésévé;

2. nagy lehetőségeket és járható utakat nyitott a felszabadulás számára s ezzel Nyugat és Kelet elnyomott népeinek jelentősen megkönnyítette a felszabadulást, bevonva őket az imperializmus elleni győzelmes harc közös medrébe;

3. ezzel hidat vert a szocialista Nyugat és a leigázott Kelet között, kiépítve a forradalom új frontját — a Nyugat proletárjaitól az oroszországi forradalmon

át a Kelet elnyomott népeiig — a világimperializmus ellen¹⁶.

Sztálin elvtársnak ez a 33 évvel ezelőtti jóslata nagyszerű valósággá vált. A kínai forradalom győzelme következtében keleten erős forradalmi bástya jött létre. Ez a bástya egyetlen, közös erődöt alkot a Szovjetunióval és a délkeleteurópai népi demokratikus országokkal. Nem lehet kétségünk afelől, hogy ez a körülmény az egész világ dolgozóinak harcában hatalmas bátorítást jelent és megerősíti győzelembe vetett hitüket.

Az imperializmus egyre inkább a végromláshoz közeledik.

Éljen a nagy, dicső, szilárdan a helyes úton járó Kínai Kommunista Párt és vezetője, Mao Ce-tung elvtárs!

Éljen az egész világ dolgozóinak tanítója, Sztálin elvtárs!

¹⁶ Sztálin. Kínáról. 9. old.

TARTALOM

I. A párt megalapítása és az Első Forradalmi Polgárháború	4
II. A Második Forradalmi Polgárháború ..	26
III. Ellenállási Háború a japán agresszióval szemben	52
IV. A Harmadik Forradalmi Polgárháború, a Kínai Népköztársaság létrehozása és a gazdasági helyreállítás szakasza	76
V. A harminc év általános áttekintése	99

Felelős lektor: Róna Ilona

A könyv szedését 1952 január 3-án kezdték meg. — Megjelent 1952 január 25-én, 6000 példányban.

Ez a könyv az MNOSZ 5601—50 Á és MNOSZ 5601—50 Á szabványok szerint készült.

4320. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
 Felelős: Janka Gyula.

3.— Ft

